

پانزدهمین کنفرانس بین المللی وحدت اسلامی
خردادماه ۱۳۸۱

The 15th International Conference
on Islamic Unity

May 2002

المؤتمر الدولي الخامس عشر للوحدة الإسلامية
ربيع الأول ۱۴۲۲

گزیده ماخذشناسی

«پابندی به اصول» و «پاسخگویی به نیازهای زمان» در فقه مذاهب اسلامی

GUARDING THE PRINCIPLES AND IN RESPONSE TO THE NEEDS
OF THE TIME BY THE ISLAMIC SCHOOLS OF THOUGHT
الأصالة والمعاصرة في فقه المذاهب الإسلامية

به کوشش
دبیرخانه هیأت علمی

گزیده مأخذ شناسی (پایبندی به اصول و پاسخگویی به نیازهای زمان) / به کوشش
دبیرخانه هیأت علمی پانزدهمین کنفرانس بین‌المللی وحدت اسلامی . - تهران : مجمع
جهانی تقریب بین مذاهب اسلامی؛ پانزدهمین کنفرانس بین‌المللی وحدت اسلامی ،

۱۳۸۱

ص. ۱۹۳

۱. اسلام - کتابشناسیها . الف - کنفرانس بین‌المللی وحدت اسلامی ، تهران، پانزدهمین.

۰۱۶/۲۹۷

Z۷۸۳۵/الف۵گ۴

فهرست مطالب

۳ مقدمه (فارسی)
۷ مقدمه (عربی)
۱۱ بخش اول : فقه؛ زمان و مکان (پویایی فقه)
۴۷ بخش دوم : اجتهاد؛ تحول و تطور
۷۱ بخش سوم : احکام حکومتی و احکام ثانوی
۷۷ بخش چهارم : اسباب اختلاف فقهاء
۸۵ بخش پنجم : فقه و مسائل جدید
۹۳ بخش ششم : فقه سیاسی
۱۰۳ بخش هفتم : فقه؛ علم و عقل
۱۰۹ بخش هشتم : مصلحت و ضرورت
۱۲۵ بخش نهم : مناظ، ملاک و مقاصد شریعت
۱۳۷ بخش دهم : قرانتهای مختلف از دین (پلورالیسم و ...)
۱۴۹ بخش یازدهم : هرمنوتیک
۱۵۵ نمایه پدیدآورندگان
۱۶۹ نمایه عناوین

مقدمه

باسمه تعالی

مقدمه

برگزاری پانزدهمین کنفرانس وحدت اسلامی با عنوان " پایبندی به اصول و پاسخگویی به نیازهای زمان " فرصتی مناسب برای هم اندیشی صاحب نظران مسلمان داخل و خارج کشور برای پرداختن به یکی از بنیادی ترین مباحث فکری و چالشهای نظری جهان معاصر را پدید آورد .

این ادعا که دغدغه عموم مصلحان و احیاگران دینی در سده های اخیر تلاش برای یافتن راهی برای تعامل بین " اصالت " و " عصرگرایی " بوده ، سخنی گزاف نیست . تحول بنیادی که پس از رنسانس در مغرب زمین پدید آمد و سپس به سوی شرق دامن گستراند ، تمامی جنبه های فکری و معنوی و مادی زندگی مسلمانان را به چالشی جدی فراخواند و عموم حرکت های اصلاحی معاصر برای رویارویی با این چالش شکل گرفتند . مباحثی چون تعامل عقل و وحی ، تعارض یا تفاهم علم و دین ، اسلام و مقتضیات زمان ، جمع بین ثابت و متغیر ، اجتهاد پویا و سنتی ، نقش زمان و مکان در اجتهاد و حتی بحث پیوند حوزه و دانشگاه همگی جلوه های مختلف بیان همین موضوع هستند . احیای تمدن اسلامی و ایفای نقش بایسته مسلمانان در ساختن جهانی کمال یافته و آراسته به فضائل الهی و در عین حال پویا و همراه با جدیدترین دستاوردهای بشری ، پیش از رسیدن به موضعی روشن و مورد وفاق عموم اندیشمندان متعهد جوامع اسلامی در باره نحوه جمع بین " اصالت " و " عصرگرایی " میسر نیست . امید است

ابتکار مجمع تقریب بین مذاهب برای پرداختن پانزدهمین کنفرانس وحدت اسلامی به این موضوع مهم و حیاتی بتواند گامی شایسته برای هم‌اندیشی ارباب فکر و اندیشه و متفکران نواندیش مسلمان در این زمینه و رسیدن به وفاق پیرامون آن باشد.

دبیرخانه هیأت علمی کنفرانس دیرتر از موعد متعارف همایش‌های علمی کار خود را آغاز کرد، با این وجود تمام کوشش خود را بکار بست تا بر غنای کنفرانس بیافزاید. یکی از اقدامات انجام شده برای تحقق این هدف، تهیه مأخذ شناسی مرتبط با موضوع کنفرانس بود. روشن بود که در فاصله زمانی اندک تا شروع کنفرانس امکان ارائه محصولی با بالاترین کیفیت و رعایت تمامی جوانب فهرستنویسی - به ویژه با نگاهی واقع‌بینانه به امکانات مادی و نیروی انسانی - فراهم نیست ولی رها کردن کار نیز روا نبود. لذا با تشکیل یک گروه کاری دانشجویی مطالعه اولیه در این زمینه آغاز شد و سرانجام کمتر از سه ماه به شروع کنفرانس گروه دانشجویی دانشگاه مذاهب اسلامی متحمل زحمتی شدند که نتیجه آن هم اکنون در دسترس شماست.

در باره این مأخذشناسی تذکر چند نکته لازم به نظر می‌رسد:

- مدخل‌های گزینش شده در این اثر تمامی مدخل‌های قابل گزینش در این زمینه نیست، با توجه به محدودیت زمانی تلاش شده است مهمترین مدخلها انتخاب شود و به همین دلیل نام "گزیده مأخذشناسی" برای آن برگزیده شد.
- در مرحله فیش‌برداری، مقالات و منابع زیادی در موضوعاتی مانند حقوق بین‌الملل اسلامی و اقتصاد اسلامی گزینش شده بود که به دلیل عدم ارتباط مستقیم با موضوع کنفرانس کنار گذاشته شد و منابع کنونی از میان بیش از ۲۰۰۰ قطعه فیش برگزیده شده است.
- گزینش منابع و معرفی آنها در این مجموعه تنها به منظور

اطلاع‌رسانی صورت پذیرفته و طبیعی است معرفی یک مأخذ به مفهوم تأیید محتوای آن و یا به مفهوم تأیید همه دیدگاههای صاحب اثر در دیگر موارد نیست.

• این مدخلها به صورت مستقیم از مجلات (برای مقالات) یا کتابخانه‌ها (برای کتابها) شناسائی و استخراج نشده است ، بلکه پنج منبع زیر برای این کار مورد استفاده قرار گرفته است :

۱. دوره کامل مجله نمایه ، که از سوی وزارت فرهنگ و

ارشاد اسلامی به صورت ماهانه به چاپ میرسد .

۲. مجله آینه پژوهش ، شماره‌های چاپ شده در

سالهای ۷۹ تا ۸۰

۳. لوح فشرده فهرست کتابهای کتابخانه ملی

۴. کتاب مرجع سال ۱۳۷۸ (کارنامه منابع اسلامی ایران

در سال ۱۳۷۸) ، پایگاه اطلاع رسانی سراسری

اسلامی (پارسا) ، دو جلد ، الهادی ، چاپ اول ،

اسفند ۱۳۷۹ .

۵. کتابشناسی فقه و زمان و مکان ، محمد نوری ،

موسسه تنظیم و نشر آثار امام خمینی ، چاپ اول

، زمستان ۱۳۷۴ .

بنابراین کاستی‌هایی مانند عدم ذکر کامل اطلاعات کتابشناختی

پاره‌ای از منابع به دلیل عدم ذکر آنها در منبع مورد استفاده بوده

است .

• برای تمایز میان کتابها و مقالات ، به روش متعارف در فهرست‌نویسی

، عنوان مقالات داخل گیومه « » قرار داده شده است و چند پایان

نامه نیز از طریق ذکر مشخصات آن معرفی گردیده است .

- در مواردی که نام پدیدآورنده اثر مشخص نبوده است به جای نام نویسنده از علامت _____ استفاده شده است .
- منابع معرفی شده در این مجموعه به زبانهای فارسی و عربی است که بدون تفکیک و در کنار هم آورده شده است .
- برای سهولت بهره برداری از منابع معرفی شده ، این منابع در بازده بخش دسته بندی شده است . معیار این دسته بندی فراوانی منابع پیرامون یک موضوع و ارتباط آن با محورهای کنفرانس بوده است .
- برای بالا رفتن میزان بهره برداری از منابع معرفی شده ، دو نمایه شامل نمایه پدیدآورندگان و نمایه عناوین در پایان کتاب آمده است .

در کار تهیه این مجموعه آقایان ابراهیم باطنی (سرپرست گروه) ، سید روح‌الله قافله‌باشی ، سلطان میرسلطان و محمدمهدی بخرد در بخش شناسایی منابع و آقایان خالد خوجم‌لی و وحید رحمانی سنگانی برای حروف‌چینی و صفحه‌بندی همکاری داشته‌اند که در همینجا از تلاش بی‌شائبه همه این عزیزان که همگی از دانشجویان دانشگاه مذاهب اسلامی هستند صمیمانه تشکر می‌شود . همچنین لازم می‌داند از زحمات و حمایت‌های همه دست اندرکاران برگزاری پانزدهمین کنفرانس وحدت اسلامی به ویژه حضرت آیت الله آقای تسخیری دبیرکل محترم مجمع جهانی تقریب بین مذاهب اسلامی و حجت الاسلام و المسلمین آقای ربانی قائم‌المقام محترم دبیر کل مجمع جهانی تقریب بین مذاهب اسلامی تشکر نماید.

امید است این مختصر نزد ارباب اندیشه مقبول افتد و خداوند متعال پاداش آن را ذخیره آخرت ما قرار دهد .

دکتر محسن الویری

دبیر هیأت علمی پانزدهمین کنفرانس وحدت اسلامی

بسمه تعالى

توطئة

إقامة المؤتمر الدولي الخامس عشر للوحدة الإسلامية تحت شعار " التمسك بالأصول وتلبية متطلبات الزمان " ، خلق فرصة مناسبة للتناغم الفكري بين ذوى الرأى المسلمين داخل وخارج البلاد بغية مناقشة أحد أهم البحوث الفكرية والتحديات النظرية فى عالمنا المعاصر . إنه ليس من اللغو ولا العبث القول بأن هاجس كافة المصلحين ورواد إحياء الدين خلال القرون الأخيرة تمثل فى العثور على سبيل للتعاطى والتواصل بين الأصالة والعصرنة . إن التطور الأساسى الحاصل بعد النهضة الأوروبية غرب الكرة الأرضية ومن ثم اتساع نطاقه إلى الشرق دعا كافة الجوانب الفكرية والمعنوية والمادية لحياة المسلمين إلى تحذ جاد فيما اصطلفت عامة الحركات الإصلاحية المعاصرة لمواجهة هذا التحدى . إن مواضيع مثل تعاطى العقل والوحى ، تعارض أو انسجام العلم والدين ، الإسلام ومقتضيات الزمان ، ، الثابت والمتغير ، الإجتهد المستحد والتقليدى ، دور الزمان والمكان فى الإجتهد بل وحتى موضوع العلاقة بين الحوزة والجامعة كلها نماذج مختلفة تحكى هذا الأمر . كما أنه ليس من الممكن إحياء الحضارة الإسلامية وقيام المسلمين بدورهم الذى ينبغى لهم القيام به فى بناء عالم متكامل مزين بالفضائل الإلهية ومتحد ومقرون بأحدث الإنجازات البشرية فى نفس الوقت ، قبل التوصل إلى موقف واضح ومحل وفاق عامة العلماء المتمسكين بالمجتمعات الإسلامية بشأن طريقة الجمع بين الأصالة والعصرنة . نأمل فى أن تكون مبادرة جمع التقريب بين المذاهب فى تناول المؤتمر

الدولى الخامس عشر للوحدة الإسلامية لهذا الموضوع المهم والخبيرى خطوة عريضة نحو التناغم الفكرى لارباب الفكر والمفكرين المسلمين النوعيين فى هذا المجال والترصل إلى وفاق بشأنه . رغم إن انطلاق عمل أمانة الهيئة العلمية للمؤتمر قد تأخر عما هو متعارف عليه فى المؤتمرات العلمية ، غير أنما وظفت كافة طاقاتها من أجل إثراء المؤتمر . وعلى طريق تحقيق الهدف المذكور بادرت أمانة الهيئة العلمية إلى إعداد قائمة بالمصادر المرتبطة بموضوع المؤتمر . لقد كان من الواضح عدم إمكانية تقديم نتاج رفيع المستوى ويتم فيه فى نفس الوقت مراعاة كافة الجوانب المصنفة _ لا سيما فى ظل الإمكانيات المادية والكوادر العاملة _ لكنه ليس من الصحيح أيضاً ترك الأمر والتنصل عن هذا العمل ، ومن هنا تم تشكيل فريق عمل جامعى من جامعة التقريب بين المذاهب الإسلامية شرع فى إجراء دراسة أولية بهذا الشأن ثم حث الخطى وبذل جهوده التى أثمرت وبعد مدة لم تبلغ الثلاثة أشهر سبقت بدء المؤتمر عن النتاج الذى بين يديكم .

وهنا نرى من الضرورى الإشارة إلى عدد من النقاط حول علم المصادر :

إن الملاحظات والمعلومات المنتقاة فى هذا النتاج ليست بالطبع كل المعلومات التى يمكن اختيارها فى هذا المجال ونظراً لضيق الوقت جرى اختيار أهمها فقط ولهذا أطلق عليه " مختارات علم المصادر " .

فى المرحلة التمهيدية ، تم اختيار مقالات ومصادر كثيرة فى مواضيع كالفانون الإسلامى الدولى والإقتصاد الإسلامى لكنه تم حذفها لعدم علاقتها المباشرة بموضوع المؤتمر وأن المصادر الحالية تم انتقاؤها من بين ٢٠٠٠ مصدر تم اختيارها فى المرحلة التمهيدية .

إن اختيار المصادر وتعريفها فى هذا الكراس إنما هو بهدف إيصال المعلومات ومن الطبيعى فإن تعريف مصدر ما لا يعنى بالضرورة تأييد كل محتوياته أو تأييد كافة وجهات نظر المؤلف .

الملاحظات والمعلومات المنتقاة فى الكراس لم تؤخذ بشكل مباشر من المجلات (بالنسبة للمقالات) أو المكتبات (بالنسبة للكتب) ، بل تم الاستفادة من المصادر الخمسة التالية لهذا الأمر :

- ١ _ السورة الكاملة لمجلة " غمايه " الشهرية التي تصدر من قبل وزارة الثقافة والإرشاد الإسلامي .
- ٢ _ مجلة " آينه بجهش " ، الأعداد الصادرة بين ٢٠٠٠ و لغاية ٢٠٠١ .
- ٣ _ القرص الممغنط لفهرس كتب المكتبة الوطنية .
- ٤ _ الكتاب المرجع لعام ١٩٩٩ (فهرس المصادر الإسلامية الإيرانية لعام ١٩٩٩) ، المقر الإسلامي العام لإبصال المعلومات (بارسا) ، مجلدان ، الهادي ، الطبعة الأولى ، مطلع عام ٢٠٠١ .
- ٥ _ علم كتاب الفقه والزمان والمكان ، محمد نوري ، مؤسسة تنظيم ونشر نتاجات الإمام الخميني ، الطبعة الأولى ، شتاء ١٩٩٥ .
- ولذا فإن مواطن النقص في الكراس مثل عدم ذكر كافة المعلومات الخاصة بتعريف المصادر متأت من عدم أخذها من المصادر ذاتها .
- بغية التفريق بين الكتب والمقالات ، تم اتباع النهج المتعارف عليه في تدوين الفهارس حيث تكون عناوين المقالات داخل قوسين صغيرين " " . كما تم تعريف عدد من الرسائل الجامعية عبر ذكر بعض المعلومات عنها .
- ففي المواطن التي لم يتضح فيها اسم أصحاب النتاج ، تم الإستفادة من علامة _ بدل اسم الكاتب .
- المصادر التي تم تعريفها في هذه المجموعة باللغات العربية والفارسية تم إيرادها مع بعضها ودون التفكيك فيما بينها .
- بغية تسهيل الإستفادة من المصادر المعرفة ، هذه المصادر تم تبويبها في أحد عشر قسماً . وقد استند هذا التصنيف إلى كثرة المصادر الخاصة بالموضوع وعلاقتها بمحاور المؤتمر .
- بغية رفع مستوى الإستفادة من المصادر المعرفة ، ضم آخر الكتاب فهرسين أحدهما حول المؤلفين والكتاب والثاني حول العناوين .

شارك فى إخراج هذا الكراس كل من السادة إبراهيم باطنى (رئيس الفريق) ، روح الله قافله باشى ، سلطان مير سلطان ، ومحمد مهدى بخرد فى قسم تعريف وتعيين المصادر فيما ساهم السادة خالد خوجم لى ووحيد رحمانى فى مجال الطباعة وإخراج الصفحات ، حيث يجب هنا تقديم الشكر والامتنان لجهود كافة هؤلاء الأعزاء وكلهم من طلبة جامعة المذاهب الإسلامية .

كما لا بد هنا من تقديم الشكر الجزيل لجهود ودعم كافة القائمين على إقامة المؤتمر الدولى الخامس عشر للوحدة الإسلامية لا سيما آية الله التسخيرى أمين عام الجمع العالمى للتقريب بين المذاهب الإسلامية ، وحجة الإسلام والمسلمين ربانى رئيس لجنة إقامة المؤتمر الدولى الخامس عشر للوحدة الإسلامية .

نأمل أن يحظى هذا العمل المختصر بالقبول لدى رواد الفكر ، وأن يذخر الله تعالى أجره لنا ليوم لا ينفع فيه مال ولا بنون .

الدكتور محسن الوبرى

سكرتير الهيئة العلمية للمؤتمر الدولى الخامس عشر للوحدة الإسلامية

بخش اول

فقه : زمان و مکان

(پویانی فقه)

آذری قمی ، احمد

- ۱ «نقش زمان و مکان در اجتهاد احکام شرعی»، روزنامه رسالت، ۲۷،
آبان ۱۳۷۱، ش ۱۹۸۳، ص ۱.

آذری قمی ، احمد

- ۲ «نگرشی بر مفهوم فقه پویا و سنتی»، روزنامه سلام، ۱۳ خرداد،
۱۳۷۰، ص ۳.

آصفی ، محمد مهدی

- ۳ «بررسی معنای فقه پویا و فقه سنتی»، روزنامه کیهان، ۱۰ فرودین
۱۳۶۸، ش ۱۳۵۷۷، ص ۱۲.

ابراهیمی ، عبدالجواد

- ۴ «تبيين ثابت و متغير با روش فقهي»، فصلنامه مصباح، شماره ۲۰.

ابطحی ، محمد حسن

- ۵ «نگاهی به سیر تحول و تطور فقه»، اطلاعات، ۷۲/۲/۹.

ابن خلدون ، عبدالرحمن بن محمد

- ۶ «در میان افراد بشر فقیهان از همه کس از امور سیاست دورتراند»،
(مقدمه ابن خلدون)، جلد دوم، ترجمه محمد پروین گنابادی، تهران، ترجمه و نشر کتاب

۱۳۵۹، ص ۱۱۴۶ - ۱۱۴۸.

انای، حسین

۷ «حول الاسلام فی الزمان والمكان». مجلة المسلم المعاصر، ش ۳۳ (۱۱ و

۱۲ / ۱۹۸۲ - ۱ / ۱۹۸۳)، ص ۱۲۳ - ۱۳۰.

احمدی، ح

۸ «پویایی فقه اسلامی»، جمهوری اسلامی، ۷۴/۱۲/۲۶.

احمدی، حبیب الله

۹ «پویایی فقه اسلام»، مسجد، شماره ۲۵.

ادونیس

۱۰ الثابت و المتحول، چاپ اول، بیروت، دارالعودة، ۱۹۷۴م.

ارسطا، محمد جواد

۱۱ «تأملی دیگر در تأثیر زمان و مکان در اجتهاد»، نقد و نظر، شماره

۵.

استرآبادی، محمد فاضل

۱۲ «شیخ مفید و نوسازی فقه شیعه»، فقه، بیابلی، ۲۱ و ۲۲، ص ۴۱۵

و ۴۴۶.

اسماعیلی ، اسماعیل

۱۳ « پویایی و بالندگی فقه »، حوزه ، ش ۷۳ و ۷۴.

اسمیت ، ویلفرد کنت ول

۱۴ « اسلام و تطور » (اسلام در جهان امروز) ، ترجمه حسین علی هروی

، تهران انتشارات دانشگاه تهران ، ۱۳۵۶، ص ۱- ۴۰.

اصفهانی ، حسین سینا

۱۵ « ضرورت نواندیشی دینی چارچوب مبانی » [دگر دیسی یا

نوسازی تبیین یک انگاره] ، کیهان ، ۱۳۷۷/۷/۷۶.

۱۶ اقتراح ؛ نقش زمان و مکان در فرآیند اجتهاد در نظر خواهی از

دانشوران ؛ کاظم حائری ، عباسعلی عمید زنجانی و ابوالقاسم کرجی ، نقد و

نظر شماره ۵.

الهامی ، داود

۱۷ « کوشش برای هماهنگی دین با مسائل روز » ، (اسلام دین

جهانی و جاودانگی) ، قم ، دارالتبلیغ ، بی تا ، ص ۱۷۷ - ۱۷۹.

۱۸ « امام خمینی و افقهای تازه فقهت »، روزنامه جمهوری اسلامی، ش ۳۱۸۵ (۷ خرداد ۱۳۶۹)، ص ۱۰.

۱۹ « امام راحل سلام الله علیه و فقه سنتی »، پاسدار اسلام، ش ۱۲۸.

۲۰ « امام خمینی و فقه پویا »، کار و کارگر، ش ۱۳ و ۲۰.

۲۱ « امام راحل و فقه سنتی »، پاسدار اسلام، ش ۱۱۲، ص ۲۰-۲۲.

انصاری، یحیی

۲۲ « آیا دین هم دستخوش تحول می شود؟ »، معارف جعفری، ش ۲ (فروردین ۱۳۴۲)، ص ۲۸۸-۲۳۹.

۲۳ « انطباق با زمان »، روزنامه سلام، ۲۱ خرداد، ش ۱۱، ص ۸.

۲۴ « انطباق نظرات فقهی امام بر زمان و مکان »، روزنامه جمهوری

اسلامی ، ش ۳۱۸۵ ، ۷ خرداد ۱۳۶۹ .

ایزدپناه ، عباس

۲۵ « مفهوم پویایی فقه و ثبات احکام » ، رسالت ، ۷۵/۲/۱۶ .

ایزدپناه ، عباس

۲۶ « امام خمینی (ره) و فقه سنتی و پویا » ، رسالت ، ۷۵/۲/۹ .

ایزدپناه ، عباس

۲۷ « فقه سنتی و پویا در اندیشه امام خمینی » ، اطلاعات ، ۷۳/۳ /۱۱ .

ایزدپناه ، عبدالرضا

۲۸ « فقه ناب » ، کاوشی در فقه و علوم وابسته به آن ، کتاب اول ، قم ،

حوزه ، بهمن ۱۳۷۲ ، ص ۷-۲۸ .

برهانیان ، عبدالحسین

۲۹ « زمان و مکان در اجتهاد » ، مقطع کارشناسی ارشد ، مدرسه عالی

شهید مطهری ، ۷۰-۱۳۶۹ .

البری ، زکریا

۳۰ « التطور فی الشریعة الاسلامیة » ، (الاجتهاد و التجدید فی

التشريع الاسلامی) ، تونس ، التریبه القومیه ، بی تا ، ص ۲۷-۶۴ .

البشرى ، طارق

۳۱ « الشمولية الشرعية الاسلامية ، عناصر الثبات و التغيير » ،
منبرالحوار ، سال چهارم ، ش ۱۳ ، بهار ۱۹۸۹ م.

البشرى ، طارق

۳۲ « ملاحظات منهجية حول موضوع التجديد فى الفقه الاسلاميه » ،
الاجتهاد ، سال سوم ، ش ۹ ، پاییز ۱۹۹۰ م. ص ۱۴۵ - ۱۵۳.

بن عبود ، المهدي

۳۳ « عالميه الاسلام و شموله تجعلانه صالحاً لكل زمان » ، دعوة الحق ،
سال چهاردهم ، ش ۲ و ۱ ذوالقعدة ۱۳۹۰ ، ص ۱۰ - ۱۳.

البوطى ، محمد سعيد رمضان

۳۴ « مجمل الشبهات التى تثار حول تطبيق الشريعة الاسلاميه فى
العصر الحديث » ، العودة الى الاسلام ، دمشق ، الرسالة، ۱۴۱۳ ق. ص ۸۹ - ۹۳۸

بى آزار شيرازى ، عبدالكريم

۳۵ « بينش فقهي امام در برخورد با رویدادهای نوین جهان » ، كيهان
اندیشه ، ش ۲۹ (فروردین و اردیبهشت ۱۳۶۹) ، ص ۴۵ - ۵۵.

۳۶ «پویایی با تکامل فرق دارد»، اندیشه اسلامی، ش ۱۲.

۳۷ «پویایی درون فقه»، حوزه، سال دهم، ش ۴، مهر و آبان ۱۳۷۲ (پویایی
ص ۶۴-۸۸).

پیمان، حبیب الله

۳۸ «ثبات و تغییر در اندیشه دینی»، کیهان، ش ۵، فروردین و اردیبهشت
۱۳۷۱، ص ۲۶-۳۲.

۳۹ «تحلیلی بر موضوع اسلام و مقتضیات زمان از دیدگاه شهید
مطهری»، روزنامه ابرار، ۷ اردیبهشت ۱۳۷۳.

تفاحه، احمد زکی

۴۰ «صلاحية التشريع الاسلامی لتطبيق لكل زمان و مکان» (الاسلام و الحكم)، بیروت، دارالعارف للمطبوعات، بی تا، ص ۲۲۷-۲۹۷.

۴۱ «الثابت و المتغیر فی الفکر الاسلامی»، التوحید، ش ۶۹، ص ۴-۱۱.

جابر، حسن

۴۲ «اسلام ومقتضیات جهان معاصر»، ترجمه حمیدرضا شریعتمداری، هفت
آسمان، شماره ۳ و ۴.

الجراری، عبدالله

۴۳ «شمولیه التشریح الاسلامی و مرونته»، دعوة الحق، سال هجدهم،
ش ۳ (ربیع الثانی) ۱۳۷۹، ص ۴۴ - ۴۷.

جعفری، محمد تقی

۴۴ «قابلیتها و توانمندیها در قلعرو فقه اسلامی»، کیهان هوایی، شماره
۱۲۴۰.

جعفری، محمد تقی

۴۵ «ریشه های اساسی ثابتها و ارتباط آن با متغیرها»، کیهان فردنگی
، سال نهم، ش ۱۰، دی ۱۳۷۱ (پیاپی ۹۲)، ص ۱۶-۱۹ و ش ۱۱ و ۱۲ بهمن
و اسفند ۱۳۷۱ (پیاپی ۹۳ و ۹۴) و سال دهم، ش ۲ و ۱، فروردین و اردیبهشت
۱۳۷۲.

جعفری، محمد تقی

۴۶ «فقه پیرو و فقه پیشرو»، کیهان هوایی، شماره ۱۲۴۱.

جمال، احمد محمد

۴۷ « حول تغییر الاحکام بتغییر الزمان »، البعث الاسلامی، جلد نوزدهم، ش ۵، ص ۶۱ - ۶۲.

جناتی، محمد ابراهیم

۴۸ « امتیاز دیدگاههای فقی امام خمینی »، امام خمینی و قرائتی نوین از دین، تهران، ذکر، چاپ اول، ۱۳۷۸، ص ۵۰ - ۵۹.

جناتی، محمد ابراهیم

۴۹ « بررسی معنای فقه پویا و سنتی »، روزنامه کیهان، ۱۰ فروردین ۱۳۶۸، ش ۱۲۵۷۷، ص ۱۲.

جناتی، محمد ابراهیم

۵۰ « نظریه تحول شریعت با تحول زمان و مظاهر آن از دیدگاه فقه اجتهادی »، فرزانه، شماره ۵.

جناتی، محمد ابراهیم

۵۱ « نقش زمان و مکان در اجتهاد » (ادوار اجتهاد از دیدگاه مذاهب اسلامی)، چاپ اول، کیهان، ۱۳۷۲، ص ۴۳۵ - ۴۷۹.

جنتی، احمد

۵۲ « تشریح ابعاد اندیشه های فقهی امام خمینی »، روزنامه کیهان، ش

۱۴۱۹۹، ۱۱ خرداد ۱۳۷۱، ص ۶.

جوادی آملی، عبدالله

۵۳ «نقش امام خمینی در تجدید بنای نظام امامت»، کیهان اندیشه، ش ۲۴، ۸-۱۷.

جوادی آملی، عبدالله

۵۴ «نوآوری فقهی امام خمینی (ره) ره توشه راهیان امام»، ویژه یکصدمین سال ولادت امام خمینی به کوشش دفتر تبلیغات اسلامی قم، چاپ اول، ۱۳۷۸، ص ۱۵-۳۵.

جوادی آملی، عبدالله

۵۵ «امور ثابت و متغیر حکومت» (حکومت در اسلام)، مقالات سومین و چهارمین کنفرانس اندیشه اسلامی، تهران، امیر کبیر، ۱۳۶۴، ص ۱۹۰-۲۰۵.

جوادی آملی، عبدالله

۵۶ (ثبات و تحول فهم شریعت) شریعت در آینده معرفت، تهران، رجاء، ۱۳۷۲، ص ۴۸-۵۵ و ۲۴۵-۲۴۶ و ۳۵۸-۳۶۰.

جواهری، حسن

۵۷ بحوث فی الفقه المعاصر، تهران، حسن جواهری، ۷۹/۵.

حیب ، ه.ا.د

۵۸ « مبادئ الروح العصرية ، الديانة المتجددة ، القانون و المجتمع »
(الاتجاهات الحديثة في الاسلام) ، ترجمه هاشم الحسيني ، بيروت ، دارالمكتبة
الحياة ، [۱۹۶۶ م] ، ص ۶۷ - ۱۴۳ .

حجتی کرمانی ، علی

۵۹ « لزوم بازنگری در فقه » ، کیهان اندیشه ، ش ۲۴ (خرداد و تیر ۱۳۶۸
) ص ۴۱ - ۴۷ .

حجتی کرمانی ، محمد جواد

۶۰ « نقش زمان در تطور فقه » ، روزنامه اطلاعات ، ۳ تا ۱۴ اسفند ، ش
۱۹۵۵۵ تا ۱۹۵۶۵ .

حسن ، حسن عباس

۶۱ « التطور والتحول » (الصيانة للفكر السياسي الاسلامي) ، بيروت ،
الدارالعالمية ، ۱۴۱۲ ق ، ص ۶۹ - ۸۰ .

حسین ، محمد الخضر

۶۲ « الشريعة الاسلامية صالحة لكل زمان و مكان » ، [قاهره] ، ۱۳۹۱
ق .

حسینی ، احمد

۶۳ «نقش زمان در علاج تعارض اخبار» ، نقد و نظر ، شماره ۵.

حسینی ، صادق

۶۴ «پویایی قوانین اسلام» ، بصائر ، ش ۱۸.

حسینی قائم مقامی ، سید عباس

۶۵ «نقش دو عنصر زمان و مکان در استنباط» ، کجهان اندیشه ، ش ۲۲ ، مهر

و آبان ، ص ۵-۲۷.

الحیدری ، کمال

۶۶ «الثابت و المتغیر فی الاسلام» ، النور ، سال چهارم ، ش ۴۳ ، جمادی

الثانی و رجب ۱۴۱۵ ق. ص ۳۱-۳۳.

خاتمی ، احمد

۶۷ «نقش زمان و مکان در اجتهاد» ، افقی نوین در عرصه فقاہت ،

رسالت ، ۷۴/۱۲/۲۶.

خاتم یزدی ، عباس و خراسانی ، شمس و صافی ، لطف الله و مظاهری ، حسین و

معرفت ، محمد هادی (میزگرد و مصاحبه شونده)

۶۸ «ابعاد فقهی امام خمینی» ، فقه اهل بیت ، پیاپی ، ۱۹ و ۲۰ ، سال ۷۸ ،

ص ۹۳ - ۱۸۱.

خان، وحید الدین

۶۹ «الاسلام والعصر الحديث»، ترجمه قطر الاسلام خان، بیروت، دارالنفائس،

۱۹۸۶م. ص ۱۵۷.

خلاف بک، عبدالوهاب

۷۰ «کیف یسایر الفقه الاسلامی تطور المسلمین»، رسالة الاسلام، سال

اول، ش ۲، جمادی الاخر، ۱۳۶۸ ق (پیاپی ۲) ص ۱۴۴۰ - ۱۴۹.

خمینی، سید احمد

۷۱ «فقه سنتی در دیدگاه امام»، بررسی دیدگاه حضرت امام خمینی در

مورد فقه سنتی جواهری، روزنامه اطلاعات، ش ۱۹۵۴۱، ۱۴ بهمن ۱۳۷۰.

ص ۱۰.

خمینی، سید احمد

۷۲ «انقلاب فقهی امام»، حضور، ش ۴، خرداد ۱۳۷۱، ص ۱۲ - ۱۴.

داوید، رنه

۷۳ «انطباق حقوق اسلامی با دنیای جدید» (نظامهای بزرگ حقوقی

معاصر)، ترجمه حسین صفایی و دیگران، تهران، نشر دانشگاهی، ۱۳۶۴ ص

۴۴۵ - ۴۶۲.

داوید ، رنه

۷۴ « ریشه های نارسایی فقه کنونی » ، هاجر ، ش ۱۱۷ ، ص ۲.

الدرینی ، [محمد] فتاحی

۷۵ « الاباحه والرخصة فى الفقه الاسلامى » (الحق و مدى سلطان

الدولة فى تقنين) ، بيروت ، مؤسسه الرسالة ، ۱۴۰۴ ق ، ص ۱۹۷ - ۲۰۸.

الدسوقى ، محمد و الجابر ، امينه

۷۶ « عوامل النهضة الفقهية الحديثة » (مقدمة فى دراسة الفقه

الاسلامى) ، الدوحة ، دارالثقافة ، ۱۴۱۱ ق ، ص ۲۸۳ - ۳۲.

الدواليبى ، محمد معروف

۷۷ «النصوص وتغيير الاحكام بتغيير الزمان» ، البعث الاسلامى ، جمادى

الثانية ۱۳۹۸ ، ص ۵۶ - ۶۶.

ربانى گلپايگانى ، على

۷۸ «اسلام وتحولات زندگى در نگاه استاد مطهرى» ، رسالت، ۲/۱۳/

۷۷.

رحمانى سبزوارى ، على

۷۹ « گفتارى در زمينه ثابت و متغير و انطباق ثابت بر متغير » ، جزوه

ایران ، هشتمین کنفرانس بین المللی وحدت اسلامی ، مرداد ۱۳۷۴ ، ص ۲۱ .
تعریب توسط عباس اسلامی با عنوان حول الثابت و المتغیر و انطباق الثابت علی
متغیر .

رهبر ، محمد تقی

۸۰ « قوانین اسلام و انطباق با زمان » ، (قصاص رمز زندگی) ، تهران
، بنیاد بعثت ، ۱۳۶۰ ، ص ۳۹-۴۶ .

الزحلی ، وهبه

۸۱ « تغییر الاحکام بتغیر الزمان او تغیر الفتوی بتغیر الزمان » (اصول
الفقه اسلامی) ، جلد دوم ، دمشق ، دارالفکر ، ۱۴۰۶ ق ، ص ۱۱۱۶ - ۱۱۱۸ .

زرشناس ، شهریار

۸۲ « نقش امام خمینی در احیای تفکر اسلامی و فقه سنتی » ، روزنامه
کیهان ، ش ۱۴۱۹۹ ، ۱۱ خرداد ، ۱۳۷۰ ، ص ۱۱ .

زمانی ، محمود

۸۳ « نقش زمان و مکان در اجتهاد از دیدگاه شهید صدر » ، نقد و نظر
، شماره ۵ .

الزین ، سمیح عاطف

۸۴ « الاسلام ثابت لایستغیر و لایستطور بتغیر الزمان و المكان » .

الاسلام و ثقافة الانسان)، بيروت، دارالكتاب اللبناني، ۱۳۹۳ ق، ص ۳۱۶
- ۳۱۹.

السامرائى، نعمان

۸۵ «ملاحظات حول مقال الاسلام فى الزمان و المكان»، مجلة المسلم
المعاصر، سال هشتم، ش ۲۹ (۴-۶، ۱۹۸۲ م.) ص ۱۳۷-۱۴۸.

ساور سفلى، محمد ابراهيم

۸۶ «نقش زمان و مكان در اجتهاد از دیدگاه امام خمینی»، مقطع
کارشناسی ارشد، دانشگاه تهران، دانشکده الهیات و معارف اسلامی، ۷۸، ۱۶۸
ص، استاد راهنما سید محمدرضا جزائری، استاد مشاور: محسن جابری عربلو.

السائح، الحسن

۸۷ «التغيير و التطور فى الاسلام»، دعوة الحق، سال بیستم، ش ۶-۸ (۱۲۹۹ ق).

سبحانى، جعفر

۸۸ «پویایی فقه اسلامی از دیدگاه شیعه»، کیهان فرهنگی، ش ۹، ص
۱۴.

ستاد بزرگداشت سالگرد شهادت آیت ا.م. مطهری (ره)

۸۹ « نگاه تحلیلی به اسلام و مقتضیات زمان »، تهران، سازمان تبلیغات اسلامی، ۱۳۷۳، ص ۴۵.

سروش، عبدالکریم

۹۰ « پاسخ به نقد نامه ثبات و تغییر در اندیشه دینی »، کیهان، سال دوم، ش ۷، تیر ۱۳۷۱، ص ۱۴-۱۸.

سروش محلاتی، محمد

۹۱ « امام و نقش زمان و مکان در اجتهاد »، آفتاب تابان، (ویژه سومین سالگرد رحلت حضرت امام خمینی (ره) روزنامه جمهوری اسلامی)، خرداد ۱۳۷۱، ص ۴۳-۵۱.

سعیدی، محمد

۹۲ « تأملاتی پیرامون فقه و کمال آن »، کیهان فرهنگی، سال ششم، ش ۱ (فروردین ۱۳۶۸)، ص ۱۳-۱۶.

سعیدی، محمد

۹۳ « مفهوم کامل بودن فقه »، کیهان فرهنگی، ش ۱، ص ۱۳.

السلفیانی، عامر بن محمد

۹۴ الثببات و الشمول فی الشریعة الاسلامیة، جده، المنار، ۱۹۸۸م، ۶۱۲

۹۵ « سیره فقهی امام خمینی »، حوزه ، سال ششم ، ش ۱ ، فروردین و اردیبهشت ، ۱۳۶۸ ص ۳۰-۳۸.

شلی ، احمد

۹۶ « موسوعة النظم و الحضارة الاسلامية » (المجتمع الاسلامی) ، چاپ ششم ، قاهره ، مكتبة النهضة المصرية ، ۱۹۸۶ م . ۳۵۳ ص .

شرفی ، حسین

۹۷ « نگرشی بر کنگره بررسی مبانی فقهی حضرت امام » ، نقش زمان و مکان در اجتهاد ، اندیشه حوزه ش ۴ .

شلی ، محمد مصطفی

۹۸ « الفقه الاسلامی بین المثالیة و الواقعية » ، بیروت ، الدارالجامعية ، ۱۹۸۲ م . ۲۵۲ ص .

شهاب پور ، عطاالله

۹۹ « دینی که مطابق با زمان است » ، سالانه معارف جعفری ، ذوالقعدة ، ۱۳۸۳ ص ۱۱۴-۱۲۰

صادقی ، محمد

۱۰۰ « فقه گویا یا فقه سنتی ، فقه پویا ...؟ » ، [قم] انتشارات جامع علوم
القرآن ، بی تا.

صانعی ، پرویز

۱۰۱ « ثبات و تغییر قوانین » (حقوق و اجتماع) ، جلد اول : تهران ،
دانشگاه تهران ، ۱۳۴۷ ، ص ۱۴۶ - ۱۶۴.

صانعی ، یوسف

۱۰۲ « فقه پویا در رابطه با تخریج فروع از اصول شریعت جهت تبیین
احکام شرع برای جهان اسلام » ، روزنامه سلام ، ۲۷ خرداد ، ۱۳۷۰ ، ش
۱۶ ، ص ۳.

صانعی ، یوسف

۱۰۳ « شیخ انصاری ، امام خمینی و تحول در فقه » ، روزنامه جمهوری
اسلامی ش ۳۴۷۳ ، ۱۳ خرداد ، ۱۳۷۰ ، ص ۱۲.

صدر ، موسی و علومی حسن

۱۰۴ « پویایی فقه قرآنی » ، فصلنامه پژوهشهای قرآنی ، شماره ۳.

طباطبایی ، سید محمد حسین

۱۰۵ « مقررات ثابت و متغیر اسلام » (فرازهایی از اسلام) ، قم .

جهان آرا، بی تا، ص ۷۳، مکتب اسلام، سال دوم، ش ۹.

طباطبایی، سید محمد حسین

۱۰۶ «اسلام چگونه به احتیاجات هر عصر پاسخ می دهد؟»، جمهوری

اسلامی، ۷۳/۸/۲۶.

طباطبایی، سید محمد حسین

۱۰۷ «اسلام و نیازمندیهای انسان معاصر» (مجموعه مقالات و

پرسشها و پاسخها)، به کوشش هادی خسروشاهی، جلد اول، [تهران]، دفتر

نشر فرهنگ اسلامی، ۱۳۷۱، ص ۴۷-۷۶.

طباطبایی، سید محمد حسین

۱۰۸ «آیا قوانین اسلام فرسودگی دارد؟» (فرازهایی از اسلام)، قم،

جهان آرا، بی تا، ص ۲۱۱-۲۲۴.

طباطبایی، سید محمد حسین

۱۰۹ «آیا اسلام به احتیاجات هر عصری پاسخ می دهد؟» (فرازهایی

از اسلام)، قم، جهان آرا، بی تا، ص ۴۷-۷۲.

الطحان، محمود

۱۱۰ «مفهوم التجدید بین السنة النبویة و ادعیاء التجدید المعاصرین»

، مجله الشریعة والدراسات الاسلامیة (کویت) ، سال اول ، ش ۱ ، رجب ۱۴۰۴ ،
ص ۲۱ - ۵۴.

طه ، یاسین سویلم

۱۱۱ «عموم التشريع الاسلامی و خلوده» ، رسالة الاسلام ، سال چهارم
، ش ۵۳ و ۵۴ .

عابدی ، احمد

۱۱۲ «فقیه و تشخيص موضوع» ، نور علم ، ش ۲ و ۳ ، فروردین - تیر
۱۳۷۳ (پایه ۵۱ و ۵۰) ، ص ۲۰۲ - ۲۳۵.

عبدالحمید ، نظام الدین

۱۱۳ «تطور الفقه الاسلامی» (مفهوم الفقه الاسلامی) ، بیروت ، الرسالة ،
۱۴۰۴ ق . ص ۲۱ - ۴۲ .

عزتی ، ابوالفضل

۱۱۴ «نظری در باره تحول حقوق اسلامی در جهان اسلام» ، مقالات
و بررسیها ، دفتر ۵ و ۶ ، ۱۳۵۰ ، ص ۱۱۴ - ۱۳۹ .

علم الهدی ، احمد

۱۱۵ «نگرشی پیرامون فقه پویا و فقه سنتی» ، کیهان هوایی ، ش ۸۸۰ ،
۲۶ خرداد ۱۳۶۹ ، ص ۱۷ .

علوی تبار ، عیلهرضا

۱۱۶ « نواندیشی دینی و فقه زمان » ، زنان ، پیاپی ۵۸ ، ۷۸ ، ص ۳۶-۳۸.

العمری ، نادیه شریف

۱۱۷ « تغییر الفتوی بتغییر الازمنة و الامکنه » (الاجتهاد فی الاسلام) ، بیروت ، الرسالة ، ۱۴۰۶ ق ، ص ۲۴۶-۲۵۴.

عمید زنجانی ، عباسعلی

۱۱۸ « تشریح ابعاد فقهی حضرت امام خمینی » ، کیهان هوایی، ش ۸۸ ، ۹ خرداد ۱۳۶۹ ، ص ۴.

غلاب ، محمد

۱۱۹ « الاسلام و نتائج المدنیة الحديثة » ، الازهر ، مجلد ۲۸ ، جزء ۵ و ۶ (۱۳۶۸ ق) ، ص ۵۱۵-۵۲۱.

فاضلی ، قادر

۱۲۰ « سیری در قواعد ثابت یا متغیر در فقه اسلامی » ، رسالت ، ۹ و ۱۶ / ۱۲ / ۷۷.

فاضلی ، قادر

۱۲۱ « ثابت و متغیر در فقه اسلامی » ، مسجد ، ش ۲۸ .

۱۲۲ « فتاوی امام ، تحولی دیگر در تاریخ فقه شیعه » ، حوزه سال چهارم ، ش ۲۳ . (آذر و دی ۱۳۶۶) ، ص ۲۱-۲۲ .

۱۲۳ « فقه تنوری اداره جامعه » ، حوزه هنری ، سال هشتم ، ش ۳ . مرداد و شهریور ، ۱۳۷۰ (پیاپی ۴۵) .

۱۲۴ « فقه در روند تکامل ، گفتگو با آیت الله سید کاظم حائری » ، روزنامه جمهوری اسلامی ، ۲۰ آبان ۱۳۷۰ ، ش ۳۶۰۳ ، ص ۱۲ .

فیض ، علیرضا

۱۲۵ « پویایی فقه و اجتهاد در پرتو عرف یا در بستر زمان و مکان » ، مجله کانون وکلا ، ش ۶ و ۷ .

فیض ، علیرضا

۱۲۶ « کاربرد مآخذ فقهی » ، نقد و نظر ، سال اول ، ش ۱ (زمستان ۱۳۷۳) ، ص ۱۶۷ - ۱۹۴ .

فیض ، علیرضا

۱۲۷ «نقش زمان و مکان در فقه و اجتهاد» ، حضور ، ش ۵ و ۶ ،
تابستان و پائیز ۱۳۷۱ ، ص ۲۲-۲۵.

قاضی زاده ، کاظم

۱۲۸ «امام خمینی (ره) و فقاہت مبتنی بر عنصر زمان و مکان» ، تقد
و نظر ، شماره ۵.

القرضاوی ، یوسف

۱۲۹ «الجمع بین الثبات و المرونة» (الخصائص العامة للاسلام) ،
قاہرہ ، وہبہ ، [۱۳۹۷ق] ص ۱۹۹-۲۴۰.

القرضاوی ، یوسف

۱۳۰ «الشمول و منطقة الفراغ التشريعي» (الخصائص العامة
للاسلام) ، قاہرہ ، وہبہ ، ۱۴۰۹ ق ، ص ۹۵-۱۱۴ و ۲۲۳-۲۲۸ .

القطان ، مناع

۱۳۱ «الفقه الاسلامی بین واقعة المعاصر ومحاولات التجديد فيه» ،
(تاریخ التشريع الاسلامی) ، چاپ چهارم ، قاہرہ ، وہبہ ، ۱۹۸۹ ، ص ۳۹۷
- ۲۲۵ .

قنبری ، اکبر

۱۳۲ « درک زمان و موضوعات جدید » ، نقد و نظر ، شماره ۵.

قهاری ، ابوالفضل

۱۳۳ « بررسی زمان و مکان در اجتهاد » ، مقطع کارشناسی ارشد ،
دانشگاه آزاد ، واحد مرکزی تهران ، دانشکده الهیات و معارف اسلامی (فقه و
حقوق) ، ۷۸ ، ۲۶۲ ص.

القیسی ، محمد

۱۳۴ « الثابت و المتغیر علی ضوء الکتاب و السنة » ، جزوه ایران ،
هشتمین کنفرانس بین المللی وحدت اسلامی ، مرداد ۱۳۷۴ ، ۷ ص.

کاتوزیان ، ناصر

۱۳۵ « ثبات و تحول و پیشرفت حقوق » (فلسفه حقوق) ، جلد اول ،
تهران ، بهنشر ، ۱۳۶۵ ، ص ۵۲۸ - ۵۴۳ .

کریمی نژاد ، محمد حسین

۱۳۶ « فقه پویا و دستاوردهای شگفت انگیز » ، دانش بیولژی ،
اطلاعات ، ۷۴/۱۲/۱۵ .

کولسون ، ن.ج.

۱۳۷ « تطبیق الشریعة و التشریع الاسلامی فی العصر الحدیث » (فی

تاریخ التشريع الاسلامی، ترجمه محمد احمد سراج، بیروت، مجد، ۱۴۱۲ ق، ص ۱۹۹ - ۲۹۱.

کولسون ن.ج.

۱۳۸ «الفقه والتقدم الاجتماعی للمسلمین» (فی التاریخ التشريع الاسلامی)، ترجمه محمد احمد سراج، بیروت، مجد، ۱۴۱۲ ق، ص ۲۸۱ - ۲۹۱.

گلشنی، مهدی

۱۳۹ «نقش و اهمیت فراگیری علوم جدید برای حوزه های علمیه»، کیهان فرهنگی، مهر ۱۳۷۰، ص ۱۱.

مجید، امین

۱۴۰ «امام خمینی و نقش زمان و مکان»، بصائر، ش ۲۳.

محقق داماد، مصطفی

۱۴۱ «نقش عنصر زمان و مکان در اجتهاد شیعی»، دانشگاه انقلاب، ش ۱۰۵.

محمود، عبدالحمید

۱۴۲ «الفقه الاسلامی و التطور الحضاری»، اضواء الشریعة، ش ۱۴، ۱۴۰۲ ق، ۲۰۹ - ۲۴۲.

محمدی گیلانی

۱۴۳ «امام راحل و فقه سنتی»، پاسدار اسلام، ش ۱۲۳ و ۱۲۴.

محمدی، مجید

۱۴۴ «نقد درونی و بیرونی فقه موجود»، (آسیب شناسی دینی)،

تهران، نشر تفکر، ۱۳۷۳، ص ۱۰۳ - ۱۱۹.

مختاری، علی

۱۴۵ «گامی نو در تقریب دیدگاههای فقهی»، پیام حوزه، شماره ۲۵.

مدرسی طباطبائی، حسین

۱۴۶ «ضرورت احیاء فقه اسلامی»، (زمان در فقه اسلامی)، جلد

اول، تهران، نشر فرهنگ اسلامی، ۱۳۶۲، ص ۹ - ۲۰.

مرتضوی، سید ضیاء

۱۴۷ «امام خمینی و اصول تحول در فقه و فقاہت»، روزنامه جمهوری

اسلامی، ۱۰-۱۲، ۱۵-۱۹، ۲۲-۲۳، ۳۰، مهر، ۲ و ۳ و ۶ آبان ۱۳۶۸.

مسعودی، حسین

۱۴۸ «پویایی درونی فقه»، حوزه، سال دهم، ش ۴، مهر و آبان ۱۳۷۲ (پیاپی

۵۸) ص ۶۴ - ۸۸.

مصباح یزدی ، محمد تقی

۱۴۹ « دین مجموعه ای ثابت تا متغیر » (تبیین فلسفه سیاسی اسلام).

اطلاعات . ۷۷/۲/۲۹ .

مطلوب ، عبدالحمید

۱۵۰ « ابطال دعوی جمود الفقه الاسلامی » ، مجله الحقوق ، سال ششم .

ش ۲ ، (۱۹۸۲/۶ م) ، ص ۲۳۵ - ۲۴۲ .

مطهری ، مرتضی

۱۵۱ ده گفتار ، تهران ، صدرا ، چاپ پانزدهم ، ۷۸ ، ۳۱۵ ص .

مطهری ، مرتضی

۱۵۲ اسلام و مقتضیات زمان ، تهران ، صدرا ، ۷۷/۲/۸ .

معرفت ، محمد هادی

۱۵۳ « نقش زمان و مکان در روند اجتهاد » ، نشریه دانشکده الهیات و

معارف اسلامی مشهد ، ش ۳۱ و ۳۲ .

معرفت ، محمد هادی

۱۵۴ « واقع نگری در بینش فقهی امام » ، کیهان اندیشه ، ش ۲۹

(فرودین و اردیبهشت ۱۳۶۹) ، ص ۳۹ - ۲۴ .

۱۵۵ «معنای پویای فقه از دیدگاه آیت الله صانعی»، روزنامه کیهان، ۱۰ فروردین ۱۳۶۸، ش ۱۳۵۷۷، ص ۱۲.

مغنیه، محمد جواد

۱۵۶ «بررسی جایگاه دو عنصر زمان و مکان در اجتهاد»، مسجد، ش ۴، خرداد و تیر ۱۳۷۱، ص ۹-۱۱، ش ۶، آبان - آذر ۱۳۷۱، ص ۸-۱.

مغنیه، محمد جواد

۱۵۷ «روش نو در استنباط احکام»، ترجمه عبدالرضا ایزدپناه، کاوشی در فقه و علوم وابسته به آن (مجله حوزه)، کتاب اول، بهمن ۱۳۷۲، ص ۱۵۱-۱۵۹.

مکارم شیرازی، ناصر

۱۵۸ «بازهم چگونگی تأثیر زمان و مکان در اجتهاد»، مسجد، ش ۶.

مکارم شیرازی، ناصر

۱۵۹ «نقدی بر تقسیم بندی فقه به سنتی و پویا»، کیهان فرهنگی، ش ۱۱، ص ۷.

موحدی ساوجی، محمد حسن

۱۶۰ «فقه: گویا و رهگشا»، کیهان، پیاپی ۴۹، ۷۸، ص ۲۴-۲۳.

موحدی ، محمد مهدی

۱۶۱ « فقه پویا و مسائل جدید » ، اطلاعات ، ۷۴/۱۱/۱۰ .

موسوی اردبیلی ، سید عبدالکریم

۱۶۲ « امام خمینی فقیه آزاداندیشی که مرزها را رعایت می کرد » ،

روزنامه جمهوری اسلامی ، ش ۴۳۴۸ ، ۱۷ خرداد ۱۳۷۳

موسوی اردبیلی ، سید عبدالکریم

۱۶۳ « نقش امام در سیر تحول و تکامل فقه » ، روزنامه جمهوری اسلامی

، شماره ۳۴۶۴ ، ۴ خرداد ۱۳۷۰ ، ص ۱۲ .

موسوی گرگانی ، محسن

۱۶۴ « بررسی نظریه حقانیت دین و تأثیر زمان و مکان در معرفت

دینی » ، نقد و نظر، ش ۲ و ۳ و ۴ .

مؤمن ، محمد

۱۶۵ « پویایی فقه از دیدگاه امام خمینی (ره) » ، زائر ، ش ۳ .

مهری ، مرتضی

۱۶۶ « امام خمینی ، فقیه حجره ها تا جامعه » ، کیهان فرهنگی ، سال هفتم

، ش ۳ ، خرداد ۱۳۶۹ ص ۱۰-۱۱ .

مهریزی ، مهدی

۱۶۷ «نگاهی تاریخی به مسأله فقه و زمان» ، آینه پژوهش ، شماره ۳۶.

مهریزی ، مهدی

۱۶۸ «نقش زمان و مکان در استنباط» ، آینه پژوهش ، سال سوم ، ش

۱۵.

میرزایی ، نجفعلی

۱۶۹ «حوزه علمیه در چالش سنت و تجدد» ، ترجمه علی اصغر عطاران

طوسی ، جمهوری اسلامی ، ۲۳ و ۳۰ / ۸ / ۷۹.

نجومیان ، حسین

۱۷۰ «لزوم انعکاس مقتضیات زمان در فقه اسلامی» (زمینه حقوق

تطبیقی) ، مشهد ، جعفری [۱۳۴۸] ص ۸۷-۱۱۹.

النعیم ، عبدالله

۱۷۱ «نحو تطویر التشریح الاسلامی» ، ترجمه حسین امین ، قاهره ، سینا ،

۱۹۹۴ م ، ۲۴۷ ص.

۱۷۲ «نقش امام در تحول فقه» ، روزنامه جمهوری اسلامی ، ش ۳۴۴۶.

خرداد ۱۳۷۰ .

۱۷۳ « نقش زمان و مکان در اجتهاد » ، ادبستان ، ش ۳۴ ، ۱۳۷۱ ، ص ۵۲ .

۱۷۴ « نگاهی به موانع احیاء فقه » ، حوزه سال پنجم ، ش ۳ ، مرداد و شهریور ۱۳۶۷ ، (پیاپی) ص ۱۵۵-۱۷۲ .

النمر ، عبدالمنعم

۱۷۵ « متى تستغیر الاحکام و لماذا ؟ ما السياسة الشرعية » ، الاجتهاد ، قاهره ، الهيئة المصرية ، ۱۹۸۷ ، ص ۱۲۵-۱۴۵ .

نوری ، محمد

۱۷۶ « مستون فقه پژوهی » ، (جامعیت) ، دو جلد ، قم ، کنگره بررسی مبانی فقهی حضرت امام خمینی (ره) ، ۱۳۷۴ .

واعظ زاده خراسانی ، محمد

۱۷۷ « فقه سنتی و پویا و نقش زمان و مکان در آن از دیدگاه امام خمینی » ، مشکوة ، ش ۲۱ (دی ۱۳۶۷) ، ص ۳۵ .

واعظی ، احمد

۱۷۸ «زمینه های ثابت و متغیر در فقه اسلام»، جزوه ایران، هشتمین کنفرانس بین المللی وحدت اسلامی، مرداد ۱۳۷۴، ۲۶ ص.

الهاشمی، کامل

۱۷۹ «الثابت و المتغیر فی الفکر الدینی»، جزوه ایران، هشتمین کنفرانس بین المللی وحدت اسلامی، مرداد ۱۳۷۴.

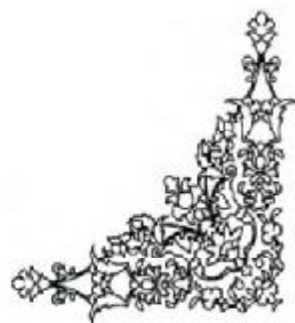
هرنجی، منصور

۱۸۰ «نقش و تأثیر فقه اسلام در حیات اجتماع»، مقطع کارشناسی ارشد، دانشگاه آزاد، واحد مرکزی تهران، دانشکده الهیات و علوم انسانی، ۷۸، ص ۲۱۵، استاد راهنما، حسین گوگانی، استاد مشاور: رضا سیفی

بخش دوم

اجتهاد : تحول و تطور

آذری قمی

۱۸۱ «نقائص اجتهاد مصطلح در حوزه های علمیه»، روزنامه رسالت،
۲۸ و ۳۱ اردیبهشت ۱۳۶۸.

آقا بزرگ تهرانی، محمد محسن

۱۸۲ اجتهاد و مذاهب اسلامی، ترجمه محمود افتخار زاده، قم، انتشارات
خُرّ، بی تا ۱۵۸ص.

اخوان کاظمی، بهرام

۱۸۳ «کلیاتی در باب اجتهاد و شیوه های آن»، انقلاب اسلامی، پیش
شماره ۳، ۷۸، ص ۱۰۹ - ۱۳۹.

ارکون، محمد

۱۸۴ من الاجتهاد الی نقد العقل الاسلامی، ترجمه هاشم صالح، بیروت،
دارالساقی، ۱۹۹۳م، ۱۱۰ص.

استادی، رضا

۱۸۵ «نوع اجتهاد مطلوب از دیدگاه امام خمینی»، پیام حوزه، پیش
شماره، (پائیز ۱۳۷۲)، ص ۱۲۱ - ۱۴۴.

اسلامی، احمد

۱۸۶ « تأملی در نسبیّت اجتهاد از منظر امام و سه متفکر معاصر ،
صانعی ، مطهری و خاتمی » ، بیان ، ۷۸/۱۲/۱۲ .

امین بک ، احمد

۱۸۷ « الاجتهاد فی نظر الاسلام » ، الرسالة الاسلام ، سال سوم ، ش ۲ ،
جمادی الاخر ، ۱۳۷۰ .

ایزدپناه ، عبدالرضا

۱۸۸ « اجتهاد و امام خمینی (ره) » ، کاوشی در فقه و علوم وابسته به آن ،
کتاب اول ، بهمن ۱۳۷۲ ، ص ۱۴-۲۷ .

ایزدپناه ، عبدالرضا

۱۸۹ « ضرورت تحول و نو اندیشی در حوزه » ، حوزه ، شماره ۶۶ .

الایوبی ، محمد هشام

۱۹۰ « الاجتهاد و مقتضیات العصر » ، دار الفکر ، [۱۹۹۰م] ، ۷-۳ ص .

۱۹۱ « بانگ رحیل » ، [اجتهاد] ، حوزه ، سال پنجم ، ش ۴ ، مهر و آبان
۱۳۶۷ (پیاپی ۲۸) ، ص ۴-۲۰ .

بیات ، اسدالله

۱۹۲ « امام و اجتهاد » ، ۱۵ خرداد ، خرداد ۱۳۶۹ ، ص ۲۰ - ۲۲.

بهبهانی ، وحید

۱۹۳ « شرایط اجتهاد » ، ترجمه علی مختاری ، پیام حوزه ، شماره ۴.

۱۹۴ « پیرامون نظریه شورای مرجعیت » ، رهنمون ، ص ۱۱۶ - ۱۲۲.

تارا ، جواد

۱۹۵ « اجتهاد در مسلک اصولی و اخباری » ، هزاره شیخ طوسی ، جلد

دوم ، به کوشش علی دوانی ، تهران ، امیرکبیر، ۱۳۴۹ ، ص ۱ - ۲۹.

التارزی ، مصطفی کمال و دیگران

۱۹۶ اجتهاد و التجدید فی التشریح الاسلامی ، [تونس] التریبة القومیة،

ص ۴۱۰.

ترابی ، حسن

۱۹۷ قضایا التجدید نحو منهج أصولی ، به کوشش عبدالجبار رفاعی ، قم :

مؤسسه اعراف ، ص ۷۸ ، ۱۵۹ .

تسخیری ، محمد علی

۱۹۸ «التقريب بين مراتب الادلة في الاجتهاد» ، التوحيد ، سال دوازدهم ، ش ۶۹ (رجب - شعبان ۱۴۱۴).

التونجي ، عبدالسلام

۱۹۹ « مؤسسه الاباحه في الشريعة الاسلامية » ، چاپ اول ، طرابلس ، كلية الدعوة الاسلامية ، ۱۹۹۳ م . ۱۵۰ ص .

جزايري ، مرتضى

۲۰۰ « تقليد اعلم يا شوراي فتوا » ، (بحث درباره مرجعيت و روحانيت) ، تهران ، سهامی انتشار ، ۱۳۴۱ ، ص ۲۱۶ - ۲۳۱ .

جناتی ، محمد ابراهيم

۲۰۱ « ادوار اجتهاد » ، كيهان اندیشه ، ش ۳۸ تا ۴۲ .

جناتی ، محمد ابراهيم

۲۰۲ ادوار اجتهاد از دیدگاه مذاهب اسلامی ، چاپ اول ، تهران ، كيهان ، ۱۳۷۲ ، سیزده + ۲۵ ص .

جناتی ، محمد ابراهيم

۲۰۳ « تكامل اجتهاد » ، كيهان فرهنگي ، سال دهم ، ش ۵ ، مرداد ۱۳۷۲

(پیاپی ۱۰۰)

جناتی ، محمد ابراهیم

۲۰۴ « تکامل و رکود فقه اجتهادی اهل سنت » ، کیهان اندیشه ، ش ۱۱ .

جناتی ، محمد ابراهیم

۲۰۵ « السمت للمجتهد فی الحكومة الاسلامیة » ، الفكر الاسلامی ، ش

۶ ، ربیع الثانی - جمادی الثانی ۱۴۱۵ .

جناتی ، محمد ابراهیم

۲۰۶ « شرایط اجتهاد و مجتهد مطلوب در نظام اسلامی » ، اندیشه

اسلامی ، سال اول ش ۱ ، تابستان ۱۳۷۴ ، ص ۱۷-۵۵ .

جناتی ، محمد ابراهیم

۲۰۷ « شیوه های کلی استنباط در فقه از منظر فقهای مذاهب

اسلامی » ، اندیشه حوزه ، شماره ۴ .

جناتی ، محمد ابراهیم

۲۰۸ « ضرورت تحول اجتهاد با شیوه اصلی در حوزه استنباطی » ،

اطلاعات ، ۱۳ و ۷۸/۶/۲۷ .

جناتی ، محمد ابراهیم

۲۰۹ « عصر استخدام عناصر مشترک اجتهاد » ، کیهان اندیشه ، ش ۴۳.

جناتی ، محمد ابراهیم

۲۱۰ « فقه اجتهادی و اصلاح حوزه ها از دیدگاه امام خمینی (ره) » ،

کیهان اندیشه ، ش ۲۹ (فروردین و اردیبهشت ۶۸) ، ص ۱۵-۳۸.

جناتی ، محمد ابراهیم

۲۱۱ « مجتهد مطلوب در حکومت اسلامی » ، کیهان اندیشه ، ش ۵.

جناتی ، محمد ابراهیم

۲۱۲ « نظریه تحول اجتهاد یا تحول شریعت » ، کیهان اندیشه ، شماره ۶۴.

جناتی ، محمد ابراهیم

۲۱۳ « نقدی بر شیوه های استنباطی پیشینیان » ، اندیشه حوزه (پایه)

۱۶ ، ۷۸) ، ص ۷۷-۸۹.

حائری ، سید علی اکبر

۲۱۴ منطقة الفراغ فی التشريع الاسلامی ، جزوه ایران ، هشتمین کنفرانس

بین المللی وحدت اسلامی ، مرداد ۱۳۷۴ ، ۱۹ ص .

حاجی عبدالرحمن ، حبیب الله

۲۱۵ « جایگاه اجتهاد در حل مسائل پیچیده حقوقی » ، مشکوة ، شماره

۶۶

حجازی ، سید محمد رضا

۲۱۶ « امام خمینی و شرائط اجتهاد لازم و کافی در دنیای کنونی » .
حضور ، ش ۱۱ ، خرداد ۱۳۷۴ ، ص ۱۴۴ - ۱۶۲ .

حسن زاده آملی ، حسن

۲۱۷ « ضرورت تخصصی شدن دروس حوزه های علمیه » ، حوزه ، آبان
۱۳۶۶ ، ص ۳۱ .

حسین یعقوب ، احمد

۲۱۸ « اجتهاد بین الحقائق الشرعیة و المهازل التاریخیة » ، چاپ اول ، قم
، الغدیر ، ۱۳۸۰ .

حسینی ، احمد

۲۱۹ « اجتهاد و نواندیشی » ، فقه ، شماره ۶ .

حکیم ، سید منذر

۲۲۰ « برنامه پیشنهادی دوره اجتهاد در حوزه علمیه » ، پیام حوزه
پیاپی ۲۲ ، ۷۸ ، ص ۵۶ - ۵۷ .

حلاق ، وائل

۲۲۱ « ریشه های بحث درباره وجود مجتهد و باب اجتهاد » تحقیقات

اسلامی، شماره ۱ و ۲

حیدری بهنوی، عباس

۲۲۲ « گزارش اجمالی از رساله اجتهاد و تقلید امام خمینی »، علوم

سیاسی پیاپی ۵، ۷۸، ص ۴۷ - ۴۸.

خامنه ای سید علی

۲۲۳ « لزوم تخصصی شدن دروس حوزه، حوزه، مهر، ۱۳۷۰، ص ۳۱.

الخیاط، عبدالعزيز

۲۲۴ حول الاجتهاد فی الاسلام، مجله التوحید، ش ۶۹، رجب وشعبان ۱۴۱۴

ق، ص ۳۷ - ۴۱.

الداودی، عبدالله

۲۲۵ « سیرة التشريع الاجتهادی، و حركة الاصلاح »، مجله الفقه

المسالکی و اثرات القضایى بامغرب، سال دوم، ش ۲ و ۳ و ۴ (۱۹۸۲/۹م)، ص

۷۳ - ۹۴.

الدینى، محمد فتحى

۲۲۶ « مناهج الاجتهاد و التجديد فى الفكر الاسلامى » (بحوث مقارنة

فی الفقه و اصوله). جلد اول، بیروت، الرسالة، ۱۴۱۴ ق، ص ۲۷-۱۰۸.

الدینی، محمد فتحی

۲۲۷ المناهج الاصولية فی الاجتهاد بالرأی فی التشريع الاسلامی، چاپ

سوم، سوریه، الاسد، ۱۴۰۵ ق، ۷۱۳ ص.

۲۲۸ « دیدگاههای امام خمینی پیرامون اجتهاد ». مجله حوزه، سال هفتم

، ش ۲۱ (فروردین - تیر ۱۳۶۹).

ذاکری، علی اکبر

۲۲۹ « تجزی در اجتهاد از دیدگاه محقق اردبیلی ». ققه، ش ۹.

رجحان، سعید

۲۳۰ فتوی و مکانیسم آن، تهران، سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری،

چاپ اول، ۱۳۸، ۷۸ ص.

رحمانی، محمد

۲۳۱ « منطقة الفراغ ». نقد و نظر، شماره ۵.

الزاید، عبدالله

٢٣٢ « اطوار الاجتهاد الفقهي » ، مجلة البحوث الاسلامية ، ش ١٥ ، (١٢) /
١٩٨٥ م) ، ص ٨٨ - ١٢٨ .

زنجانی ، عزالدین

٢٣٣ « ضرورت تخصصی شدن دروس حوزه های علمیه » ، حوزه ، اسفند
١٣٦٦ ، ص ٢٤ .

السلفیانی ، عامر بن محمد

٢٣٤ « معالم طريقة السلف في اصول الفقه » (الثبات في الشريعة
الاسلامية) ، چاپ اول : مکه مکرمه ، مكتبة المنار ، ١٩٨٨ م / ١٤٠٨ ق . ص
٦١٢ .

شمس الدین ، محمد مهدی

٢٣٥ « اجتهاد و آزادی نظر قانونی » ، ترجمه محمد حسین شمسی ،
اندیشه حوزه ، پیاپی ٧٨ ، ٢٠ ، ص ١٠٨ - ١٣٦ .

الصالح ، صبحی

٢٣٦ « حاجاتنا الى تنمية التفكير الاجتهاد في الاسلام » ، الآداب ، سال
سی و چهارم ، ش ٣ - ٦ (٤ - ٦ / ١٩٨٦) ص ١٨ - ٢٦ .

الصالح ، صبحی ابراهیم

۲۳۷ «جائزة التفكير الاجتهادية فى الاسلام : حاجاتنا الى تنمية التفكير الاجتهادى فى الاسلام» ، المجلة العربية للثقافة ، سال ششم ، ش ۱۱ (۱۹۸۶/۹ م) ، ص ۱۱۶-۱۳۰.

صدر ، سيد رضا

۲۳۸ الاجتهاد والتقليد ، به كوشش سيد باقر خسروشاهى ، قم ، دفتر تبليغات اسلامى ، چاپ دهم ، ۷۸ ، ۴۱۵ ص .

صدر ، سيد محمد باقر

۲۳۹ «الاتجاهات المستقبلية لحركة الاجتهاد» ، مجلة اهل البيت (ع) سال اول ، ش ۱ ، ۱۴۱۶ ق . ص ۱۳-۱۲.

صدر ، محمد باقر

۲۴۰ «آينده حركت اجتهاد» ، بصائر ، ش ۱۱ و ۱۲ .

صفاتی ، زهره

۲۴۱ «جلوه های اجتهاد زن در فقه شیعه» ، گلستان قرآن ، شماره ۷۴.

صفری فروشانی

۲۴۲ «نوع اجتهاد مطلوب از دیدگاه امام خمینی (ره)» ، کاروکاگر ، ۱ / ۷۴/۴.

طالقانی، سید محمود

۲۴۳ «تمرکز و عدم تمرکز مرجعیت و فتوا» (بجئی درباره مرجعیت

و روحانیت)، شرکت سهامی انتشار، ۱۳۴۱، ص ۱۳۱ - ۱۴۷.

طالقانی، سید محمود (۱۲۸۶-۱۳۵۸)

۲۴۴ «خاتمیت و اجتهاد زنده»، مناره ای در کویر (مجموعه مقالات آیت

الله طالقانی): توحید و استبداد، به کوشش محمد بسته نگار، جلد ۱، تهران: قلم،

چاپ دوم، ص ۱۴۵ - ۱۵۰.

طباطبایی، محمد حسین

۲۴۵ «اجتهاد و تقلید»، به مناسبت سالگشت ارتحال علامه طباطبایی (ره)،

جمهوری اسلامی، ۲۴ / ۸ / ۷۹.

عابدی شاهرودی، علی

۲۴۶ «معرفت شناسی اجتهاد»، کیهان اندیشه، ش ۲۶ و ۲۷، مهر و آبان

۱۳۶۸.

عابدی شاهرودی، علی

۲۴۷ «حقیقت اجتهاد و اقسام آن»، کیهان اندیشه، ش ۳۰، خرداد و تیر

۱۳۶۹.

عابدی شاهرودی ، علی

۲۴۸ «تحقیق در نظریه اجتهاد ، ثبات و تحول اجتهاد» ، کیهان اندیشه ،
ش ۲۴ ، خرداد و تیر ۱۳۶۸ ، ص ۴۷ - ۶۰ .

عبدالتی شاطری ، علی اصغر

۲۴۹ «باب مسدود اجتهاد» ، کیهان ، پایی ۲۹ ، ۷۸ ، ص ۲۴ - ۲۹ .

عزیزی تهرانی ، علی اصغر

۲۵۰ «بایسته های اجتهاد در فقه نوین» (امام خمینی و حکومت
اسلامی روحانیت ، اجتهاد و دولت) ، قم ، موسسه تنظیم و نشر آثار
حضرت امام ، چاپ اول ، ۷۸ ، ص ۲۴۹ - ۳۰۰ .

العشاوی، محمد سعید

۲۵۱ «اصول الشریعة» ، بیروت - قاهره ، المكتبة الثقافية - سینا للنشر،
۱۴۱۲ ق.

علیزاده سورکی ، مهدی

۲۵۲ «اجتهاد ؛ معیارهای ثابت نظریه های متغیر» ، کیهان اندیشه ،
شماره ۷۵ .

عماده ، محمد

٢٥٣ « مهام جديدة لاجتهاد جديد » ، الدوحة ، سال ششم ، ش ٦٧ (٧ / م ١٩٨١) ، ص ٣٠ - ٣٢ .

عنبري ، محمد العيسوي

٢٥٤ « مع التشريع الاسلامي في امتدادته و في مصادره المخالدة » ، دعوة الحق ، سال سيزدهم ، ش ٨ (رجب ١٣٩٠) .

فاضل ميدي ، محمد تقى

٢٥٥ « اجتهاد از نگاه امام خميني » ، نشاط ، ١ / ٦ / ٧٨ .

فضل الله ، سيد محمد حسين

٢٥٦ « تأملات في المنهج الاجتهاد للامام خميني » ، التوحيد ، سال دهم ، ش ٦٠ ، ص ٢٧ - ٤٠ .

فنايي ، ابوالقاسم

٢٥٧ « مباني اجتهاد (تأثير معرفت بشرى در معرفت ديني) » ، نقد و نظر ، سال اول ، ش ٣ و ٤ (تابستان و پائيز ١٣٧٤) ، ص ٢٨٤ - ٢٣٩ .

٢٥٨ « في الاجتهاد و التجديد » ، الاحتهاد ، سال سوم ، ش ١٠ و ١١ .

فيض الله ، محمد فوزي

۲۵۹ « نظرة الى الاجتهاد فى العصر الحديث » ، (اجتهاد فى الشريعة

الاسلامية) ، الكويت ، مكتبة دارالتراث ، بی تا ، ص ۱۲۷ - ۱۸۳ .

فیض ، علیرضا

۲۶۰ « اجتهاد و تاریخ آن » ، مقالات و بررسیها ، ش ۴۱ و ۴۲ ، ۱۳۶۵ ،

ص ۵۳ - ۹۸ .

القادری ، محمد طاهر

۲۶۱ فلسفة الاجتهاد و العلم المعاصر ، بی جا ، ادارة مناج القرآن ، ۴۳ ص .

قبائی ، ابوالقاسم

۲۶۲ « جایگاه موضوع شناسی در اجتهاد » ، نقد و نظر ، شماره ۵ .

قدیری ، محمد حسن

۲۶۳ « اجتهاد و مرز میان جمود و سهل انگاری » ، کیهان اندیشه ، ش

۳۰ خرداد و تیر ۱۳۶۹ .

قدیری ، محمد حسن

۲۶۴ « اجتهاد و مرز میان جمود و سهل انگاری » ، کیهان اندیشه ، ش

۳۰ ، ص ۲۰ - ۳۵ .

قرضاوی ، یوسف

٢٦٥ الاجتهاد فی الشریعة الاسلامیة مع نظرات تحلیلیة فی الاجتهاد المعاصر، چاپ دوم، کویت، دارالقلم، ١٤١٠ ق، چاپ اول ١٤٠٦ ق.

القرضاوی، یوسف

٢٦٦ « رأی الاجتهاد المعاصر و مدى جدیدته و جدواه »، مجله المسلم المعاصر، سال یازدهم، ش ٤٣ (٤-٦ / ١٩٨٥ م)، ص ١٥-٣٧.

قرضاوی، یوسف

٢٦٧ « اجتهاد در شریعت اسلامی، همراه با نظریات تحقیقی در اجتهاد معاصر »، ترجمه احمد نعمتی، احسان، ٧٩ / ٢.

کولسون، ن. ج.

٢٦٨ « الاجتهاد الجدید فی التاریخ التشریح الاسلامیة »، ترجمه محمد احمد سراج، بیروت، مجد، ١٢١٢ ق، ٢٢٦ ص.

گرچی، ابوالقاسم

٢٦٩ « لزوم تخصصی شدن فقه »، کیهان فرهنگی، اسفند ١٣٦٣، ص ١١

گرچی، ابوالقاسم

٢٧٠ « اقتراح دربارہ مبانی اجتهاد »، نقد و نظر، سال اول، ش ١، ص ١٥-١٠٦.

لطیفی ، محمود

۲۷۱ « مجتهد واقعی : اجتهاد مصطلح » ، بصائر ، ش ۷ و ۸ .

مبلغی ، احمد

۲۷۲ « نقد مکتبهای اصولی از دیدگاه شهید مصطفی خمینی » .

حوزه، شماره ۸۲۷ - ۸۱ .

مبلغی ، احمد

۲۷۳ « پیش نیازهای اجتهاد از نگاه امام خمینی » ، پیایی ۲۱ و ۲۲ ، ۷۸ .

ص ۱۱۴ - ۱۵۹ .

محقق داماد ، مصطفی

۲۷۴ « مبانی تطبیق پذیری قوانین اسلامی با تحولات اجتماعی » ، نقد

ونظر ، شماره ۵ .

مخلص ، عباس

۲۷۵ « تاریخ تطور اجتهاد » ، کاوشی در فقه و علوم وابسته به آن (مجله

حوزه) ، کتاب اول ، بهمن ۱۳۷۲ ، ص ۱۲۲ .

مدکور ، محمد سلام

۲۷۶ « مناہج الاجتهاد فی الاسلام الفقهیه و العقائدیة » ، چاپ اول ،

۱۹۷۳ م. چاپ دوم، الكويت، جامعة الكويت، ۱۹۷۷ م. ۸۳۹ ص.

مدكور، محمد سلام

۲۷۷ « نظرية الاباحة عند الاصوليين و الفقهاء »، قاهره، دارالنهضة

العربية، ۱۹۸۴ م. ۵۹۲ ص.

مصطفوی « خمینی »، فریده

۲۷۸ « اجتهاد بانوان »، کیهان فرهنگی، ش ۱۱.

مطهری، مرتضی (۱۲۹۹ - ۱۳۵۸)

۲۷۹ « اصل اجتهاد در اسلام »، ده گفتار، س ۷۸، ص ۹۵ - ۱۲۸.

مطهری، مرتضی

۲۸۰ « اجتهاد قوه محرکه اسلام »، یاسدار اسلام، ش ۱۲۵.

مطهری، مرتضی

۲۸۱ « اجتهاد و تفقه در دین »، روزنامه سلام، ۷۶/۲/۱۱.

مطهری، مرتضی

۲۸۲ اجتهاد در اسلام، (بجٹی درباره مرجعیت و روحانیت)، [احسان

[شرکت سهامی انتشارات، ۱۳۴۱، ص ۱۳ - ۳۸.

مطهری ، مرتضی

۲۸۳ ایجاد رشته های تخصصی در فقه در میان محصلان علوم دینی ،
ده گفتار ، تهران ، صدرا ، ۱۳۶۸ .

مطهری ، مرتضی

۲۸۴ « حق عقل در اجتهاد » ، کیهان ، هوایی ، ۱۳۷۵ و ۱۳۷۶ .

مطهری ، مرتضی

۲۸۵ « نگاهی به علل ضرورت تخصصی شدن مباحث فقهی در حوزه
های علمیه » ، کیهان هوایی ، ۶ دی ۱۳۶۸ ، ص ۱۸ .

مغنیه ، محمد جواد

۲۸۶ « الاجتهاد فی نظر الاسلام » ، رساله الاسلام ، سال چهارم ، شماره ۱ ،
ص ۲۸ - ۳۱ .

ملک زاده ، فهیمه

۲۸۷ « مرجعیت و اجتهاد در فقه شیعه » ، یگانه ، شماره ۱۲ و ۱۳ .

منتظری ، حسینعلی

۲۸۸ « باب مفتوح اجتهاد » ، کیان ، ش ۹ و پیاپی ۴۷ ، ۷۸ ، ص ۱۲ -

منصور، علی

۲۸۹ «نیازها و ضرورتها در درس خارج»، روزنامه جمهوری اسلامی،
۲۴، ۱۶ و ۳۰ آبان ۱۳۷۳، ش ۴۴۷۵، ۴۴۸۱، ۴۴۸۷.

منون، عیسی

۲۹۰ «متی یجوز الاجتهاد و متی لا یجوز»، رسالة الاسلام، سال هفتم،
ش ۳، ص ۲۵۸ - ۲۶۲.

موسوی بجنوردی، سید محمد

۲۹۱ «نگرشی جدید بر اصول فقه تطبیقی»، رهنمون، ش ۱.

موسوی فر، مرضیه

۲۹۲ «اجتهاد کلید درهای بسته»، کیهان فرهنگی، شماره ۱۳۵.

موسوی گلپایانی، محسن

۲۹۳ «تبیین اجتهاد و جایگاه موضوع شناسی در آن»، نقد و نظر،
ش ۲.

موصلی، احمد

۲۹۴ «تجدید ام اجتهاد، نظریة الاسلامیة فی المعرفة»، الاجتهاد،
بیروت، سال سوم، ش ۱۰ و ۱۱، شتاء و ربیع، ۱۹۹۱ م، ص ۲۰۳ و ۲۳۰.

المهاجر ، محمد علی ابراهیم

۲۹۵ « الجانِب التاریخی فی الاجتهاد » (دائرة المعارف الاسلامیة الشیعة) ، جلد سوم ، گردآورنده حسن الامین ، بیروت ، ۱۴۰۱ ق .

المهدی ، الوافی

۲۹۶ الاجتهاد فی الشریعة الاسلامیة ، نشأته و تطوره و التعریف به ، چاپ اول، الدار البيضاء ، دارالتقافه ، ۱۴۰۴ ق ، ۴۶۱ ص .

نجومیان ، حسین

۲۹۷ « نقش اجتهاد در رشد و توسعه حقوق اسلامی » (زمینه حقوق تطبیقی) ، مشهد ، جعفری ، [۱۳۴۸] ص ۴۰۸ - ۴۳۴ .

۲۹۸ « نگاهی دیگر به مباحث اجتهاد » ، حوزه ، سال هفتم ، ش ۶ ، بهمن و اسفند ۱۳۶۹ ، (پیاپی ۴۲) ، ص ۵۴ - ۶۹ .

التمر ، عبدالمنعم

۲۹۹ الاجتهاد ، قاهره ، هیئة المصریة ، ۱۹۸۷ م . ص ۳۳۲ .

نوابی ، علی اکبر

۳۰۰ « آزادی در قلمرو اجتهاد » ، اندیشه حوزه ، پیاپی ، ۲۰ ، ۷۸ ، ص

۱۳۷ - ۱۵۳ .

نوری ، محمد

۳۰۱ مستون فقه پژوهی ، (اجتهاد) ، دو جلد عربی و فارسی ، قم ، کنگره
بررسی مبانی ، فقهی حضرت امام خمینی (ره) ، ۱۳۷۳ .

واحد تحقیقات و مطالعات مرکز بزرگ اسلامی غرب کشور

۳۰۲ « اجتهاد و نقش آن در جامعه اسلامی » تبیان ، شماره ۲۶ .

هادوی تهرانی ، مهدی

۳۰۳ « نو اندیشی و اجتهاد » ، تنظیم رضا حق پناه ، اندیشه حوزه ، شماره
۲۳ .

هادوی تهرانی ، مهدی

۳۰۴ « اجتهاد و روشنفکری تفاهم یا تناقض؟ » ، قدس ، ۱۴ / ۱۲ / ۷۸ .

هویدی ، فهمی

۳۰۵ « اجتهاد و مرجعیت زنان » ، زنان ، سال اول ، آبان و آذر ۱۳۷۱ ،
ص ۲۴ .

یادکار آزاد ، مینا

۳۰۶ « اجتهاد و مرجعیت زنان » ، زنان ، ش ۸ .

بخش سوم

احکام حکومتی و احکام ثانوی

۳۰۷ « احکام اولیه و ثانویه » ، پاسدار اسلام ، ش ۳۹ (اسفند ۱۳۶۳) ،
ص ۵۰ - ۵۱ .

۳۰۸ « احکام ثانویه » ، مجله قضایی و حقوقی دادگستری ، سال اول ، ش
۱ (پائیز ۱۳۷۰) .

۳۰۹ « امام و احکام ثانویه » ، مجله بیان ، ش ۷ (آذر ۱۳۶۹) ص ۱۷ -
۱۸ .

التسخیری ، محمد علی

۳۱۰ « قدرة الدولة الاسلامية في السيطرة على الاقتصاد » ، التوحيد ،
سال سوم ، ش ۱۶ (۵ - ۷ / ۱۹۸۵ م) ص ۱۰۸ - ۱۱۴ .

۳۱۱ « جایگاه و قلمرو حکم و فتوی » ، مجله حوزه ، سال دهم ، ش ۲ و ۳ ،
خرداد - شهریور ۱۳۷۲ (پیاپی ۵۶ و ۵۷) .

۳۱۲ « حدود اختیارات ولی امر » ، پاسدار اسلام ، ش ۸۴ ، آذر ۱۳۶۷ ،
ص ۱۲ - ۱۵ .

حسینی شیرازی ، سید محمد

۳۱۳ الققه ، کتاب الحقوق، چاپ اول ، بیروت ، دارالعلوم ، ۱۴۱۰ ق ، ۵۲۵ ص.

حیدر زاده ، رجبعلی

۳۱۴ « احکام حکومتی » ، فرهنگ جهاد ، ش ۲.

الدربینی ، محمد فتحی

۳۱۵ الحق و مدى سلطان الدولة فى تقييده ، چاپ سوم ، بیروت ، مؤسسه الرسالة ، ۱۴۰۴ ق ، ۲۸۶ص.

شادروان ، شهرام

۳۱۶ « بررسی تطبیقی مصالح مرسله و مصالح حکومتی » ، مقطع کارشناسی ارشد ، دانشگاه امام صادق ، دانشکده الهات و معارف ، ۷۸ ، ۱۶۴ ص ، استاد راهنما : مهدی هادوی تهرانی ، استاد مشاور : احمد علم الهدی .

صرامی ، سیف الله

۳۱۷ « احکام حکومتی و مصلحت » ، راهبرد ، ش ۴ (پائیز ۱۳۷۴) ، ص ۶۲ - ۹۲.

علی ، محمد راشد

۳۱۸ «مقایسه بین احکام حکومتی و احکام ثانویه» ، رهنمون ، ش ۲ و ۳ (پائیز و زمستان ۱۳۷۱) ، ۵۸-۶۵ .

کلانتری ، علی اکبر

۳۱۹ حکم ثانویه در تشریح اسلامی ، قم ، دفتر تبلیغات اسلامی ، چاپ اول ، ۴۰۸ ، ۷۸ ص .

محمدی گیلانی

۳۲۰ «مقایسه بین احکام دولتی و احکام ثانویه» ، رهنمون ، ش ۲ و ۳ .

مزینانی ، محمد صادق

۳۲۱ «حکم حاکم و احکام اولیه» ، کاوشی در فقه و علوم وابسته به آن ، کتاب اول ، قم ، مجله حوزه ، بهمن ۱۳۷۲ ، ص ۷۹ - ۱۵۰ .

نوری ، محمد

۳۲۲ متون فقه پژوهی ، احکام حکومتی ، قم ، کنگره فقه زمان - مکان ، ۱۳۷۴ - ۷۸۰ ص .

هشام ، احمد و عوض ، جعفر

۳۲۳ «مصلحت شرعی و حاکمیت سیاسی» (درآمدی بر جایگاه و نقش مفهوم مصلحت در حکومت اسلامی) ، ترجمه ، اصغر افتخاری ، حکومت اسلام ، شماره ۹ .

بخش چهارم

اسباب اختلاف فلها.

ابن السيد البطلمیوسی ، محمد عبدالله بن محمد

۳۲۴ الانصاف فی التنبيه على المعانى و الاسباب التی اوجبت
الاختلاف بين المسلمين فی آرائهم ، تحقيق محمد رضوان الرايه ، چاپ سوم ،
دمشق ، دارالفکر ، ۱۴۰۷ ق ، ۲۶۴ ص، تحقيق احمد حسن كحيل و حمزه عبدالله
النشرتی ، قاهره ، دارالاعتصام ، ۱۹۷۸ م.

البيانونی ، محمد ابو الفتح

۳۲۵ دراسات فی الاختلاف الفقهي ، قاهره ، حلب ، دارالسلام ، ۱۹۸۵ م /
۱۵۳ ص.

۳۲۶ اختلاف الفقهاء . الموسوعة الفقهية ، جلد دوم ، الكويت، وزارة الاوقاف و
الشئون الاسلامية ، ۱۴۰۴ ق.

الانسوی ، جمال الدين عبدالرحيم بن الحسن

۳۲۷ الكوكب الدرى فى تخریج الفروع الفقهية على المسائل النحوية ،
تحقيق عبدالرزاق السعدی ، چاپ اول ، الكويت ، وزارة الاوقاف والشئون الاسلامية
، ۱۴۰۴ ق / ۱۹۸۴ م.

الجناتى ، محمد ابراهيم

۳۲۸ « علل نشوء الاختلاف فى المسائل الفرعية النظرية. رسالة

التقريب، ش ٣

الجناتى ، محمد ابراهيم

٣٢٩ « علل نشوء الاختلاف بين المدارس الفقهية الاسلامية » . التوحيد ،

ش ٦٩ .

حسين ، محمد صالح موسى

٣٣٠ « اختلاف الفقهاء » . (الاجتهاد فى الشريعة الاسلامية) . دمشق ،

طلاس ، ١٩٨٩ م . ص ١١٩ - ١٧٨ .

الخصرى ، احمد محمد

٣٣١ اختلاف الفقهاء و القضايا المتعلقة فى الفقه الاسلامى المقارن ، قاهره

، الكليات الازهرية ، ١٩٨٩ م ، ٥٤٢ ص .

الخفيف ، على

٣٣٢ « اسباب اختلاف المجتهدين فى فقه السنة » . (الاجتهاد و

التجديد فى التشريع الاسلامى) ، (تونس) ، التربية القومية ، ص ١٠٩ - ١١٨

الخفيف ، على

٣٣٣ محاضرات فى اسباب اختلاف الفقهاء ، چاپ چهارم ، قاهره (بى تا)

ق ١٣٧٩ .

الخن ، مصطفى سعيد

٣٣٤ اثر الاختلاف في القواعد الاصولية في اختلاف الفقهاء . بيروت .
مؤسسة الرسالة ، ١٤١٤ ق ، ٦٢٥ ص.

الدريني ، محمد فتحي

٣٣٥ « اسباب اختلاف الفقهاء »، (بحوث مقارنة في الفقه الاسلامي و
اصولية) ، جلد اول ، بيروت ، مؤسسه الرسالة ١٤١٤ ق ، ص ١٠٩ - ١٨٢ .

الدريني ، [محمد] فتحي

٣٣٦ « اختلاف الفقهاء » ، (دراسات و بحوث في الفكر الاسلامي
المعاصر) ، جلد دوم ، دمشق ، دارقنبيه ، ١٤٠٨ ق ، ص ٦١٣ - ٦٣٥ .

الدهلوي ، شاه ولي الله احمد بن عبدالرحيم

٣٣٧ الانصاف في بيان سبب الاختلاف في الاحكام الفقهية ، مصر ،
المطبعة السلفية ، ١٣٨٥ ق.

الزلمي ، مصطفى ابراهيم

٣٣٨ اسباب اختلاف الفقهاء في الاحكام الشرعية ، بغداد ، مطبعة شفيق ،
١٤٠٦ ق ، ١٩٧ ص.

الزلمي ، مصطفى ابراهيم

۳۳۹ خاستگاههای اختلاف در فقه مذاهب ، مشهد ، بنیاد پژوهشهای اسلامی ، ۱۳۷۵ ، ۵۸۷ ص.

زیدان ، عبدالکریم

۳۴۰ « اختلاف فی شریعة الاسلامیة » . (مجموعه بحوث الفقهیة) ، بیروت ، مؤسسه الرسالة ، ۱۴۰۲ ، ق ۲۷۳ - ۳۰۴ .

سبحانی ، جعفر

۳۴۱ « الاختلاف فی الفروع لا فی الاصول » ، رسائل و مقالات تبحت فی مواضع فلسفیة و کلامیة و فقهیة و فیها الدعوة الی التقرب بین المذاهب (ش ۲۹۶۷) ، ۷۸ ، ص ۵۳۹ - ۵۴۳ .

شلتوت ، محمود

۳۴۲ « اسباب اختلاف المجتهدین فی فقه القرآن » ، (الاجتهاد و التجدید فی التشریع الاسلامی) ، (تونس) ، التربية القومیة ، ص ۹۸ - ۱۰۹ .

فیض ، علیرضا

۳۴۳ « فقه مقارن : چاره جویی و تلاش برای رفع اختلافات فقهی » ، مقالات و بررسیها ، دفتر ۳۲ و ۳۳ (۱۳۵۸ / ۱۳۹۹ ق) .

مجتهد شبستری ، محمد

۳۴۴ « نقش بینشها و برداشتها در اختلاف فتاوی » ، مجموعه مقالات

فارسی اولین مجمع بررسیهای اقتصاد اسلامی، تهران، بنیاد پژوهشهای اسلامی،
۱۳۶۹.

المدنی، محمد محمد

۳۴۵ «اسباب الاختلاف بين ائمة المذاهب الاسلامية»، رسالة الاسلام،
سال هشتم، ش ۲- (رمضان ۱۳۷۵ - ربيع الاول ۱۳۷۶) و سال نهم، ش ۱ (جمادی الآخر ۱۳۷۶).

المروزی، ابو عبدالله محمد بن نصر

۳۴۶ اختلاف العلماء، چاپ دوم، بیروت، عالم الکتب، ۱۹۸۶ م.

واعظ زاده خراسانی، محمد

۳۴۷ «نقش اختلافات فقهی در اختلافات سیاسی و اجتماعی و شرایط و راه حل آنها»، مشکوة، ش ۲۰، مهر ۱۳۶۷، ص ۲۰.

بخش پنجم

فقه و مسائل جدید

آزاد قزوینی ، علی

۳۴۸ دراسات موسعة حول المسائل المستحدثة ، [قم]: علی آزاد قزوینی ،
۱۴۱۶ ق = ۱۳۷۳ ، ۲۹۰ ص.

ابوالفتح ، علی باشا

۳۴۹ الشريعة الاسلامیة و القوانين الوضعية ، مصر ، ۱۸۲۶ م.

توفیق ، حوری

۳۵۰ « ضرورت همگامی فقه اسلامی با پیشرفتهای تکنولوژیک و
پاسخی به مسائل مستحدثة آن » ، روزنامه کیهان ، ۱۱ مهر ۱۳۶۹ ، ش
۱۴۰۱۳ .

حداد عادل ، غلامعلی

۳۵۱ « بحث های نو در حوزه اندیشه دینی » ، پیام حوزه ، پیاپی ۲۲ ، ۷۸ ،
ص ۹۳ - ۹۹

حسین زاده بحرینی ، محمد حسین

۳۵۲ « بررسی فقهی و اقتصادی سود تضمین شده (علی الحساب) در
سیستم بانکداری بدون ربا » ، اندیشه حوزه ، ش ۶ .

حسینی شیرازی ، محمد

۳۵۳ مسائل جدید؛ مطابق با فتوای محمد حسین شیرازی، بیروت، مرکز الرسول الاعظم (ص) للتحقیق و النشر، ۱۴۱۹ ق = ۱۳۷۷.

حسینی شیرازی، محمد

۳۵۴ منتخب المسائل المتجددة، [بی جا]، دارالامام الحسن (ع)، ۱۴۰۶ ق = ۱۳۶۴.

خاتمی، احمد

۳۵۵ «مسجد و هنر در فقه»، مسجد، شماره ۳۳.

خامنه ای، سید علی

۳۵۶ «لزوم اهتمام به دورس فقهی و آشنایی با مسائل جدید»، حوزه مهر، ۱۳۷۰، ص ۲۵ و ۲۹.

خرازی، محمد باقر

۳۵۷ «تلاش نو در تدوین فقه طراحی»، هنر دینی، بیش شماره ۱، ۷۸، ص ۲۱ تا ۲۷.

خرازی، سید محسن

۳۵۸ «حکم نقاشی و مجسمه سازی از دیدگاه شریعت»، فقه اهل بیت، پیاپی ۱۷ و ۱۸، ۷۸، ص ۹۴ - ۱۳۳.

خرازی، سید محسن

۳۵۹ « فقه مسجحه سازی »، ترجمه محسن امین زاده، هنر دینی، پیش شماره ۱، ص ۷۸، ص ۵-۳۰ و پیاپی ۱، ص ۴۹-۹.

۳۶۰ « حرکت با زمان و علمی سازی یافته های دینی »، نگاه حوزه، شماره ۵۲ و ۵۱.

*۳۶۰ « روشهای نوین تولید مثل انسانی از دیدگاه فقه و حقوق »، (مجموعه مقالات)، تهیه و تنظیم: گروه فقه و حقوق و روانشناسی پژوهشکده ابن سینا، (جهاد دانشگاهی و سمت)، قم، بهار ۱۳۸۰، ۴۱۶ ص.

۳۶۱ « سؤالات فقهی کمیسیون احکام سمینار دیدگاههای اسلام در پزشکی»، آینه پژوهش، سال اول، ش ۱ (خرداد و تیر ۱۳۶۹)، ص ۴۶-۴۹.

شالچیان ناظر، حلی

۳۶۲ « بررسی حکم فقهی کارمزد »، ذخیره ماندگار، شماره ۱.

صالحی نجف آبادی، نعمت الله

۳۶۳ پژوهشی جدید در چند مبحث فقهی ، تهران ، امید فردا ، ۷۹/۲ .

صانعی ، یوسف

۳۶۴ استفتاءات پزشکی : (احکام ویژه پزشکان احکام ویژه بانوان)
با اصطلاحات و استفتاءات جدید ، قم ، میثم نثار ، چاپ سوم ، ۷۸ ، ۲۳۲
ص .

صفاتی، زهره

۳۶۵ نوآوری های فقهی در احکام بانوان : یائسگی ، قم ، دارالتفسیر ،
چاپ اول ، ۷۸ ، ۵۰ ص .

طاهری ، حبیب الله

۳۶۶ « پیوند اعضاء از دیدگاه اسلام » ، مجله آموزش عالی قم ، پیاپی ۳ ،
ص ۷۸ ، ص ۸۵ - ۱۰۴ .

طاهری ، حبیب الله

۳۶۷ « تشریح جسد از دیدگاه اسلام » ، مجله مجتمع آموزش عالی قم ، پیاپی
۷۸ ، ۲ ص ۱۹ - ۳۵ .

طلعتی ، محمد هادی

۳۶۸ مأخذ شناسی مسائل مستحدثه پزشکی، قم: دفتر تبلیغات اسلامی ،

چاپ اول ، ۷۸ ، ۲۳ ص.

عزیزی ، فریدون

۳۶۹ فقه و طب ، تهران ، دفتر نشر فرهنگ اسلامی ، ۱۳۷۰ ، ۱۴۰ ص.

مجتهد شبستری ، محمد

۳۷۰ « لزوم ربط دادن فقه اسلامی و همگام کردن آن با علوم جدید

توسط فقهاء » ، کیهان فرهنگی ، ش ۱۲ ، اسفند ، ۲۶۶ ، ص ۱۰.

مدنی تبریزی ، سید یوسف

۳۷۱ المسائل المستحدثة ، تهران ، دفتر آیت الله یوسف مدنی تبریزی ، ۷۹.

معصومی

۳۷۲ « بررسی احکام فقه و پزشکی » ، مجموعه مقالات دیدگاههای اسلام

در پزشکی ، گرد آورنده : سید حسین فناحی معصومی ، مشهد ، دبیر خانه دائمی

سمینار ، ۱۳۷۱ ، ص ۳۵۵ - ۳۵۸.

مکارم شیرازی ، ناصر

۳۷۳ « پرسشهای نو پیدای فقهی » ، فقه اهل بیت ، ش ۷ (۲) .

مکارم شیرازی ، ناصر

۳۷۴ « کلید حل مسائل مستحدثة ؛ در اسلام بی قانونی وجود ندارد »

، مسجد ، ش ۲ .

مکارم شیرازی ، ناصر

۳۷۵ استفتاءات جدید ، تهران : مدرسه الامام علی بن ابی طالب (ع) ، ۷۹ .

مؤمن قمی ، محمد

۳۷۶ کلمات سدیدة فی مسائل جدیدة ، قم : جماعة المدرسین فی الحوزة

العلمیة بقم ، مؤسسه النشر الاسلامی ، ۱۴۱۵ = ۱۳۷۳ .

نوری همدانی ، حسین

۳۷۷ هزار و یک مسأله فقهی (مجموعه استفتاءات) ، قم : مهدی موعود

(عج) ، چاپ سوم ، ۷۸ ، ۳۲۳ ص .

هاشمی ، محمود

۳۷۸ « ذبح با دستگاههای جدید و پیشرفته » ، ققه اهل بیت ، شماره ۱ .

بخش نهم

فصله سیاسی

آصفی، محمد مهدی

۳۷۹ «تأملی در فقه سیاسی» کیهان اندیشه، ش ۲۴، (خرداد و تیر

۱۳۶۸)، ص ۱۸-۲۰.

۳۸۰ «اصالت حاکمیت در فقه اسلامی» کارو کارگر، ۷۵/۱۱/۱۴.

امین، سید حسین

۳۸۱ «حاکمیت و حکومت در فقه شیعی و سنی» کیان، سال پنجم،

ش ۱۴، (فرودین و اردیبهشت ۱۳۷۴)، ص ۲۴-۳۲.

۳۸۲ «اندیشه سیاسی ققیهان شیعه: شیخ مفید»، حوزه، ش ۵۴، (بهمن و

اسفند ۱۳۷۱)، ص ۸۹-۱۱۰.

بنی اسدی، طاهره

۳۸۳ «حکومت اسلامی و مبانی فقهی آن» اخوت، شماره ۴ (۲).

بهداروند، محمد مهدی

۳۸۴ «گستره شریعت در حکومت» کیهان فرهنگی، شماره ۱۶۶.

جعفریان، رسول

۳۸۵ «تأثیر موضع‌گیریه‌های شخصی در فقه سیاسی» کیهان اندیشه ، ش ۵۴.

جعفری هرندی ، محمد

۳۸۶ فقه سیاسی ، تهران ، روزنه ، ۱۳۷۸ ، ۳۰۵ ص.

جناتی ، محمد ابراهیم

۳۸۷ « نقش حکومت اسلامی در شکوفایی و گسترش فقاہت »، امام خمینی و حکومت اسلامی، روحانیت ، اجتهاد و دولت ، (ش ۱۷۰۵) ، ۱۳۷۸ ، ص ۷۵ - ۱۰۲ .

جوادی آملی ، عبدالله

۳۸۸ « امور ثابت و متغیر حکومت »، حکومت در اسلام ، مقالات سومین کنفرانس اندیشه اسلامی، تهران ، سازمان تبلیغات اسلامی ، ۱۳۶۴ ، ص ۱۹۰ - ۲۰۵ .

الحائری الشیرازی ، محمد تقی

۳۸۹ « نصوص و وثائق من الفقه السیاسی الاسلامی »، النجف ، سال اول ، ش ۸ و ۹ (۱۳۶۸).

حسینی شیرازی ، محمد

۳۹۰ الفقه السیاسی ، قم : دارالایمان ، ۱۳۶۱ ، ۵۹۰ ص.

حقیقت، صادق

۳۹۱ «ارتباط فلسفه سیاسی و فقه سیاسی»، حکومت اسلامی، شماره

۳.

۳۹۲ «حوار مع الدكتور وهبة الزحيلي حول الفقه السياسي

الاسلامية»، دمشق، دارالقلم، التوحيد، سال دهم، ش ۵۹، ص ۱۳۴ - ۱۴۰.

الدريني، محمد فتحي

۳۹۳ خصائص التشريع الاسلامي في السياسة والحكم، بيروت، الرسالة

، ۱۹۸۷ م، ۵۳۲ ص.

رحمان ستايش، محمد كاظم (مدیر تحقیق)

۳۹۴ «پژوهش فرهنگی سال»، حکومت اسلامی در اندیشه فقیهان شیعه،

کتاب ماه (دین)، شماره ۲۶.

رستمیان، محمد علی

۳۹۵ «جنبه فقهی حکومت از نظر امام خمینی و دیگران»، (امام

خمینی و حکومت اسلامی: شرایط، وظائف و اختیارات ولایت فقیه)

قم، موسسه تنظیم و نشر آثار امام، چاپ اول، ۷۸، ص ۳۳ - ۳۵۶.

الشافعی اللبان بک ، محمد

۳۹۶ « الفقه السیاسی عند المسلمین »، رساله الاسلام ، سال اول ، شماره ۲ ،
جمادی الاخر ، ۱۳۶۸ (پیاپی ۲)، ص ۱۵۴ - ۱۶۱.

شکوری ، ابوالفضل

۳۹۷ فقه سیاسی اسلام ، چاپ دوم ، قم ، مرکز انتشارات دفتر تبلیغات
اسلامی ، بهار ۱۳۷۷ ، ۵۰۴ ص.

شمس الدین ، محمد مهدی

۳۹۸ جامعه سیاسی ، مبانی فقهی و تاریخی ، مترجم : مرتضی آیت الله زاده
شیرازی ، چاپ اول ، تهران ، دانشگاه تهران ، مؤسسه چاپ و انتشارات ، ۱۳۸۰.

الظالمی ، محمد صالح

۳۹۹ فقه سیاسی در اسلام ، ترجمه رضا رجب زاده ، تهران ، پیام آزادی ، ۱۳۵۹

عبدالرزاق ، جعفر

۴۰۰ « علمای مسلمان بین فقه سیاسی و عمل سیاسی » ، ترجمه علی
صباغیان ، همشهری ، ۷۷/۴/۳۰.

عمید زنجانی ، عباسعلی (۱۳۱۶)

۴۰۱ « فقه سیاسی در متون شیعه » ، درآمدی بر اندیشه سیاسی اسلام
(مجموعه مقالات) (ش ۳۳۳) ، ۷۸۰ ، ص ۸۵ - ۱۰۷ .

عمید زنجانی ، عباسعلی

۴۰۲ فقه سیاسی ، [ویرایش ۲] ، تهران : امیر کبیر ، ۱۳۷۷ ، (۳جلد).

فتحی ، عبدالکریم

۴۰۳ الدولة و السیادة فی الفقه الاسلامی ، قاهره ، ۱۹۸۴ م ، ۴۳۹ ص.

فرجی ، محمد تقی

۴۰۴ « حکومت دینی ، فلسفه عملی فقه ، رسالت ، ش ۱۸۰ ، ۷۵/۹/۲۰.

فرجی ، داوود

۴۰۵ « فقه سیاسی اهل سنت » ، علوم سیاسی ، پیاپی ۴ ، ۷۸ ، ص ۷۲-

۱۱۷.

فرمان ، حسین

۴۰۶ « فقه سیاسی : ولایت فقیه عادل » ، بصائر ، ش ۹ .

فولادکار ، محمد باقر

۴۰۷ « مقاله های اندیشه و فقه سیاسی اسلام » ، حکومت اسلامی ،

شماره ۳ و ۴ .

فیاض ، محمود

۴۰۸ « الفقه السياسي عند المسلمين » مجلة الازهر ، مجلد بیستم ، جزء ۵-
 ۷ (۱۳۷۰ ق).

قرضاوی ، یوسف

۴۰۹ فقه سیاسی ، مترجم عبدالعزیز سلیمی ، تهران : نشر احسان ، ۱۳۷۹ ،
 ۳۴۱ ص.

کدیور ، محسن

۴۱۰ « فقه سیاسی » ، راه نو ، شماره ۴ تا ۷.

کوثرانی ، وحید

۴۱۱ « روابط فقیه و سلطان » ، ترجمه مسعود فراستخواه ، کیان ، ش ۵.

مخلصی ، عباس

۴۱۲ « فقاہت و سیاست » ، حوزه ، شماره ۷۶ و ۷۷.

مکارم شیرازی ، ناصر

۴۱۳ « فقه سیاسی اسلام » ، نور علم ، ش ۲ ، دی ۴۶ - ۵۳.

موسوی خوئینی ها ، سید محمود (میزگرد و صاحب شونده)

۴۱۴ « احیای تفکر دینی از منظر فقه سیاسی » (امام خمینی و قرائتی

نوین از دین) تهران ، ذکر ، چاپ اول ، ۷۸ ، ص ۲۶۷ - ۲۷۶ .

مهریزی ، مهدی

۴۱۵ « فقه حکومتی » ، نقد و نظر ، شماره ۴ (۳) .

میرزایی ، نجفعلی

۴۱۶ « دو رویکرد سیاسی اجتماعی در فقه » ، انتخاب ، ۷۹/۲/۱۷ .

میر مدرس ، موسی

۴۱۷ « حکومت دینی یا حکومت فقهی ؟ » ، پاسدار اسلام ، ش ۱۸۲ و

۱۸۳ و ۱۸۴ .

۴۱۸ « نظریه دولت در فقه شیعه » ، کتاب نقد ، پیاپی ۱۰ و ۹ ، ص ۲۷۸ -

۳۰۳ و پیاپی ۱۲ ، ص ۳۱۰ - ۳۲۳ (۱۳۷۸) .

نوایی ، علی اکبر

۴۱۹ « توانمندی فقه در اداره نظام اسلامی » ، اندیشه حوزه ، شماره ۴ .

بخش هفتم

فقه : علم و عقل

اذکایی ، پرویز

۴۲۰ « رابطه نقل و عقل در فقه » ، مسجد ، شماره ۲۴ .

بدوی ، محمد احمد

۴۲۱ « تأثیر جهان بینی در استنباط احکام » ، حوزه ، سال اول ، ش ۴ ،

ص ۴۱ - ۶۳ .

۴۲۲ « تحلیلی بر رابطه علم و فقه در اسلام » ، روزنامه رسالت ، ۱۹ آبان

۱۳۷۰ ، ش ۱۶۸۵ ، ص ۱۲ .

تقوی ، مرتضی

۴۲۳ « جایگاه فقه در اندیشه دینی » ، فقه اهل بیت ، شماره ۲ .

جعفری ، محمد تقی

۴۲۴ « تأثیر علوم در استنباطات فقهی » ، رهنمون ، ش ۱ ، (تابستان ۱۳۷۱)

، ص ۷۸ - ۸۵ .

جمال ، ابراهیم و افندی ، میخائیل

۴۲۵ « اثر الطبیعة فی الشریعة » ، المقطف ، مجلد بیست و دوم ، جزء ۱۵ .

جناتی ، محمد ابراهیم

۴۲۶ « تحول موضوعات در تحول احکام اجتهاد »، اندیشه حوزه ،

شماره ۳.

حسینی قائم مقامی ، سید عباس

۴۲۷ « توضیحی بر نقش شناختهای بشری در معارف فقهی (تکلمه)

و توضیحی بر شناختهای بشری »، کاوشهای فقهی (مجموعه مقالات) ،

تهران ، امیرکبیر ، چاپ دوم ، ۷۸ ، ص ۳۰۳ - ۳۲۲ .

عابدی شاهرودی ، علی

۴۲۸ « معرفت شناسی و اجتهاد » ، کیهان اندیشه ، ش ۲۶ ، ص ۴۱ -

۵۶ .

کمال ، حبیب

۴۲۹ « رابطه فقه و واقعیت » ، مترجم م. باهر ، ترجمان سیاسی ، شماره

۱۶۱ .

لاریجانی ، صادق

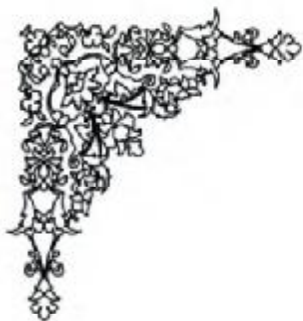
۴۳۰ « نقش علوم بشری در اجتهاد » ، بجنی در روش تحقیق ، نقد و نظر ،

شماره ۵.

نبوی ، مرتضی

۴۳۱ « بررسی عدم تعارض بین فقه و علم » ، روزنامه رسالت ، ۱۰

بهمن ۱۳۷۰ ، ش ۱۷۵۴ ، ص ۱۶ .

بخش هشتم

مصاحبت و ضرورت

ابن مبارک ، جمیل محمد

۴۳۲ « نظریة الضرورة الشرعية ، حدودها و ضوابطها » ، المنصورة ، دارالوفاء للطباعة والنشر و التوزيع ، ۱۹۸۸ م ، ۴۸۹ ص .

ابویحیی ، محمد حسن

۴۳۳ « المصالح المرسله » (اهداف التشريع الاسلامی) ، عمان و اردن ، دارالفرقان ، ۱۴۰۵ ق ، ص ۱۰۹ و ۱۱۳ .

احمدی و استانی ، عبدالغنی

۴۳۴ « اضطرار و ضرورت » ، کانون وکلا ، سال بیست و پنجم ، ش ۱۲۲ ، ۵۶ - ۶۷ .

ادریس ، فرهاد

۴۳۵ « بررسی و تحقیق پیرامون قاعده لاحرج و تطبیق آن با قوانین شرعی » ، پایان نامه کارشناسی ارشد ، دانشگاه آزاد ، واحد مرکزی تهران ، دانشکده الهیات و معارف اسلامی ، ۷۸ ، ۱۶۷ ص ، استاد راهنما : رضا سیفی مقدس ، استاد مشاور ، حسین گوگانی .

ارسطا ، محمد جواد

۴۳۶ « دولت و مصلحت » ، فصلنامه علوم سیاسی ، ش ۸ (بهار ۱۳۷۲) ، ص ۵۸ - ۷۲ .

الاصفهانى ، شيخ الشريعة

٤٣٧ قاعدة لا ضرر ، قم ، مؤسسة النشر الاسلامى ، بى تا.

افتخارى ، اصغر

٤٣٨ « قدرت و مصلحت : درآمدى بر فلسفه دولت در اندیشه

سياسى امام خمينى » . متين ، پيايى ٣ و ٤ ، ١٣٧٨ ، ص ١٠١ - ١٢٤ .

امام جمعه ، ميرزا ابوالقاسم

٤٣٩ رساله لا ضرر ، [تهران] ، چاپ سنگى ، ١٣١٢ ق.

الامام الخمينى (ره)

٤٤٠ بدائع الدرر فى قاعدة نفى الضرر ، چاپ دوم ، تهران - قم ، مؤسسه

تنظيم و نشر آثار الامام خمينى (ره) ١٤١٤ ق.

الانصارى ، شيخ مرتضى

٤٤١ « رساله فى قاعدة لا ضرر » ، رسائل فقهية ، چاپ اول ، قم ، المؤتمر

العالمى بمناسبة الذكرى المئوية الثانية لميلاد الشيخ الانصارى ، ١٤١٤ ق ، ١٠٧ -

١٣١ .

البرزنجى ، سعدى اسماعيل عبدالكريم

٤٤٢ الاشتراط المصلحة الغير فى الفقه الغربى و الفقه الاسلامى ،

(دراسة مقارنة) ، سليمانيه ، مطبعة رايه دين با همكارى دانشگاه بغداد . [۱۹۷۴ م] . ۲۰۰ ص .

البوطى ، محمد سعيد

۴۴۳ ضوابط المصلحة فى الشريعة الاسلامية ، دمشق ، الدار المتحدة ، ۱۹۹۲ م . چاپ دوازدهم ، ۲۰۰ ص .

تقوى ، محمد ناصر

۴۴۴ حكومت و مصلحت ، تهران ، اميركبير ، ۷۸ ، ۲۸۰ ص .

تهرانى ، على

۴۴۵ قانون لاضرر يا حافظ نظام اسلامى ، تهران ، انتشارات جعفرى ، ۱۳۵۴ ، ۱۱۱ ص .

جناتى ، محمد ابراهيم

۴۴۶ « مصالح مرسله » ، كنهان انديشه ، ش ۳۱ .

حسان ، حسين حامد

۴۴۷ نظرية المصلحة فى الفقه الاسلامى ، بى جا ، مكتبة المنبى ، ۱۹۸۱ م .

حسن ، محمد مصطفى

۴۴۸ « المصلحة العامة فى القانون و التشريع الاسلامى » ، مجلة العلوم

الدراية ، سال بیست و پنجم ، ش ١ ، (١٩٨٦/٦م.) ص ٧-٢٥ .

حسینی ، سید حبیب الله

٤٤٩ « مصلحت در فقه امامیه و اهل تسنن » . مقطع کارشناسی ارشد ، دانشگاه تهران ، دانشکده آموزش عالی قم ، ٧٨ ، ١٢٠ ص ، استاد راهنما : محمد حسن مرعشی شوشتری ، استاد مشاور : نجادعلی الماسی .

الحسینی الروحانی ، سید محمد صادق

٤٥٠ قاعدة لا ضرر ، (زبدة الاصول) . جلد ٣ ، قم ، مدرسة امام صادق (ع) ، ص ٤٣١ - ٥٠٧ .

الحسینی السیستانی ، السید علی

٤٥١ قاعدة لا ضرر ولا ضرار ، چاپ اول ، قم ، دفتر آیت الله السیستانی ، ١٤١٤ق ، ٣٦٠ ص .

الحکیم ، السید منذر

٤٥٢ « قاعدة نفی الضرر ، تاریخها ، تطورها » ، فکر الاسلامی ، ش ٧ .

الحکیم ، محمد تقی

٤٥٣ « المصالح المرسله و الاستحسان » (الاصول العامة للفقہ المقارن) ، بی جا ، دارالآندلس ، ص ٣٥٩ - ٣٧٧ و ٣٧٩ - ٤١٥ .

خوانساری ، موسی بن محمد

۴۵۴ رساله لاضرر ، (ضمیمه جلد دوم کتاب منیة الطالب از میرزا حسین نائینی) ، نجف ، چاپ سنگی ، ۱۳۵۸ ق.

خورشیدیان ، محمد علی

۴۵۵ «قاعده نفی عسر و حرج و کاربرد آن در قوانین ایران» ، مقطع کارشناسی ارشد ، مدرسه عالی شهید مطهری ، [۱۳۶۹] .

الدربنی ، [محمد] فتحی

۴۵۶ « [المصلحة و المنفعة] » (خصائص التشريع الاسلامی فی السياسة و الحكم) ، بیروت ، الرسالة ، ۱۴۰۷ ق ، ۱۷۱ - ۱۹۸ .

الدربنی ، [محمد] فتحی

۴۵۷ « مؤيدات مبدأ العدل و المصلحة من مصادر التشريع التي لا نص فيها» ، (الحق ومدى سلطان الدولة فی تقييده) ، بیروت ، مؤسسة الرسالة ، ۱۴۰۴ ق ، ص ۱۱۵ - ۱۱۹ و ۲۱۹ - ۲۲۱ .

زحیلی ، وهبه

۴۵۸ «المصالح المرسله او الاستصلاح، سد ذرایع و استحسان» ، (اصول الفقه الاسلامی) ، ج دوم ، بیروت ، دمشق ، دارالفکر المعاصر ، دارالفکر ، ۱۴۰۶ ق ، ۷۲۵ - ۸۲۷ و ۸۷۳ - ۹۱ .

زحیلی ، وهبه

٤٥٩ نظرية الضرورة الشرعية ، مقارنة مع القانون الوضعي ، بيروت ،
مؤسسة الرسالة ١٩٨٥ م ، ٣٢٠ ص.

الزرقاء ، مصطفى احمد

٤٦٠ الفعل الضار و الضمان فيه ، جاب اول ، بيروت ، دمشق ، دارالقلم ،
١٩٨٨ م.

زيدان ، عبدالكريم

٤٦١ « حالة الضرورة في الشريعة الاسلامية » ، (مجموعه بحوث فقهية)
بيروت ، مؤسسة الرسالة ، ١٤٠٢ ق ، ص ١٤١ - ٢١٦ .

الزيني ، محمود محمد عبدالعزيز

٤٦٢ الضرورة في الشريعة الاسلامية و القانون الوضعي ، اسكندرية ،
مؤسسة الثقافة الجامعية ، ١٩٩٣ م ، ٢٧٢ ص.

سواره ، محمد وحيد الدين

٤٦٣ « الاشتراط لمصلحة الغير في الفقه الاسلامي و القانون المقارن » ،
مكتبة الادارة ، سال چهاردهم ، شماره ٣ (٤ و ٥ / ١٩٨٧ م) ، ص ١٩٣ - ٢١٤ .

الشرباطي ، احمد

٤٦٤ « المصلحة في التشريع الاسلامي » ، الازهر ، مجلد ٢٦ ، جزء ١٥ و

۱۶ (۱۳۷۴ ق) ، ص ۸۴۹ - ۸۵۳ .

شهابی ، علی اکبر

۴۶۵ « مصالح فردی و اجتماعی » ، مکتب اسلام ، سال چهارم ، ش ۱۱ .

صالح ، سید عباس

۴۶۶ « مکتب و مصلحت » ، حوزه ، سال یازدهم ، ش ۲ ، خرداد و تیر

۱۳۷۲ (پیاپی ۶۲) ، ص ۱۲۸ - ۱۵۸ .

صالح بن حمید

۴۶۷ « دفع المخرج فی الشریعة الاسلامیة ، ضوابط و تطبیقاته » ،

[ریاض] ، دانشگاه ام القرى ، ۱۴۱۰ ق .

صالح پور ، جهانگیر

۴۶۸ « امام خمینی ، فقیه دوران گذار از فقه جواهری تا فقه المصلحة »

، کیان ، پیاپی ۴۶ ، سال ۱۳۷۸ ، ص ۲۶ - ۳۷ .

صرامی ، سیف الله

۴۶۹ احکام حکومتی و مصلحت ، تحقیق ، قم ، معاونت اندیشه اسلامی

مرکز تحقیقات استراتژیک ، پائیز ۱۳۷۳ ، ۴۰۷ ص .

طباطبائی قمی ، سید تقی

٤٧٠ «قاعده لاضرر»، (ثلاث مسائل)، تقرير: عباس حاجيانى دشتى، بى جا، بى نا، [١٤٠٣ ق].

الطوفى، نجم الدين

٤٧١ رسالة فى رعاية المصلحة، تحقيق احمد السايح، قاهرة، الدار اللبنانية، ١٩٩٣ م، ٦١ ص.

الطوفى، نجم الدين

٤٧٢ «المصلحة فى الشريعة الاسلامية»، رسالة الاسلام، سال دوم، ١٣٧٠ ق، ص ٩٤.

عابدى، احمد

٤٧٣ «مصلحت در فقه»، نقد و نظر، شماره ٤ (٣).

عباده، محمد انيس

٤٧٤ «التشريع و مصالح العباد»، منبر الاسلام، سال بيست و هفتم، ش ٥ (جمادى الاولى ١٣٨٩)، ص ٤٧ - ٥٠.

عباده، محمد انيس

٤٧٥ «مصالخ الناس مقصودة فى التشريع»، منبر الاسلام، سال بيست و هفتم، ش ٣، ص ٩٦ - ٩٨.

عدنان ، محمد جمعه

۴۷۶ رفع المحرج فی الشريعة الاسلامیة . دمشق ، دارالامام ، ۱۳۹۹ ق ،
ص ۲۷۰ .

الغزالی ، محمد

۴۷۷ « بین النص و المصلحة » ، الامة ، سال اول ، ش ۱۰ (۱۹۸۱/۸ م) ص
۷۰ - ۷۲ .

الفاسی ، علال

۴۷۸ « المصالح المعتبرة فی التشريع الاسلامی » ، (الاجتهاد و التجديد
فی التشريع الاسلامی) ، [تونس] ، التربية القومية ، بی تا ، ص ۳۷ - ۴۷ .

فاضل میبدی ، محمد تقی

۴۷۹ « شریعت و مصلحت » ، نامه مفید ، شماره ۱۲ .

فخار طوسی ، جواد

۴۸۰ « جایگاه مصلحت در اندیشه امام خمینی » ، حضور ، بیابنی ۳۰ ، ۷۸ ص
۲۴۴ - ۲۸۶ .

الرففور ، محمد عبداللطیف صالح

۴۸۱ نظریة الاستحسان فی التشريع الاسلامی و صلتها بالمصلحة

المرسلة ، دمشق ، دار دمشق ، ١٩٨٧ - ١٥١ ص.

فؤاد ، مصطفى احمد

٤٨٢ فكرة الضرورة في القانون الدولي العام . اسكندرية ، المعارف ،
١٩٨٧ م ، ١٢٣ ص.

قادر ، عبدالله بن احمد

٤٨٣ اسلام و ضرورات الحياة . جده ، دار المجتمع ، ١٩٩٠ م ، ١٨٥ ص.

كاشف الغطاء ، محمد حسين

٤٨٤ « المصلحة في الشريعة الاسلامية » ، رسالة الاسلام ، سال دوم ، ش
٦

كلاتري ، علي اكبر

٤٨٥ « فقه و مصلحت نظام » . فقه ، شماره ١١ و ١٢ .

محقق داماد ، سيد مصطفى

٤٨٦ « تغيير الاحكام الشرعية وفقاً لمقتضيات الزمان و المصالح
الاجتماعية » ، ترجمه وسام حسن ، توحيد ، سال سوم ، ٧٨ .

مدكور ، محمد سلام

٤٨٧ « المصلحة و ارتباط الاحكام الشرعية بها » ، الازهر ، مجلد ٣٨ ،

جزء ۳ (۱۳۸۶ ق)، ص ۲۶ - ۲۶۳.

مراغی، میرفتاح

۴۸۸ «فی بیان قاعدة العسر و المخرج و قاعدة الضرر»، عناوین، بی جا،

بی نا، بی تا.

مرعشی، سید محمد حسین

۴۸۹ «مصلحت و پایه های فقهی آن»، مجله قضایی و حقوقی دادگستری

، ش ۶ (زمستان ۱۳۷۱)، ص ۲۸.

مرعشی، سید محمد حسین

۴۹۰ دیدگاههای نو در حقوق کیفری اسلام، تهران، نشر میزان، ۱۳۷۳،

ص ۲۵ - ۶۰.

۴۹۱ «مصلح نظام»، روزنامه رسالت، ۱۵ آبان ۱۳۶۹.

معرفت، محمد هادی

۴۹۲ «مصلحت در فقه»، پیام حوزه، شماره ۱۴.

۴۹۳ «مکتب و مصلحت»، حوزه، سال پنجم، ش ۴، مهر و آبان ۱۳۶۷

(پیاپی ۲۸) ص ۱۳۹ - ۱۶۲ و سال ششم ، شماره ۳، مرداد و شهریور ۱۳۶۸)
 پیاپی (۳۳) ، ص ۱۳۷ - ۱۵۶ و سال هفتم ، شماره ۴ ، مهر و آبان ۱۳۶۹ (پیاپی
 ۴۰) ، ص ۹۳ - ۱۱۶ ، و شماره ۵ ، آذر و دی ۱۳۶۹ (پیاپی ۴۱) ، ص ۱۲۱
 - ۱۵۲ .

منصوری نژاد ، محمد

۴۹۴ « بررسی تطبیقی مفهوم مصلحت از دیدگاه امام خمینی و
 اندیشمندان غربی » ، حکومت اسلامی ، پیاپی ۱۲ ، ۷۸ ، ص ۱۳۸ - ۱۷۴ .

مهریزی ، مهدی

۴۹۵ « طرح پژوهشی مسأله اهم و مهم » ، آینه پژوهش ، سال چهارم ،
 شماره ۲ ، مرداد و شهریور ، ۱۳۷۳ (پیاپی ۲۶) ، ص ۶۹ - ۷۸ .

میر محمدی ، سید ابوالفضل

۴۹۶ « قاعدة الحرج » ، مقالات و بررسیها ، دفتر ۴۱ - ۴۲ (۱۴۰۷/ ۱۳۶۵)
 ، ص ۱ - ۱۷ .

نراقی ، المولی احمد

۴۹۷ « العائدة الرابعة فی قاعدة الضرر » ، عوائد الايام ، قم ، بصیرتی ،
 ۱۴۰۸ ق .

نوری ، محمد

۴۹۸ «متون فقه پژوهی ، ضرورت» ، سه جلد ، قم ، کنگره بررسی مبانی
فقهی حضرت امام خمینی (ره) ، ۱۳۷۴.

نوری ، محمد

۴۹۹ «متون فقه پژوهی : مصلحت» ، قم ، کنگره بررسی مبانی فقهی
حضرت امام خمینی (ره) ، ۱۳۷۴.

بخش نهم

**مناط ، ملاک و مقاصد
شریعت**

الابراهيم ، موسى ابراهيم

۵۰۰ «اهداف التشريع في عصر الرسول (ص) ، المدخل الى اصول

الفقه» ، عمان (اردن) ، دار عمان ، ۱۴۰۹ ق ، ص ۱۳۹ - ۱۴۰ .

ابن عاشور ، محمد طاهر

۵۰۱ مقاصد الشرعية الاسلامية ، تونس ، الشركة التونسية للتوزيع ، ۱۹۷۸ م.

ابوزهره ، محمد

۵۰۲ «مقاصد الاحكام» ، اصول الفقه ، قاهره ، دارالفكر ، العربي ، بي تا ،

ص ۳۴۱ - ۳۴۲ .

ابويحيى ، محمد حسن

۵۰۳ اهداف التشريع الاسلامي ، عمان ، دارالفرقان ، ۱۹۸۵ م ، ۷۳۹ ص.

بحيرى ، محمد عبدالوهاب

۵۰۴ «الحيل و مقاصد الشارع» ، الحيل الشرعية الاسلامية ، چاپ اول ،

قاهره ، مطبعة السعادة ، ۱۳۹۶ ق / ۱۹۷۴ م.

تارا ، جواد

۵۰۵ فلسفه حقوق و احكام در اسلام از نظر تجزيه و تحليل با حق و

حكم ، تهران ، دانشگاه تهران ، ۱۳۴۵ ، ۴۱۰ ص.

توسلی ، غلامعباس

۵۰۶ « دین و سیاست »، کیان ، شماره ۲۳ .

الجورشی ، صلاح الدین

۵۰۷ « مقاصد الشریعة بین محمد الطاهر ابن عاشور و علال الفاسی » .

الجهتاد ، سال سوم ، شماره ۹ .

حائری یزدی ، مهدی (میزگرد و مصاحبه شونده)

۵۰۸ « حکمت احکام فقهی »، کیان ، پیاپی ۴۶ ، ۷۸ ، ص ۲ - ۴ .

حکیمی ، محمد رضا

۵۰۹ « احکام دین و اهداف دین »، نقد و نظر ، سال اول ، شماره ۱ ،

زمستان ۱۳۷۳ ، ص ۱۰۷ - ۱۲۲ .

حکیمی ، محمد رضا

۵۱۰ « احکام دین و اهداف دین »، جامعه سازی قرآنی ، مقالات - ۷۸ ،

ص ۴۸ - ۶۷ .

خلاف ، عبدالوهاب

۵۱۱ « المقصد العام من التشريع » . (علم اصول الفقه)، الكويت ،

دارالقلم ، ۱۴۰۳ ، ص ۱۹۷ - ۲۱۰ .

الدربنی ، [محمد] فتحی

۵۱۲ « فلسفة التشريع الاسلامی » ، (دراسات و بحوث فی الفکر الاسلامی المعاصر) ، جلد اول دمشق ، دارقنیه ، ۱۴۰۸ ق ، ص ۸ و ۹ .

الدربنی ، [محمد] فتحی

۵۱۳ « النظرية العامة للشريعة الاسلامية تحدد ذاتيتها و طبيعة هدفها العام » ، التراث العربی ، سال سوم ، شماره ۱۱ و ۱۲ (۴ و ۷ / ۱۹۸۳ م) ، ص ۵۵ - ۹۷ .

رحیمیان ، سعید

۵۱۴ « شیوه اکتشاف ملاک و نقش آن در تغییر احکام (بررسی ملاک احکام و راههای اکتشاف آن در فقه و ارتباط آن با پویایی فقه » ، نقد و نظر ، شماره ۵ .

رضوان ، فتحی

۵۱۵ من فلسفة التشريع الاسلامی ، چاپ دوم ، بیروت ، دارالکتاب اللبنانی ، ۱۹۷۵ م ، ۲۶۴ ص .

رهبر ، محمد تقی

۵۱۶ « فلسفه شریعت » ، مسجد سال سوم ، شماره ۱۸ (بهمن و اسفند ۱۳۷۳) ، ص ۱۵ - ۱۹ .

الریسونی ، احمد

۵۱۷ نظریة المقاصد عند الامام الشاطبی . بیروت . مجد ، ۱۹۹۴ م.

الزحیلی ، محمد مصطفی

۵۱۸ « مقاصد الشریعة » ، مجلة كلية الشریعة و الدراسات الاسلامیة (دانشگاه

ام القرى) . سال ششم ، شماره ۶ (۱۴۰۲ و ۱۴۰۳ ق) . ص ۲۹۹ - ۳۳۴ .

زحیلی ، وهبه

۵۱۹ « مقاصد الشریعة العامة » ، (اصول الفقه الاسلامی) ، جلد دوم ،

بیروت ، دمشق ، دارالفکر المعاصر ، دارالفکر ، ۱۴۰۶ ق ، ص ۱۰۱۵ - ۱۰۳۰ .

الزلمی ، مصطفی ابراهیم

۵۲۰ فلسفة الشریعة ، بغداد ، دارالرسالة للطباعة ، ۱۹۷۸ - ۱۹۷۹ م ، ۳۶۷

ص .

السالوس ، علی احمد

۵۲۱ « مقاصد الشریعة الاسلامیة » (المعاملات المالیة المعاصرة فی

میزان الفقه الاسلامی) ، الكويت ، مكتبة الفلاح ، ۱۴۱۳ ق ، ص ۵۸ - ۶۰ .

سعیدی ، محمد صالح

۵۲۲ تحلیلی در فلسفه احکام اسلامی ، تهران ، مؤلف ، ۱۳۷۲ ش ، ۲۰۲

ص.

سليبي، ابراهيم محمد

٥٢٣ « تعريف مقاصد الشريعة العامة » (المسير في الفقه الاسلامي)
بيروت ، دمشق ، دارالفكر المعاصر ، دارالفكر ، ١٤١١ ق ، ص ١٤١٢ - ٤٢٤ .

الشاطبي ، ابراهيم بن موسى اللخمي الغناطي

٥٢٤ « كتاب المقاصد » . (الموافقات في اصول الشريعة) . جلد دوم ،
توضيح و تعليق عبدالله دراز ، تحقيق محمد عبدالله دراز ، قاهره ، بي نا ، بي تا .

شليبي ، مصطفى

٥٢٥ تحليل الاحكام ، بيروت ، دارالنهضة العربية ، ١٤٠١ ق ، قاهره ، مطبعة
الازهر ، ١٩٤٧ م .

طه ، عباس

٥٢٦ « اسرار التشريع الاسلامي و فلسفته » ، نورالاسلام ، سال ششم ،
(١٣٥٤ ق) ، ص ٣٤٤ - ٣٥١ .

العالم ، يوسف

٥٢٧ المقاصد العامة للشريعة الاسلامية ، رباط ، دارالامان ، ١٩٩٣ م ،
٦١٤ ص .

العيدي ، حمادي

٥٢٨ الشاطبي ومقاصد الشريعة، چاپ اول، بيروت، دمشق، دارقتيبة، ١٤١٢

ق.

العلواني، طه جابر فياض

٥٢٩ «تعلييل الاحكام الشرعية و الاختلاف العلماء و حقيقة موقف

الحنابلة منه و اثر ذلك في حجية القياس»، مجلة البحوث الاسلامية، شماره

١٠ (رجب، شوال ١٤٠٤)، ص ٦٧ - ٢٠٨.

العلوي، سعيد بن سعيد

٥٣٠ «الاجتهاد و التعلييل»، الاجتهاد، سال دوم، شماره ٨ (تابستان ٢٩٩٠)

، ص ٧٥ - ١٠٤.

غانم، حسين

٥٣١ «مقاصد الشريعة و مفهوم الكسب و الاتفاق»، الاقتصاد الاسلامي

، سال سوم، شماره ٢٩، (١/١٩٨٤م)، ص ٣٠ - ٣٨.

الفاسي، علال

٥٣٢ مقاصد الشريعة الاسلامية و مكارمها، الدار البيضاء، دار النشر،

مكتبة الوحدة العربية، بي تا.

قرضاوي، يوسف

۵۳۳ « المقاصد العامة للشريعة » (مدخل لدراسة الشريعة الاسلامية)
، بیروت ، مؤسسة الرسالة ، ۱۴۱۲ ق .

محمصانی ، صبحی

۵۳۴ فلسفة التشريع في الاسلام ، (مقدمه في دراسة الشريعة الاسلامية
على ضوء مذاهبها المختلفة و ضوء القوانين الحديثة) ، بیروت ، دارالکتف
، ۱۳۷۱ ق ، ۲۸۶ ص .

مدرسی ، محمد تقی

۵۳۴ * التشريع الاسلام مناهجه و مقاصده ، جزء دوم ، تهران ، مدرسی ،
۱۳۷۱ ، ۳۰۰ ص .

منونی ، محمد

۵۳۵ « مقاصد التشريع الاسلامی » ، دعوة الحق ، سال دوم ، شماره ۲
(۱۳۷۸ ق) ، ص ۲۸ - ۳۳ .

المودودی ، ابوالاعلی

۵۳۶ «اهداف الشريعة الاسلامية» ، (الاقتصاد و التجديد في التشريع
الاسلامی) تونس ، التربية القومية، بی تا ، ص ۱۱ - ۲۳ .

المودودی ، ابوالاعلی

۵۳۷ مبادئ اسلام و فلسفه احکام ، ترجمه غلامرضا سعیدی ، تهران ،
احسان ، ۷۶/۱۰/۲۰.

مهریزی ، مهدی

۵۳۸ فلسفه فقه ، تهران ، مؤسسه توسعه دانش و پژوهش ، چاپ اول ، ۱۳۷۸
، ۲۲ ص.

مهریزی ، مهدی

۵۳۹ مدخل الی فلسفة الفقه ، ترجمه خالد توفیق ، تهران ، مؤسسة الاعراف
للنشر ، ۷۷/۳/۷.

مهریزی ، مهدی

۵۴۰ « مقاصد شریعت » ، عصر ، شماره ، ۱۵۷ و ۱۵۸ .

نجفی ، سید محمد حسن

۵۴۱ « فقه ، هدفها و باز دارنده ها » ، فقه ، پیاپی ۲۱ و ۲۲ ، ۷۸ ، ص ۳
- ۱۰ .

ندا ، احمد محمد و طنطاوی ، مصطفی

۵۴۲ مذكرة فی حکمة التشريع الاسلامی ، قاهره ، دارالطبعة المهدیة ،
بی تا.

نوری ، محمد

۵۴۳ متون فقه پژوهی ، مقاصد و غایات ، دو جلد ، قم ، کنگره بررسی
میانی فقهی حضرت امام خمینی (ره) ، ۱۳۷۴ .

نوری ، محمد

۵۴۴ متون فقه پژوهی ، مناط و ملاک ، دو جلد ، قم ، کنگره بررسی میانی ،
فقهی حضرت امام خمینی (ره) ، ۱۳۷۴ .

بخش دهم

قرائتهای مختلف از دین (پلورالیزم و ...)

آصفی ، محمد مهدی

۵۴۵ قرائت‌های معاصر از اندیشه سیاسی اسلام ، ترجمه سرور دانش ، قم ، مؤسسه فرهنگی تفلین ، ۱۳۷۶ ، ۳۶۰ ص.

ادیب ، محمد حسین

۵۴۶ « قرائت‌های مختلف از دین در تعامل با نظم اجتماعی » ، بهار ، ۵/۶ ، ۷۹/.

اصلاتی ، سردار

۵۴۷ « پلورالیسم در وحی » ، کیهان فرهنگی ، پیاپی ۱۵۸ ، س ۷۸ ، ص ۳۰ - ۳۳ .

ایمانی ، ناصر

۵۴۸ « قرائت‌های مختلف [دینی] » ، رسالت ، ۷۹/۵/۲۵ .

ایمانی ، ناصر

۵۴۹ « بازهم قرائت‌های مختلف » ، رسالت ، ۷۹/۷/۲۳ .

بروجردی ، مهرزاد

۵۵۰ « آیا می توان اسلام را عرفی کرد ؟ » ، ترجمه علی صدیق زاده ، کیان پیاپی ۴۹ ، ۷۸ ، ص ۴۰ - ۴۴ .

حسین زاده ، محمد

۵۵۱ دین شناسی : عقلانیت دین ، قلمرو دین ، (پلورالیسم دینی ،

و ...) ، قم ، مؤسسه آموزشی و پژوهشی امام خمینی ، چاپ اول ، ۷۸ ، ۱۲۰ .

حمیدیان پور ، محمد رضا

۵۵۲ « آیا قرائت جدید هنوز شایسته لعنت است ؟ » ، ایران ، ۳۰ / ۵ /

۷۹ .

حیدری کاشانی ، محمد جواد

۵۵۳ « نقدی بر پلورالیسم دینی » ، پیام حوزه ، شماره ۲۵ .

خامسیان

۵۵۴ « مطهری و قرائتهای مختلف از دین » ، حیات نو ، ۱۶ / ۷ / ۷۹ .

داعی نژاد ، سید محمد علی

۵۵۵ « پلورالیسم دینی » ، معرفت ، پیاپی ۳۲ ، ۷۸ ، ص ۱۰۶ - ۱۱۲ .

داوری ، رضا

۵۵۶ « ملاحظاتی در باب پلورالیسم » ، (فرهنگ ، خرد و آزادی)

تهران ، ساقی ، چاپ اول ، ۷۸ ، ص ۱۲۵ - ۱۳۸ .

دژاکام ، علی

۵۵۷ نسبت معرفت دینی در اندیشه استاد مطهری ، تهران ، قادر ، چاپ اول ، ۷۸ ، ۱۹۱ ص .

دیویس ، چارلز

۵۵۸ « جوامع قدسی ، سکولار ، کثرت گرا » ، ترجمه حسین باب الحوائجی و حسن محدثی ، ایران فردا ، (۲۲ دی ۷۸) ، شماره ۶۶ .

ربانی گلپایگانی ، علی

۵۵۹ تحلیل و نقد پلورالیسم دینی ، ویراسته رضا بابانی (تولد ۱۳۴۳) ، تهران ، دانش و اندیشه معاصر ، چاپ اول ، ۷۸ ، ۱۸۸ ص .

ربانی گلپایگانی ، علی

۵۶۰ « استاد مطهری و پلورالیسم دینی » ، رسالت ، ۱۴ / ۱۰ / ۷۶ .

ربانی گلپایگانی ، علی

۵۶۱ « تأملی بر تئوری تکامل عمومی معرفت‌های بشر اشکالات و دفاعیات » ، کلام اسلامی ، یبایی ، ۲۹ ، ۷۸ ، ص ۳۰ - ۴۸ .

ربانی گلپایگانی ، علی

۵۶۲ تحلیل و نقد پلورالیسم دینی ، چاپ دهم ، تهران ، مؤسسه فرهنگی دانش و اندیشه معاصر ، ۱۳۷۹ .

رودولوف ، کورت

۵۶۳ « تکامل دین ، مسأله ای در دانش ادیان » ، ترجمه همایون همتی ،
کهان فرهنگی، شماره ۱۶۰ (بهمن ۷۸).

زرشناس ، شهریار

۵۶۴ « نظریه قرائتهای مختلف از دین سوقسطایی گری » ، قدس ، ۸/۱۷ ،
. ۷۹/

سروش ، عبدالکریم

۵۶۵ صراطهای مستقیم ، تهران ، صراط ، چاپ دوم ، ۷۸ ، ۳۳۳ ص .

سروش ، عبدالکریم و کدیور ، محسن (میزگرد و مصاحبه شونده)

۵۶۶ پلورالیزم دینی : مناظره عبدالکریم سروش و محسن کدیور ،
ویراستاری مرضیه زجاجی قمی ، تهران ، روزنامه سلام ، چاپ چهارم ، ۷۸ ،
۱۰۳ ص .

سعیدی روشن ، محمد باقر

۵۶۷ « قرائت تجربه گرا از دین و پیامدهای آن » ، معرفت ، پیاپی ۲۸ ،
۷۸ ، ص ۸۷ - ۹۷ .

شجاعی زند ، علیرضا

۵۶۸ « تعریف دین و معضل تعدد » ، نقد و نظر ، پیاپی ۱۹ و ۲۰ ، س

۷۸ ، ص ۲۳۴-۲۹۷.

شیری ، مجتبی

۵۶۹ « صراطهای مستقیم تر [نقدی بر صراطهای مستقیم عبدالکریم
سروش] « ، کیان ، شماره ۳۸ .

صادقی ، هادی

۵۷۰ پلورالیسم (دین ، حقیقت ، کثرت) ، به کوشش مؤسسه فرهنگی طه ،
قم ، نهاد نمایندگی مقام معظم رهبری ، معاونت امور اساتید و دروس معارف اسلامی
، چاپ اول ، ۷۸ ، ۱۲۷ ص .

۵۷۱ « صراط یا صراطهای مستقیم ؟ » ، جمهوری اسلامی ، ۲۱ / ۷ / ۷۶.

طباطبایی حسینی ، مصطفی

۵۷۲ « نقد نظریه پلورالیسم دینی از منظر دورن دینی » ، کیان ، شماره
۴۱ .

غرویان

۵۷۳ « نقد پلورالیسم دینی » ، شما ، شماره ۱۸۵ .

فنائی ، ابوالقاسم

۵۷۴ « معرفت دینی در بستر زمان و مکان ». تقد و نظر، شماره ۲.

فنائی اشکوری، محمد

۵۷۵ « معرفت شناسی دینی: نقدی بر قبض و بسط تئوریک

شریعت»، ش ۱۸، ۱۹/۱۰/۷۵.

قائمی نیا، علیرضا

۵۷۶ « دینداری و صراط مستقیم ». (نقدی بر پلورالیسم درون دینی

و برون دینی، مثبت و منفی)، کیان، شماره ۳۸.

قدردان قراملکی، محمد حسن

۵۷۷ « اسلام، قرائتها و امام خمینی ». نامه مفید، پیاپی ۲۰، ۷۸، ص

۱۲۱ - ۱۴۴.

قدردان قراملکی، محمد حسن

۵۷۸ کندو کاوی در سویه های پلورالیزم، ویراسته رضا بابائی، تهران،

کانون اندیشه جوان، چاپ اول ۷۸، ۱۳۹ ص.

۵۷۹ « قرائتهای متفاوت از اسلام ». آلومینیت، ۳۱ می ۱۹۹۷، صفحه

اول، شماره ۴۸.

لاریجانی ، صادق (میزگرد و مصاحبه شونده)

۵۸۰ « دین و قرائت پذیری آن » ، هفت آسمان ، پیاپی ۳ و ۴ ، ۷۸ ، ص ۵

۲۰ -

لگنهاوزن ، محمد

۵۸۱ اسلام و کثرت گرایی دینی . ترجمه نرجس جواندل . تهران ، طه ۱۵ /

۷۹ .

مجتهد شبستری ، محمد

۵۸۲ نقدی بر قرائت رسمی از دین (بحرانها ، چالشها ، راه حل) ، تهران

، طرح نو ، ۷۹/۶ .

محمد رضایی ، محمد

۵۸۳ « خاستگاه نظریه تکامل معرفت دینی » ، روزنامه جمهوری اسلامی ،

۲۴ و ۲۵ و ۲۶ و ۲۷ / ۷۹ .

مددپور ، محمد

۵۸۴ « برداشت اشتباه در سنت عقل و وحی [درباره نقد مباحث

تئوریک جدید روشنفکری دینی و طرفداران کثرت انگاری دینی] «

، کیهان فرهنگی ، شماره ۱۳۷ .

مصباح یزدی ، محمد تقی

۵۸۵ « کاوشی در نظر نسبی انگاری ارزشها و گزاره های دینی » ،
نظریه سیاسی اسلام : کشورداری (سلسله سخنرانیهای قبل از خطبه های
نماز جمعه تهران) جلد دوم ، قم ، موسسه آموزشی و پژوهشی امام خمینی ، چاپ
اول ، ۷۸ ، ص ۲۴۷ - ۲۶۱ .

معرفت ، محمد هادی

۵۸۶ « پلورالیسم دینی در بوته نقد » ، اندیشه حوزه ، پیاپی ۱۶ ، ۷۸ ،
۱۳ - ۲۰ .

معلمی ، حسن

۵۸۷ « پلورالیسم دینی در بوته نقد » ، معرفت ، پیاپی ۳۱ ، ۷۸ ، ص
۱۴۶ - ۱۴۹ .

منصوری لاریجانی ، اسماعیل

۵۸۸ « فتوای پلورالیسم [بعنوان تکثر و تباین فرهنگها و دین] :
نقدی بر صراطهای مستقیم دکتر سروش » ، کیهان فرهنگی ، شماره ۱۳۵ .

موسوی ، عبدالرضا

۵۸۹ « نقدی در پاسخ به اتهامات صراطهای مستقیم : پیرامون غلط
اندازیهای پلورالیسم دینی » ، صبح ، شماره ۷۴ .

میرزایی ، امین

۵۹۰ « شواهدی از پلورالیسم : در روش تحقیق مکتب شیعه » ،
اطلاعات ، ۲ و ۸ و ۱۴ و ۲۸/۸/۷۹ .

۵۹۱ امام خمینی و قرائتی نوین از دین ، تهران ، ذکر ، چاپ اول ، ۷۸ ،
ص ۳۳۰ .

نراقی ، احمد

۵۹۲ « وحدت جوهری ادیان و پلورالیسم دینی » ، کیان ف شماره ۲۸ .

۵۹۳ « نقد و بررسی ادله قبض و بسط تئوریک شریعت » ، مشکوة
النور ، پیاپی ۱۱ ، ۷۸ ، ص ۱۹ - ۲۲ .

واعظی ، احمد

۵۹۴ تحول فهم دین : نقدی فشرده بر نظریه قبض و بسط تئوریک
شریعت ، تهران ، اندیشه معاصر ، چاپ اول ۷۸ ، ۹۵ ص .

هیک، جان

۵۹۵ مباحث پلورالیسم دینی، مترجم عبدالرحیم گواهی، تهران، تیبان،

۳۰۴ ص.

بخش یازدهم

هرمنوتیک

ایازی، محمد علی

۵۹۶ « تفسیر و هرمنوتیک : پژوهشهای مقایسه ای میان تفسیر قرآن و دانش تفسیر کتاب مقدس » ، صحیفه مبین ، شماره ۱۰ .

بابایی، رضا

۵۹۷ « معرفی اجمالی : منطق و مبحث علم هرمنوتیک ، اصول و مبانی علم تفسیر » ، آینه پژوهش ، پیاپی ۶۰ ، ۷۸ ، ص ۱۰۵ ، ۱۰۷ .

بلخاری، حسن

۵۹۸ « قرآن ، تأویل و هرمنوتیک ، علم تأویل » ، کیهان هوایی ، شماره ۱۲۶۸۷ - ۱۲۶۹ - ۱۲۷۰ - ۱۲۷۱ .

بلخاری، حسن

۵۹۹ بطن متن : قرآن ، تأویل و هرمنوتیک ، تهران ، حسن افرا ، چاپ اول ، ۱۴۰۰ ، ص ۷۸ .

حیدری، علی

۶۰۰ « امام خمینی ، تفسیر و هرمنوتیک » ، پژوهشهای قرآنی ، پیاپی ۱۹ و ۲۰ ، ۷۸ ، ص ۱۰۶ - ۱۲۳ .

سروش، عبدالکریم

۶۰۱ « تفسیر متین متن (درباره معرفت علمی و معرفت دینی) ،

ترجمه احمد نراقی، کیان، شماره ۲۸.

شاکر، محمد کاظم

۶۰۲ « تأویل قرآن و رابطه زبان شناختی آن با تنزیل قرآن »، معرفت

، شماره، ۲۴.

قاضی زاده، کاظم

۶۰۳ « تفسیر و تأویل قرآن »، دانشگاه انقلاب، شماره ۱۱۰.

قنبری، آیت

۶۰۴ « یادداشتی درباره هرمنوتیک و انواع آن »، علوم سیاسی، شماره

۲.

مجتهد شبستری، محمد

۶۰۵ « تحول مفاهیم مذهبی »، شهری، ۷۷/۱/۲۹.

مجتهد شبستری، محمد

۶۰۶ « دین داوری در جامعه مدنی [درباره تفسیر متون به تعبیری

کلی تر]، شهری، ۲۶-۲۵/۱۲/۷۶.

مجتهد شبستری، محمد

۶۰۷ « متون دینی ، هرمنوتیک » ، نقد و نظر ، شماره ۲ .

مجتهد شبستری ، محمد

۶۰۸ « هرمنوتیک ، کتاب و سنت : فرایند تفسیر وحی » ، طرح نو ،

چاپ سوم ، ۷۸ ، ۲۹۴ ص .

۶۰۹ « مقصود از باطن آیات قرآن چیست ؟ » ، کلام اسلامی ، شماره

. ۲۴

نصیری ، علی

۶۱۰ « تأویل از نگاه تحقیق » ، بنات ، شماره ۱۷ .

نوذری ، حسینعلی

۶۱۱ « هرمنوتیک در علوم انسانی » ، ایران ، شماره (۲ ، ۲۲ / ۲ / ۷۵ .

هادوی تهرانی ، مهدی

۶۱۲ « هرمنوتیک و اندیشه های تفسیری امام خمینی » ، حضور ، پیاپی

. ۷۸ ، ۲۷ ص ۱۲۰ - ۱۳۵ .

نمایه پدید آورندگان

الف

- ادونیس ۱۰
- ادیب، محمد حسین ۵۴۶
- اذکایی، پرویز ۴۲۰
- ارسطا، محمد جواد ۴۳۶، ۱۱
- ارکون، محمد ۱۸۴
- استادی، رضا ۱۸۵
- استرآبادی، محمد فاضل ۱۲
- اسلامی، احمد ۱۸۶
- اسماعیلی، اسماعیل ۱۳
- اسمیت، ویلفرد کنت ول ۱۴
- اصفهانى، حسین سینا ۱۵
- الاصفهانى، شیخ الشریعه ۴۳۷
- اصلاتی، سردار ۵۴۷
- افتخاری، اصغر ۴۳۸
- امام جمعه، میرزا ابوالقاسم ۴۳۹
- الامام الخمينی (ره) ۴۴۰
- الهامی، داوود ۱۷
- امین، سید حسین ۳۸۱
- امین بک، احمد ۱۸۷
- الانسوی، جمال الدین عبدالرحیم
- بن الحسن ۳۲۷
- انصاری، شیخ مرتضی ۴۴۱
- انصاری، یحیی ۲۲
- آذری قمی، احمد ۱، ۲، ۱۸۱
- آزاد فزونی، علی ۳۴۸
- آصفی، محمد مهدی ۳، ۳۷۹، ۵۴۵
- آقا بزرگ تهرانی، محمد محسن ۱۸۲
- الابراهیم، موسی ابراهیم ۵۰۰
- ابراهیمی، عبدالجواد ۴
- ابطحی، محمد حسن ۵
- ابن خلدون، عبدالرحمن بن محمد ۶
- ابن السید البطلمیوسی، محمد عبدالله بن
- محمد ۳۲۴
- ابن عاشور، محمد طاهر ۵۰۱
- ابن مبارک، جمیل محمد ۴۳۲
- ابوالفتح، علی باشا ۳۴۹
- ابوزهره، محمد ۵۰۲
- ابویحیی، محمد حسن ۵۰۳، ۴۳۳
- انای حسین ۷
- احمدی، ح ۸
- احمدی، حبیب الله ۹
- احمدی واستانی، عبدالغنی ۴۳۴
- اخوان کاظمی، بهرام ۱۸۳
- ادریس، فرهاد ۴۳۵

- ایازی، محمد علی ۵۹۶
 ایزدپناه، عباس ۲۷، ۲۶، ۲۵
 ایزدپناه، عبدالرضا ۲۸، ۱۸۸، ۱۸۹
 ایمانی، ناصر ۵۴۸، ۵۴۹
 الایوبی، محمد هشام ۱۹۰

پ . ت

- پیمان، حبیب الله ۳۸
 تارا، جواد ۱۹۵، ۵۰۵
 التارزی، مصطفی کمال ۱۹۶
 ترابی، حسن ۱۹۷
 تسخیری، محمد علی ۱۹۸، ۳۱۰
 تفاحه، احمد زکی ۴۰
 تقوی، محمد ناصر ۴۴۴
 تقوی، مرتضی ۴۲۳
 توسلی، غلامعباس ۵۰۶
 توفیق، حوری ۳۵۰
 التونجی، عبدالسلام ۱۹۹
 تهرانی، علی ۴۴۵

ج

- جابر، حسن ۴۲
 الجراری، عبدالله ۴۳
 جزایری، مرتضی ۲۰۰
 جعفری، محمد تقی ۴۴، ۴۵، ۴۶،

۴۲۴

ب

- بابایی، رضا ۵۹۷
 بحیری، محمد عبدالوهاب ۵۰۴
 بدوی، محمد احمد ۴۲۱
 البرزنجی، سعدی اسماعیل عبدالکریم

۴۴۲

- بروجردی، مهرزاد ۵۵۰
 برهانیان، عبدالحسین ۲۹
 البری، زکریا ۳۰
 البشری، طارق ۳۱، ۳۲
 بلخاری، حسن ۵۹۸، ۵۹۹
 بن عبود، المهدی ۳۳
 بنی اسدی، طاهره ۳۸۳
 البوطی، محمد سعید ۴۴۳
 البوطی، محمد سعید رمضان ۳۴
 بهبانی، وحید ۱۹۳
 بهداروند، محمد مهدی ۳۸۴

- جعفریان، رسول ۳۸۵
 جعفری هرندی، محمد ۳۸۶
 جمال، ابراهیم افندی، میخائیل ۴۲۵
 جمال، احمد محمد ۴۷
 جنائی، محمد ابراهیم ۴۸، ۴۹، ۵۰،
 ۵۱، ۲۰۱، ۲۰۲، ۲۰۳، ۲۰۴،
 ۲۰۵، ۲۰۶، ۲۰۷، ۲۰۸،
 ۲۰۹، ۲۱۰، ۲۱۱، ۲۱۲، ۲۱۳،
 ۳۲۸، ۳۲۹، ۳۸۷، ۴۲۶،
 ۴۴۶.
 جنتی، احمد ۵۲
 جوادی آملی، عبدالله ۵۳، ۵۴، ۵۵،
 ۵۶، ۳۸۸.
 جواهری، حسن ۵۷
 الجورشی، صلاح الدین ۵۰۷
- ح**
- حاجی عبدالرحمن، حبیب الله
 ۲۱۵
 حائری، سید علی اکبر ۲۱۴
 الحائری شیرازی، محمد تقی
 ۳۸۹
- حائری یزدی، مهدی ۵۰۸
 حبیب، ا.ا.د ۵۸
 حجازی، سید محمد رضا ۲۱۶
 حجتی کرمانی، علی ۵۹
 حجتی کرمانی، محمد جواد ۶۰
 حداد عادل، غلامعلی ۳۵۱
 حسان، حسین حامد ۴۴۷
 حسن، حسن عباس ۶۱
 حسن، محمد مصطفی ۴۴۸
 حسن زاده آملی، حسن ۲۱۷
 حسین، محمد الخضر ۶۲
 حسین، محمد صالح موسی ۳۳۰
 حسین زاده، محمد ۵۵۱
 حسین زاده بحرینی، محمد حسین ۳۵۲
 حسینی، احمد ۶۳، ۲۱۹
 حسینی، سید حبیب الله ۴۴۹
 حسینی، صادق ۶۴
 الحسینی الروحانی، سید محمد صادق
 ۴۵۰
 الحسینی السیستانی، السید علی ۴۵۱
 حسینی شیرازی، سید محمد ۳۱۳،
 ۳۵۳، ۳۵۴، ۳۹۰
 حسین یعقوب، احمد ۲۱۸

- حسینی قائم مقامی، سید عباس ۶۵،
۴۲۷
حقیقت، صادق ۳۹۱
حکیم، سید منذر ۲۲۰، ۴۵۲
الحکیم، محمد تقی ۴۵۳
حکیمی، محمد رضا ۵۰۹، ۵۱۰
حلاق، وائل ۲۲۱
حمیدیان پور، محمد رضا ۵۵۲
حیدر زاده، رجبعلی ۳۱۴
حیدری، علی ۶۰۰
الحیدری، کمال ۶۶
حیدری بھنوی، عباس ۲۲۲
حیدری کاشانی، محمد جواد ۵۵۳
- الخضری، احمد محمد ۳۳۱
الخفیف، علی ۳۳۲، ۳۳۳
خلاف، عبدالوہاب ۵۱۱
خلاف بک، عبدالوہاب ۷۰
خمینی، سید احمد ۷۱، ۷۲
الخن، مصطفیٰ سعید ۳۳۴
خوانساری، موسیٰ بن محمد
۴۵۴
خورشیدیان، محمد علی ۴۵۵
الخیاط، عبدالعزیز ۲۲۴
- د
- داعی نژاد، سید محمد علی ۵۵۵
الداودی، عبداللہ ۲۲۵
داوری، رضا ۵۵۶
داوید، رنہ ۷۳، ۷۴
الدرینی، [محمد] فتحی ۷۵، ۲۲۶،
۲۲۷، ۳۱۵، ۳۳۵، ۳۳۶، ۳۹۳
، ۴۵۶، ۴۵۷، ۵۱۲، ۵۱۳
دزاکام، علی ۵۵۷
الدسوقی، محمد ۷۶
الدھلوی، شاہ ولی اللہ احمد بن
- خ
- خاتمی، احمد ۶۷، ۳۵۵
خاتم یزدی، عباس ۶۸
خامسیان ۵۵۴
خامنہ ای، سید علی ۲۲۳، ۳۵۶
خان، وحید الدین ۶۹
خرازی، سید محسن ۳۵۸، ۳۵۹
خرازی، محمد باقر ۳۵۷

الزرقاء، مصطفى احمد ۴۶۰
 الزلمى، مصطفى ابراهيم ۳۳۸،
 ۵۲۰، ۳۳۹
 زمانى، محمود ۸۳
 زنجانى، عزالدین ۲۳۳
 زيدان، عبدالکریم ۳۴۰، ۴۶۱
 الزین، سمیح عاطف : ۸۴
 الزینى، محمود محمد عبدالعزيز
 ۴۶۲

س . ش

السالموس، على احمد ۵۲۱
 السامراتى، نعمان ۸۵
 ساور سقلی، محمد ابراهيم ۸۶
 السانح، الحسن ۸۷
 سبحانى، جعفر ۸۸، ۳۴۱
 سروش، عبدالکریم ۹۰، ۵۶۵، ۵۶۶،
 ۶۰۱
 سروش محلاتى، محمد ۹۱
 سعیدى، محمد ۹۲، ۹۳
 سعیدى، محمد صالح ۵۲۲
 سعیدى روشن، محمد باقر ۵۶۷
 السلفیانی، عامر بن محمد ۹۴، ۲۳۴

عبدالرحيم ۳۳۷
 الدوالیبى، محمد معروف ۷۷
 دیویس، چارلز ۵۵۸

ذ . ر . ز

ذاکری، على اکبر ۲۲۹
 ربانى گلپایگانی، على ۷۸، ۵۵۹، ۵۶۰
 ۵۶۱، ۵۶۲،
 رجحان، سعید ۲۳۰
 رحمان ستایش، محمد کاظم ۳۹۴
 رحمانى، محمد ۲۳۱
 رحمانى سیزواری، على ۷۹
 رحیمیان، سعید ۵۱۴
 رستمیان، محمد على ۳۹۵
 رضوان، فتحی ۵۱۵
 رودلوف، کورت ۵۶۳
 رهبر، محمد تقی ۸۰، ۵۱۶
 الریسونی، احمد ۵۱۷
 الزاید، عبدالله ۲۳۲
 الزحیللى، محمد مصطفى ۵۱۸
 الزحیللى، وهبه ۸۱، ۴۵۸، ۴۵۹
 ۵۱۹
 زرشناس، شهریار ۸۲، ۵۶۴

- سلفینی، ابراہیم محمد ۵۲۳
 سوارہ، محمد وحید الدین ۴۶۳
 شادروان، شہرام ۳۱۶
 الشاطبی، ابراہیم بن موسی اللخمی
 الغناطی ۵۲۴
 الشافعی اللہان بک، محمد ۳۹۶
 شالچیان ناظر، علی ۳۶۲
 شاکر، محمد کاظم ۶۰۲
 شجاعی زند، علیرضا ۵۶۸
 الشرباطی، احمد ۴۶۴
 شرفی، حسین ۹۷
 شکوری، ابوالفضل ۳۹۷
 شلی، احمد ۹۶
 شلی، محمد مصطفیٰ ۵۲۵، ۹۸
 شلتوت، محمود ۳۴۲
 شمس الدین، محمد مہدی ۳۹۸، ۲۳۵
 شہاب پور، عطا اللہ ۹۹
 شہابی، علی اکبر: ۴۶۵
 شیری، مجتبیٰ ۵۶۹
- ص . ض**
- صادقی، محمد ۱۰۰
 صادقی، ہادی ۵۷۰
- صالح، سید عباس ۴۶۶
 الصالح، صبحی ۲۳۶
 الصالح، صبحی ابراہیم ۲۳۷
 صالح بن حمید ۴۶۷
 صالح پور، جہانگیر ۴۶۸
 صالحی نجف آبادی، نعمت اللہ
 ۳۶۳
 صائمی، پرویز ۱۰۱
 صائمی، یوسف ۱۰۲، ۱۰۳، ۱۵۵،
 ۳۶۴
 صدر، سید رضا ۲۳۸
 صدر، سید محمد باقر ۲۳۹، ۲۴۰
 صدر، موسیٰ ۱۰۴
 صرامی، سیف اللہ ۳۱۷، ۴۶۹
 صفاتی، زہرہ ۲۴۱، ۳۶۵
 صفری فروشانی: ۲۴۲
- ط . ظ**
- طالقانی، سید محمود ۲۴۳، ۲۴۴
 طاہری، حبیب اللہ ۳۶۶، ۳۶۷
 طباطبائی، سید محمد حسین ۱۰۵،
 ۱۰۶، ۱۰۷، ۱۰۸، ۱۰۹، ۲۴۵،
 ۴۷۰،

- طباطبایی حسینی، مصطفی ۵۷۲
 طباطبائی قمی، سید تقی ۴۷۰
 الطحان، محمود ۱۱۰
 طلعتی، محمد هادی ۳۶۸
 الطوفی، نجم الدین ۴۷۱، ۴۷۲
 طه، عباس ۵۲۶
 طه، یاسین سویلم ۱۱۱
 الظالمی، محمد صالح ۳۹۹
- ع.ع**
- عابدی، احمد ۱۱۲، ۴۷۳
 عابدی شاهرودی، علی ۴۲۸، ۲۴۶،
 ۲۴۷، ۲۴۸
 العالم، یوسف ۵۲۷
 عباده، محمد انیس ۴۷۴، ۴۷۵
 عبدالحمید، نظام الدین ۱۱۳
 عبدالرزاق، جعفر ۴۰۰
 العبیدی، حمادی ۵۲۸
 عدالتی شاطری، علی اصغر ۲۴۹
 عدنان، محمد جمعه ۴۷۶
 عزتی، ابوالفضل ۱۱۴
 عزیزی تهرانی، علی اصغر ۲۵۰
- عزیزی، فریدون ۳۶۹
 العشای، محمد سعید ۲۵۱
 علم الهدی، احمد ۱۱۵
 العلوانی، طه جابر فیاض ۵۲۹
 علومی حسن ۱۰۴
 العلوی، سعید بن سعید ۵۳۰
 علوی تبار، عیله رضا ۱۱۶
 علی، محمد راشد ۳۱۸
 علیزاده سورکی، مهدی ۲۵۲
 عماده، محمد ۲۵۳
 العمری، نادیه شریف ۱۱۷
 عمید زنجانی، عباسعلی ۱۱۸، ۴۰۱،
 ۴۰۲
 عنبری، محمد العیسوی ۲۵۴
 غانم، حسین ۵۳۱
 غرویان ۵۷۳
 الغزالی، محمد ۴۷۷
 غلاب، محمد ۱۱۹
- ف.ق**
- الفاسی، علال ۵۳۲، ۴۷۸
 فاضل میبدی، محمد تقی ۲۵۵، ۴۷۹
 فاضلی، قادر ۱۲۰، ۱۲۱

- فتحی، عبدالکریم ۴۰۳
 الفرضاوی، یوسف ۱۲۹، ۱۳۰، ۲۶۵،
 ۲۶۶، ۲۶۷، ۴۰۹، ۵۳۳
 القطان، مناع ۱۳۱
 قنبری، آیت ۶۰۴
 قنبری، اکبر ۱۳۲
 قهاری، ابوالفضل ۱۳۳
 القیسی، محمد ۱۳۴

ک.ک

- کاتوزیان، ناصر ۱۳۵
 کاشف الغطاء، محمد حسین ۴۸۴
 کدیور، محسن ۴۱۰
 کریمی نژاد، محمد حسین ۱۳۶
 کلاتری، علی اکبر ۳۱۹، ۴۸۵
 کمال، حبیب ۴۲۹
 کوثرانی، وحید ۴۱۱
 کولسون ن.ج. ۱۳۷، ۱۳۸، ۲۶۸
 گرجی، ابوالقاسم ۲۶۹، ۲۷۰
 گلشنی، مهدی ۱۳۹

م.ل

- فخار طوسی، جواد ۴۸۰
 فرجی، داوود ۴۰۵
 فرجی، محمد تقی ۴۰۴
 الفرفور، محمد عبداللطیف صالح ۴۸۱
 فرمان، حسین ۴۰۶
 فضل الله، سید محمد حسین ۲۵۶
 فنایی، ابوالقاسم ۲۵۷، ۵۷۴
 فنائی اشکوری، محمد ۵۷۵
 فزاد، مصطفی احمد ۴۸۲
 فولادکار، محمد باقر ۴۰۷
 فیاض، محمود ۴۰۸
 فیض، علیرضا ۱۲۵، ۱۲۶، ۱۲۷، ۲۶۰،
 ۳۴۳،
 فیض الله، محمد فوزی ۲۵۹
 قادر، عبدالله بن احمد ۴۸۳
 القادری، محمد طاهر ۲۶۱
 قاضی زاده، کاظم ۱۲۸، ۲۰۳
 قائمی نیا، علیرضا ۵۷۶
 قبائی، ابوالقاسم ۲۶۲
 قدردان قراملکی، محمد حسن ۵۷۷،
 ۵۷۸
 قدیری، محمد حسن ۲۶۳، ۲۶۴

المدنی، محمد محمد ۳۴۵	لاریجانی، صادق ۴۳۰، ۵۸۰
مدنی تبریزی، یوسف ۳۷۱	لطیفی، محمود ۲۷۱
مراغی، میرفتاح ۴۸۸	لگنهاوزن، محمد ۵۸۱
مرتضوی، سید ضیاء ۱۴۷	مؤمن، محمد ۱۶۵
مرعشی، سید محمد حسین ۴۸۹، ۴۹۰	مؤمن قمی، محمد ۳۷۶
المروزی، ابو عبدالله محمد بن نصر ۳۴۶	مبلغی، احمد ۲۷۲، ۲۷۳
مزینانی، محمد صادق ۳۲۱	مجتهد شبستری، محمد ۳۴۴، ۳۷۰،
مسعودی، حسین ۱۴۸	۶۰۵، ۶۰۶، ۶۰۷، ۶۰۸
مصباح یزدی، محمد تقی ۱۴۹، ۵۸۵	مجید، امین ۱۴۰
مصطفوی خمینی، فریده ۲۷۸	محقق داماد، سید مصطفی ۱۴۱، ۲۷۴،
مطلوب، عبدالحمید ۱۵۰	۴۸۶،
مطهری، مرتضی ۱۵۱، ۱۵۲، ۲۷۹،	محمد رضایی، محمد ۵۸۳
۲۸۰، ۲۸۱، ۲۸۲، ۲۸۳، ۲۸۴،	محمدی، مجید ۱۴۴
۲۸۵،	محمدی گیلانی ۱۴۳، ۳۲۰،
معرفت، محمد هادی ۱۵۳، ۱۵۴،	محمصانی، صبحی ۵۳۴
۴۹۲، ۵۸۶، ۶۸،	محمود، عبدالحمید ۱۴۲
معصومی ۳۷۲	مختاری، علی ۱۴۵
معلمی، حسن ۵۸۷	مخلصی، عباس ۴۱۲، ۲۷۵
مغنیه، محمد جواد ۱۵۶، ۱۵۷، ۲۸۶،	مددپور، محمد ۵۸۴
ملک زاده، فهیمه ۲۸۷	مدرسی، محمد تقی ۵۳۴*
منتظری، حسینعلی ۲۸۸	مدرسی طباطبائی، حسین ۱۴۶
منصور، علی ۲۸۹	مدکور، محمد سلام ۲۷۶، ۲۷۷،
منصوری لاریجانی، اسماعیل ۵۸۸	۴۸۷

- متصوری نژاد، محمد ۴۹۴
 منون، عیسی ۲۹۰
 منونی، محمد ۵۳۵
 موحدی، محمد مهدی ۱۶۱
 موحدی ساوجی، محمد حسن ۱۶۰
 المودودی، ابوالاعلیٰ ۵۳۶، ۵۳۷
 موصللی، احمد ۲۹۴
 موسوی، عبدالرضا ۵۸۹
 موسوی اردبیلی، سید عبدالکریم ۱۶۲،
 ۱۶۳
 موسوی بجنوردی، سید محمد
 ۲۹۱
 موسوی خوئینی ها، سید محمود ۴۱۴
 موسوی فر، مرضیه ۲۹۲
 موسوی گرگانی، محسن ۱۶۴، ۲۹۳
 مؤمن، محمد ۱۶۵
 مؤمن قمی، محمد ۳۷۶
 المهاجر، محمد علی ابراهیم ۲۹۵
 المهدی، الوافی ۲۹۶
 مهری، مرتضی ۱۶۶
 میرزایی، امین ۵۹۰
 میرزایی، نجفعلی ۱۶۹، ۴۱۶
 مهریزی، مهدی ۱۶۷، ۱۶۸، ۴۱۵،
 ۴۹۵، ۵۳۸، ۵۳۹، ۵۴۰
 میر محمدی، سید ابوالفضل ۴۹۶
 میر مدرس، موسی ۴۱۷
 مکارم شیرازی، ناصر ۱۵۸، ۱۵۹، ۳۷۳،
 ۳۷۴، ۳۷۵، ۴۱۳
ن و
 نبوی، مرتضی ۴۳۱
 نجفی، سید محمد حسن ۵۴۱
 نجومیان، حسین ۱۷۰، ۲۹۷
 ندا، احمد محمد ۵۴۲
 نراقی، احمد ۵۹۲
 نراقی، المولی احمد ۴۹۷
 نصیری، علی ۶۱۰
 النعیم، عبدالله: ۱۷۱
 النمر، عبدالمنعم ۱۷۵، ۲۹۹
 نوایی، علی اکبر ۳۰۰، ۴۱۹
 نوذری، حسینعلی ۶۱۱
 نوری، محمد ۱۷۶، ۳۰۱، ۳۲۲
 ۴۹۸، ۴۹۹، ۵۴۳، ۵۴۴
 نوری همدانی، حسین ۳۷۷
 واعظ زاده خراسانی، محمد ۱۷۷، ۳۴۷
 واعظی، احمد ۵۹۴

۵.۰

هادوی تهرانی، مهدی ۳۰۳، ۳۰۴،

۶۱۲

الهاشمی، کامل ۱۷۹

هاشمی، محمود ۳۷۸

هرنجی، منصور ۱۸۰

هشام، احمد ۳۲۳

هویدی، فهمی ۳۰۵

هیک، جان ۵۹۵

یادکار آزاد، مینا ۳۰۶

نمایه عناوین

اجتهاد در مسلک اصولی و اخباری

۱۹۵

الاجتهاد فی الشریعة الاسلامیة مع

نظرات تحلیلیة فی الاجتهاد

المعاصر ۲۶۵

الاجتهاد فی الشریعة الاسلامیة ، نشأته و

تطوره و التعریف به ۲۹۶

الاجتهاد فی نظر الاسلام ۲۸۶

الاجتهاد فی نظر الاسلام ۱۸۷

اجتهاد قوه محرکه اسلام ۲۸۰

اجتهاد کلید درهای بسته ۲۹۲

اجتهاد معاصر ۲۶۷

الاجتهاد المعاصر ۲۶۵

اجتهاد : معیارهای ثابت نظریه

های متغیر ۲۵۲

اجتهاد و آزادی نظر قانونی ۲۳۵

اجتهاد و امام خمینی (ره) ۱۸۸

اجتهاد و تاریخ آن ۲۶۰

الاجتهاد و التجدید فی التشریع الاسلامی

۱۹۶

الاجتهاد والتقلید ۲۳۸

الف

آزادی در قلمرو اجتهاد ۳۰۰

الاباحة والرخصة فی الفقه الاسلامی ۷۵

ابطال دعوی جمود الفقه الاسلامی ۱۵۰

ابعاد فقهی امام خمینی ۶۸

الاتجاهات المستقبلية لحركة الاجتهاد

۲۳۹

اثر الاختلاف فی القواعد الاصولیة فی

اختلاف الفقهاء ۳۳۴

اثر الطبیعة فی الشریعة ۴۲۵

الاجتهاد ۲۹۹

اجتهاد از نگاه امام خمینی ۲۵۵

اجتهاد بانوان ۲۷۸

اجتهاد بین الحقائق الشرعیة و المهازل

التاریخیة ۲۱۸

الاجتهاد المجدید ۲۶۸

اجتهاد در اسلام ۲۸۲

اجتهاد در شریعت اسلامی ، همراه با

نظریات تحقیقی در اجتهاد

معاصر ۲۶۷

اجتهاد و روشنفکری تفاهم یا تناقض؟	۳۰۴
اختلاف الفقهاء ۳۳۰، ۳۳۶	الاجتهاد والتعلیل ۵۳۰
اختلاف الفقهاء و القضايا المتعلقة فی الفقه	اجتهاد و تفقه در دین ۲۸۱
الاسلامی المقارن ۳۳۱	اجتهاد و تقلید ۲۴۵
اختلاف فی شریعة الاسلامیة	اجتهاد و مذاهب اسلامی ۱۸۲
۳۴۰	اجتهاد و مرجعیت زنان ۳۰۵، ۳۰۶
الاختلاف فی الفروع لا فی الاصول	اجتهاد و مرز میان جمود و سهل انگاری
۳۴۱	۲۶۳، ۲۶۴
ادوار اجتهاد ۲۰۱	الاجتهاد و مقتضیات العصر ۱۹۰
ادوار اجتهاد از دیدگاه مذاهب	اجتهاد و نقش آن در جامعه اسلامی
اسلامی ۲۰۲	۳۰۲
ارتباط فلسفه سیاسی و فقه	اجتهاد و نواندیشی ۲۱۹
سیاسی ۳۹۱	احکام اولیه و ثانویه ۳۰۷
اسباب الاختلاف بین ائمة المذاهب	احکام ثانویه ۳۰۸
الاسلامیة ۳۴۵	احکام حکومتی ۳۱۴
اسباب اختلاف الفقهاء ۳۳۵	احکام حکومتی و مصلحت ۳۱۷، ۴۶۹
اسباب اختلاف الفقهاء فی الاحکام	احکام دین و اهداف دین ۵۰۹، ۵۱۰
الشرعیة ۳۲۸	احیای تفکر دینی از منظر فقه سیاسی
اسباب اختلاف المجتهدین فی فقه	۴۱۴
السنة ۳۲۲	اختلاف العلماء ۳۲۶
اسباب اختلاف المجتهدین فی فقه القرآن	
۳۴۲	

۱۱۹	استاد مطهری و پلورالیسم دینی ۵۶۰
اسلام و نیازمندیهای انسان معاصر	استفتاءات پزشکی (احکام ویژه
۱۰۷	پزشکان احکام ویژه بانوان)
الاشتراط المصلحة الغير فى الفقه	با اصطلاحات و استفتاءات
الغریب و الفقه الاسلامی ۴۴۲	جدید ۳۶۴
الاشتراط لمصلحة الغير فى الفقه	استفتاءات جدید ۳۷۵
الاسلامی و القانون	اسرار التشريع الاسلامی و فلسفته ۵۲۶
المقارن ۴۶۳	الاسلام ثابت لا يتغير ولا يتطور بتغير
اصالت حاکمیت در فقه اسلامی	الزمان والمكان ۸۴
۳۸۰	اسلام چگونه به احتیاجات هر عصر
اصل اجتهاد در اسلام ۲۷۹	پاسخ می دهد؟ ۱۰۶
اصول الشریعة ۲۵۱	اسلام، قرآنها و امام خمینی ۵۷۷
اضطرار و ضرورت ۴۳۴	اسلام و تحولات زندگی در نگاه استاد
اطوار الاجتهاد الفقہی ۲۲۲	مطهری ۷۸
اقتراح به نقش زمان و مکان در	اسلام و تطور ۱۴
فرآیند اجتهاد در نظرخواهی از دانشوران	اسلام و ضرورات الحیاة ۴۸۳
۱۶	الاسلام و العصر الحديث ۶۹
اقتراح درباره مبانی اجتهاد ۲۷۰	اسلام و کثرت گرایی دینی ۵۸۱
امام خمینی، تفسیر و هرمنوتیک ۶۰۰	اسلام و مقتضیات جهان معاصر ۴۲
امام خمینی فقیه آزاداندیشی که مرزها را	اسلام و مقتضیات زمان ۱۵۲
رعایت می کرد ۱۶۲	الاسلام و نتائج المدنية الحديثة

- امام خمینی ، فقیه حجره ها تا جامعه
۱۶۶
- امام خمینی ، فقیه دوران گذار از فقه
جواهری تا فقه المصلحة ۴۶۸
- امام خمینی و اصول تحول در فقه و
فقاہت ۱۲۷
- امام خمینی و افقهای تازه فقاہت ۱۸
- امام خمینی و شرائط اجتهاد لازم و کافی
در دنیای کنونی ۲۱۶
- امام خمینی (ره) و فقاہت مبتنی بر عنصر
زمان و مکان ۲۸
- امام خمینی و فقه یویا ۲۰
- امام خمینی (ره) و فقه سنتی و یویا ۲۶
- امام خمینی و قرآنی نوین از دین ۵۹۱
- امام خمینی و نقش زمان و مکان ۱۴۰
- امام راحل سلام الله علیه و فقه سنتی ۱۹
- امام راحل و فقه سنتی ۲۱ ، ۱۴۳
- امام و اجتهاد ۱۹۲
- امام و احکام ثانویه ۳۰۹
- امام و نقش زمان و مکان در
اجتهاد ۹۱
- امتیاز دیدگاههای فقهی امام خمینی ۴۸
- امور ثابت و متغیر حکومت ۵۵ ، ۳۸۸
- اندیشه سیاسی فقیهان شیعه : شیخ مفید
۳۸۲
- الانصاف فی بیان سبب الاختلاف
فی الاحکام الفقهية ۳۳۷
- الانصاف فی التنبیه علی المعانی و
الاسباب التي اوجبت الاختلاف
بین المسلمین فی آرائهم ۳۲۴
- انطباق با زمان ۲۳
- انطباق حقوق اسلامی با دنیای
جدید ۷۳
- انطباق نظرات فقهی امام بر زمان و مکان
۲۴
- انقلاب فقهی امام ۷۲
- اهداف التشريع الاسلامی ۵۰۳
- اهداف التشريع فی عصر الرسول (ص)
(المدخل الى اصول الفقه) ۵۰۰
- اهداف الشريعة الاسلامیة ۵۳۶
- آیا اسلام به احتیاجات هر عصری پاسخ
می دهد؟ ۱۰۹

- آیا دین هم دستخوش تحول می شود؟ ۲۲
- آیا قرائت جدید هنوز شایسته لعنت است ؟ ۵۵۲
- آیا قوانین اسلام فرسودگی دارد؟ ۱۰۸
- آیا می توان اسلام را عرفی کرد ؟ ۵۵۰
- ایجاد رشته های تخصصی در فقه در میان محصلان علوم دینی ۲۸۲
- آینده حرکت اجتهاد ۲۴۰
- ب**
- باب مسدود اجتهاد ۲۴۹
- باب مفتوح اجتهاد ۲۸۸
- بازهم چگونگی تأثیر زمان و مکان در اجتهاد ۱۵۸
- بازهم قرائتهای مختلف ۵۴۹
- بانگ رحیل [اجتهاد] ۱۹۱
- بایسته های اجتهاد در فقه نوین ۲۵۳
- بحث های نو در حوزه اندیشه دینی ۳۵۱
- بحوث فی الفقه المعاصر ۵۷
- بدائع الدرر فی قاعدة نفسی الضرر ۴۴۰
- برداشت اشتباه در سنت عقل و وحی [درباره نقد مباحث تشویریک جدید روشنفکری دینی و طرفداران کثرت انگاری دینی ۵۸۴
- بررسی احکام فقه و پزشکی ۳۷۲
- بررسی تطبیقی مصالح مرسله و مصالح حکومتی ۳۱۶
- بررسی تطبیقی مفهوم مصلحت از دیدگاه امام خمینی و اندیشمندان غربی ۲۹۴
- بررسی جایگاه دو عنصر زمان و مکان در اجتهاد ۱۵۶
- بررسی حکم فقهی کارمزد ۲۶۲
- بررسی زمان و مکان در اجتهاد ۱۳۳
- بررسی عدم تعارض بین فقه و علم ۴۳۱
- بررسی فقهی و اقتصادی سود تضمین شده (علی الحساب) در

پژوهشی جدید در چند مبحث فقهی	سیستم بانکداری بدون ربا
۳۶۳	۳۵۲
پلورالیسم (دین، حقیقت، کثرت) ۵۷۰	بررسی معنای فقه پویا و سنتی ۴۹
پلورالیسم در وحی ۵۴۷	بررسی معنای فقد پویا و فقه سنتی ۳
پلورالیسم دینی ۵۵۵	بررسی نظریه حقانیت دین و تأثیر زمان
پلورالیسم دینی در بوتله نقد ۵۸۶	و مکان در معرفت دینی ۱۶۴
۵۸۷	بررسی و تحقیق پیرامون قاعده لاجرح و
پلورالیسم دینی؛ مناظره عبدالکریم	تطبیق آن با قوانین شرعی
سروش و محسن کدیور ۵۶۶	۲۳۵
پویایی با تکامل فرق دارد ۳۶	برنامه پیشنهادی دوره اجتهاد در حوزه
پویایی درونی فقه ۲۷، ۱۴۸	علمیه ۲۲۰
پویایی فقه از دیدگاه امام خمینی (ره)	بطن متن قرآن، تأویل و هرمنوتیک ۵۹۹
۱۶۵	بینش فقهی امام در برخورد با
پویایی فقه اسلام ۹	رویدادهای نوین جهان ۳۵
پویایی فقه اسلامی ۸	بین النص و المصلحة ۲۷۷
پویایی فقه اسلامی از دیدگاه شیعه ۸۸	
پویایی فقه قرآنی ۱۰۴	پ
پویایی فقه و اجتهاد در یرتو عرف یا در	پاسخ به نقد نامه ثبات و تغیر در اندیشه
بستر زمان و مکان ۱۲۵	دینی ۹۰
پویایی قوانین اسلام ۶۴	برسشهای نو بیدای فقهی ۳۷۳
پویایی و بالندگی فقه ۱۳	پژوهش فرهنگی سال ۳۹۴

- پیرامون نظریه شورای مرجعیت ۱۹۴
پیش نیازهای اجتهاد از نگاه امام خمینی
۲۷۳
- پیوند اعضا از دیدگاه اسلام ۳۶۶
- ت**
- تأثیر جهان بینی در استنباط احکام
۴۲۱
- تأثیر علوم در استنباطات فقهی
۴۲۴
- تأثیر موضع‌گیریهای شخصی در فقه
سیاسی ۳۸۵
- تاریخ تطور اجتهاد ۲۷۵
- تأملات فی المستهج الاجتهاد للامام
الحمینی ۲۵۶
- تأملاتی پیرامون فقه و کمال آن ۹۲
- تأملی بر تنوری تکامل عمومی
معرفتهای بشر اشکالات و
دفاعیات ۵۶۱
- تأملی در فقه سیاسی ۳۷۹
- تأملی در نسبیت اجتهاد از منظر امام
وسه متفکر معاصر، صانعی،
مطهری و خاتمی ۱۸۶
- تأملی دیگر در تأثیر زمان و مکان در
اجتهاد ۱۱
- تأویل از نگاه تحقیق ۶۱۰
- تأویل قرآن و رابطه زبان شناختی آن با
تنزیل قرآن ۶۰۲
- تبیین اجتهاد و جایگاه موضوع شناسی
در آن ۲۹۳
- تبیین ثابت و متغیر با روش فقهی ۴
- تجدید ام اجتهاد، نظریه اسلامیة فی
المعرفة ۲۹۴
- تجزی در اجتهاد از دیدگاه محقق اردبیلی
۲۲۹
- تحقیق در نظریه اجتهاد، ثبات و تحول
اجتهاد ۲۴۸
- تحلیل و نقد پلورالیسم دینی ۵۵۹،
۵۶۲
- تحلیلی بر رابطه علم و فقه در اسلام
۴۲۲

تطور الفقه الاسلامی ۱۱۳	تحلیلی بر موضوع اسلام و مقتضیات
التطور فی الشریعة الاسلامیة ۳۰	زمان از دیدگاه شهید مطهری
التطور والتحول ۶۱	۳۹
تعریف دین و معضل تعدد ۵۶۸	تحلیلی در فلسفه احکام اسلامی ۵۲۲
تعریف مقاصد الشریعة العامة ۵۲۳	تحول فهم دین : نقدی فشرده بر
تعلیل الاحکام ۵۲۵	نظریه قبض و بسط
تعلیل الاحکام الشرعیة و الاختلاف	تئوریک شریعت ۵۹۴
العلماء و حقیقة موقف	تحول مفاهیم مذهبی ۶۰۵
المنابله منه و اثر ذلك فی	تحول موضوعات در تحول احکام اجتهاد
حجبة القیاس ۵۲۹	۴۲۶
تغیر الاحکام بتغیر الزمان او تغیر الفتوی	تشریح ابعاد اندیشه های فقهی امام
بتغیر الزمان ۸۱	خمینی ۵۲
تغییر الاحکام الشرعیة وفقاً لمقتضیات	تشریح ابعاد فقهی حضرت امام
الزمان و المصالح الاجتماعیة	خمینی ۱۱۸
۴۸۶	تشریح جسد از دیدگاه اسلام
تفسیر الفتوی بتغییر الازمنة و الامکنة	۳۶۷
۱۱۷	التشریح الاسلام مناهجه و مقاصده
التغییر و التطور فی الاسلام ۸۷	*۵۳۴
تفسیر متین متن (درباره معرفت علمی و	التشریح و مصالح العباد ۴۷۴
معرفت دینی) ۶۰۱	تطبیق الشریعة و التشریح الاسلامی فی
تفسیر و تأویل قرآن ۶۰۳	العصر الحديث ۱۳۷

ث

- الثابت و المتحول ۱۰
- ثابت و متغیر در فقه اسلامی ۱۲۱
- الثابت و المتغیر علی ضوء الكتاب و السنة ۱۳۴
- الثابت و المتغیر فی الاسلام ۶۶
- الثابت و المتغیر فی الفكر الاسلامی ۲۱
- الثابت و المتغیر فی الفكر الدینی ۱۷۹
- ثبات و تحول فهم شریعت ۵۶
- ثبات و تحول و پیشرفت حقوق ۱۳۵
- ثبات و تغییر در اندیشه دینی ۳۸
- ثبات و تغییر قوانین ۱۰۱
- الثبات و الشمول فی الشریعة الاسلامیة ۹۴

ج

- جامعه سیاسی مبانی فقهی و تاریخی ۳۹۸
- الجانب التاريخی فی الاجتهاد ۲۹۵
- جائزة التفكير الاجتهادیة فی

- تفسیر و هرمنوتیک پژوهشهای
مقایسه ای میان تفسیر قرآن و
دانش تفسیر کتاب مقدس ۵۹۶
- التقريب بين مراتب الادلة فی
الاجتهاد ۱۹۸
- تقلید اعلم یا شورای فتوا ۲۰۰
- تکامل اجتهاد ۲۰۳
- تکامل دین ، مسأله ای در دانش
ادیان ۵۶۳
- تکامل و رکود فقه اجتهادی اهل
سنت ۲۰۴
- تلاش نو در تدوین فقه طراحى
۳۵۷
- تمرکز و عدم تمرکز مرجعیت و فتوا
۲۴۳
- توانمندی فقه در اداره نظام اسلامی
۴۱۹
- توضیحی بر نقش شناختهای بشری در
معارف فقهی (تکلمه) و
توضیحی بر شناختهای بشری
۴۲۷

الاسلام ۲۲۶	الاسلام (حاجاتنا الی تنمیه
حاکمیت و حکومت در فقه شیعی و سنی	التفکیر الاجتهاد فی الاسلام)
۲۸۱	۲۳۷
حالة الضرورة فی الشريعة الاسلامیة	جایگاه اجتهاد در حل مسائل پیچیده
۴۶۱	حقوقی ۲۱۵
حدود اختیارات ولی امر ۳۱۲	جایگاه فقه در اندیشه دینی ۴۲۳
حرکت با زمان و علمی سازی یافته	جایگاه مصلحت در اندیشه امام خمینی
های دینی ۳۶۰	۴۸۰
حق عقل در اجتهاد ۲۸۴	جایگاه موضوع شناسی در اجتهاد
الحق و مدى سلطان الدولة فی تقييده	۲۶۲
۳۱۵	جایگاه و قلمرو حکم و فتوی ۳۱۱
حقیقت اجتهاد و اقسام آن ۲۴۷	جلوه های اجتهاد زن در فقه شیعه
حکمت احکام فقهی ۵۰۸	۲۴۱
حکم ثانویه در تشریح اسلامی ۳۱۹	الجمع بین الثبات و المرونة ۱۲۹
حکم حاکم و احکام اولیه ۳۲۱	جنبه فقهی حکومت از نظر امام خمینی و
حکم تقاشی و مجسمه سازی از دیدگاه	دیگران ۳۹۵
شریعت ۳۵۸	جوامع قدسی ، سکولار ، کثرت گرا
حکومت اسلامی و مبانی فقهی آن ۲۸۳	۵۵۸
حکومت دینی ، فلسفه عملی فقه ۴۰۴	
حکومت دینی یا حکومت فقهی ؟ ۴۱۷	
حکومت و مصلحت ۴۴۴	

ح

حاجاتنا الی تنمیه التفکیر الاجتهاد فی

- ۳۴۸
درك زمان و موضوعات جديد ۱۳۲
در میان افراد بشر فقیهان از همه کس از
امور سیاست دورتراند ۶
دفع المخرج فی الشریعة الاسلامیة ،
ضوابط و تطبیقاته ۴۶۷
دو رویکرد سیاسی اجتماعی در فقه
۴۱۶
الدولة و السیادة فی الفقه الاسلامی ۴۰۲
دولت و مصلحت ۴۲۶
ده گفتار ۱۵۱
دیدگاههای امام خمینی پیرامون اجتهاد
۲۲۸
دیدگاههای نو در حقوق کیفری
اسلام ۴۹۰
دین داورى در جامعه مدنى [درباره
تفسیر متون و به تعبیری کلی
تر] ۶۰۶
دین شناسی عقلانیت دین ، قلمرو دین
۵۵۱
دین مجموعه ای ثابت تا متغیر ۱۴۹
- حوار مع الدكتور وهبة الزحيلي
حول الفقه السياسى
الاسلامية ۳۹۲
حوزه علمیه در چالش سنت و
تجدد ۱۶۹
حول الاجتهاد فى الاسلام ۲۲۴
حول الاسلام فى الزمان والمكان ۷
حول تغيير الاحكام بتغير الزمان ۴۷
الحيل و مقاصد الشارع ۵۰۴
- خ**
- خاتمیت و اجتهاد زنده ۲۴۴
خاستگاه نظریه تکامل معرفت دینی ۵۸۳
خاستگاههای اختلاف در فقه مذاهب
۳۳۹
خصائص التشريع الاسلامی فى السياسة
و الحكم ۳۹۳
- د**
- دراسات فى الاختلاف الفقهية ۳۲۵
دراسات موسعة حول المسائل المستحدثة

دین و سیاست ۵۰۶	متغیرها ۴۵
دین و قرائت پذیری آن ۵۸۰	ریشه های بحث درباره وجود مجتهد و
دینداری و صراط مستقیم ۵۷۶	باب اجتهاد ۲۲۱
دینی که مطابق با زمان است ۹۹	ریشه های نارسایی فقه کنونی ۷۴
ذبح با دستگاههای جدید و پیشرفته	زمان و مکان در اجتهاد ۲۹
۳۷۸	زمینه های ثابت و متغیر در فقه اسلام
	۱۷۸

ز

رابطه فقه و واقعیت ۴۲۹	س . ش
رابطه نقل و عقل در فقه ۴۲۰	السمت للمجتهد فی الحكومة الاسلامیة
رأی الاجتهاد المعاصر و مدى جدیدته و	۲۰۵
جدواه ۲۶۶	سؤالهای فقهی کمسیون احکام
رسالة فی رعایة المصلحة ۴۷۱	سمینار دیدگاههای اسلام
رسالة فی قاعدة لا ضرر ۴۴۱	در پزشکی ۳۶۱
رسالة لا ضرر ۴۳۹ ، ۴۵۴	سیرة النشیر الاجتهادی ، و حركة
رفع المخرج فی الشریعة الاسلامیة ۴۷۶	الاصلاح ۲۲۵
روابط فقیه و سلطان ۴۱۱	سیره فقهی امام خمینی ۹۵
روش نو در استنباط احکام ۱۵۷	سیری در قواعد ثابت یا متغیر در
روشهای نوین تولید مثل انسانی از	فقه اسلامی ۱۲۰
دیدگاه فقه و حقوق *۳۶۰	الشاطبی ومقاصد التریعة ۵۲۸
ریشه های اساسی ثابتها و ارتباط آن با	شرایط اجتهاد ۱۹۳

- شرایط اجتهاد و مجتهد مطلوب در
نظام اسلامی ۲۰۶
- الشریعة الاسلامیة صالحة لكل
زمان و مكان ۶۲
- الشریعة الاسلامیة و القوانين
الوضعیة ۳۴۹
- شریعت و مصلحت ۴۷۹
- الشمول و منطقة الفراغ التشريعی
۱۳۰
- شمولیة التشريع الاسلامی و مرونته ۴۳
- الشمولیة الشرعیة الاسلامیة ، عناصر
الثبات و التغير ۳۱
- شواهدی از یلورالیسم در روش تحقیق
مکتب شیعه ۵۹۰
- شیخ انصاری ، امام خمینی و تحول در فقه
۱۰۳
- شیخ مفید و نوسازی فقه شیعه ۱۲
- شیوه اکتشاف ملاک و نقش آن در تغییر
احکام (بررسی ملاک احکام
و راههای اکتشاف آن در فقه و
ارتباط آن با پویایی فقه) ۵۱۴
- شیوه های کلی استنباط در فقه از منظر
فقههای مذاهب اسلامی ۲۰۷
- ص . ض . ط**
- صراطهای مستقیم ۵۶۵
- صراطهای مستقیم تر [نقدی بر صراطهای
مستقیم عبدالکریم سروش]
۵۶۹
- صراط یا صراطهای مستقیم ؟
۵۷۱
- صلاحیة التشريع الاسلامی لتطبيق
لكل زمان و مكان ۴۰
- ضرورت احیاء فقه اسلامی ۱۴۶
- ضرورت تحول اجتهاد با شیوه
اصلی در حوزه استنباطی
۲۰۸
- ضرورت تحول و نو اندیشی در
حوزه ۱۸۹
- ضرورت تخصصی شدن دروس حوزه
های علمی ۲۱۷ ، ۲۳۳
- الضرورة فی الشریعة الاسلامیة و

- القانون الوضعی ۴۶۲
 ضرورت نواندیشی دینی چارچوب
 مبانی [دگر دیسی یا نوسازی
 تبیین یک انگاره] ۱۵
 ضرورت همگامی فقه اسلامی با
 پیشرفتهای تکنولوژیک و
 پاسخی به مسائل مستحدثه
 آن ۳۵۰
 ضوابط المصلحة فی الشریعة الاسلامیة
 ۴۴۳
 طرح پژوهشی مسأله اهم و مهم ۴۹۵
- ع**
- عالمیه الاسلام و شموله تجملانه صالماً
 لكل زمان ۳۳
 العائدة الرابعة فی قاعدة الضرر ۴۹۷
 عصر استخدام عناصر مشترک اجتهاد
 ۲۰۹
 علل نشوء الاختلاف بین المدارس الفقھیة
 الاسلامیة ۳۲۹
 علل نشوء الاختلاف فی المسائل الفرعیة
- النظریة ۳۲۸
 علمای مسلمان بین فقه سیاسی و عمل
 سیاسی ۴۰۰
 عموم التشريع الاسلامی و خلوده ۱۱۱
 عوامل النهضة الفقھیة الحدیثة ۷۶
- ف**
- فتاوی امام ، تحولی دیگر در تاریخ فقه
 شیعه ۱۲۲
 فتاوی پلورالیسم [بمعنوان تکثر و تباین
 فرهنگها و دینتقدی بر
 صراطهای مستقیم دکتر
 سروش] ۵۸۸
 فتوی و مکانیسم آن ۲۳۰
 الفعل الضار و الضمان فیه ۴۶۰
 فقاہت و سیاست ۴۱۲
 فقه اجتهادی و اصلاح حوزه ها از
 دیدگاه امام خمینی (ره) ۲۱۰
 الفقه الاسلامی بین المتالیة و الواقعیة ۹۸
 الفقه الاسلامی بین واقعة المعاصر
 محاولات التجدید فیه

۱۷۷	۱۲۱
فقه سیاسی اسلام ۳۹۷، ۴۱۳	الفقه الاسلامی و التطور الحضاری
فقه سیاسی اهل سنت ۴۰۵	۱۴۲
فقه سیاسی در اسلام ۳۹۹	الفقه السياسي ۲۹۰
فقه سیاسی در متون شیعه ۴۰۱	فقه پویا در رابطه با تخریج فروع از
الفقه السياسي عند المسلمين ۳۹۶،	اصول شریعت جهت تبیین
۴۰۸	احکام شرع برای جهان اسلام
فقه سیاسی ولایت فقیه عادل	۱۰۲
۴۰۶	فقه پویا و دستاوردهای شگفت انگیز
الفقه، کتاب المحقوق ۳۱۳	۱۳۶
فقه گویا و رهگشا ۱۶۰	فقه پویا و مسائل جدید ۱۶۱
فقه گویا یا فقه سنتی، فقه پویا...؟	فقه پیرو و فقه پیشرو ۴۶
۱۰۰	فقه ثوری اداره جامعه ۱۲۳
فقه مسجده سازی ۳۵۹	فقه حکومتی ۴۱۵
فقه مقارن چاره جویی و تلاش	فقه در روند تکامل، گفتگو با آیت الله
برای رفع اختلافات فقهی	سید کاظم حائری ۱۲۴
۳۴۳	فقه سنتی در دیدگاه امام ۷۱
فقه ناب ۲۸	فقه سنتی و پویا در اندیشه امام خمینی
الفقه و التقدم الاجتماعي للمسلمين	۲۷
۱۳۸	فقه سنتی و پویا و نقش زمان و مکان
فقه و طب ۳۶۹	در آن از دیدگاه امام خمینی

- فقه و مصلحت نظام ۴۸۵
 فقه ، هدفها و باز دارنده ها ۵۴۱
 فقیه و تشخیص موضوع ۱۱۲
 فکرة الضرورة فى القانون الدولى العام
 ۴۸۲
 فلسفة الاجتهاد و العلم المعاصر ۲۶۱
 فلسفة التشريع الاسلامى ۵۱۲
 فلسفة التشريع فى الاسلام ۵۳۴
 فلسفه حقوق و احکام در اسلام از نظر
 جزیه و تحلیل یا حق و حکم
 ۵۰۵
 فلسفة الشريعة ۵۲۰
 فلسفه شریعت ۵۱۶
 فلسفه فقه ۵۳۸
 فى الاجتهاد و التجديد ۲۵۸
 فى بيان قاعدة العسر و المخرج و قاعدة
 الضرر ۴۸۸
 فى طبيعة الفقه الاسلامى و اثر مصادره
 فى تحقيق واقعية ۹۸
- قابلیتها و توانمندیها در قلمرو فقه اسلامی
 ۲۴
 قاعدة المخرج ۴۹۶
 قاعدة لا ضرر ۴۲۷ ، ۴۵۰ ، ۴۷۰
 قاعده لا ضرر ولا ضرار ۴۵۱
 قاعدة نفي الضرر ، تاريخها ، تطورها
 ۴۵۲
 قاعده نفي عسر و حرج و کاربرد آن در
 قوانين ايران ۴۵۵
 قانون لا ضرر یا حافظ نظام اسلامی
 ۴۴۵
 قدرة الدولة الاسلامية فى السيطرة على
 الاقتصاد ۳۱۰
 قدرت و مصلحت در آمدی بر
 فلسفه دولت در اندیشه
 سیاسی امام خمینی ۴۳۸
 قرآن ، تأویل و هرمنوتیک ، علم
 تأویل ۵۹۸
 قرائت تجربه گرا از دین و پیامدهای آن
 ۵۶۷
 قرائتهای متفاوت از اسلام ۵۷۹

- قرائنهای مختلف [دینی] ۵۴۸
قرائنهای مختلف از دین در تعامل با نظم
اجتماعی ۵۴۶
قرائنهای معاصر از اندیشه سیاسی اسلام
۵۴۵
قضایا التجدید نحو منهج أصولی ۱۹۷
قوانین اسلام و انطباق با زمان ۸۰
- ک . ک**
- کاربرد مأخذ فقهی ۱۲۶
کاوشی در نظر نسبی انگاری ارزشها و
گزاره های دینی ۵۸۵
کتاب المقاصد ۵۲۴
کلمات سدیدة فی مسائل جدیدة ۳۷۶
کلیاتی در باب اجتهاد و شیوه های آن
۱۸۳
کلید حل مسائل مستحدثه در اسلام بی
قانونی وجود ندارد ۳۷۴
کندو کاوی در سویه های پلورالیزم ۵۷۸
کوشش برای هماهنگی دین با مسائل
روز ۱۷
- الکوکب السدری فی تخریج الفروع
الفقهیة علی المسائل
النحویة ۳۲۷
کیف یسایر الفقه الاسلامی تطویر
المسلمین ۷۰
گامی نو در تقریب دیدگاههای
فقهی ۱۴۵
گزارش اجمالی از رساله اجتهاد و
تقلید امام خمینی ۲۲۲
گستره شریعت در حکومت ۳۸۴
گفتاری در زمینه ثابت و متغیر و
انطباق ثابت برمتغیر
۷۹
- ل**
- لزوم انعکاس مقتضیات زمان در
فقه اسلامی ۱۷۰
لزوم اهتمام به دورس فقهی و
آشنایی با مسائل جدید ۳۵۶
لزوم بازنگری در فقه ۵۹
لزوم تخصصی شدن دروس حوزه ۲۲۳

- لزوم تخصصی شدن فقه ۲۶۹
- لزوم ربط دادن فقه اسلامی و همگام کردن آن با علوم جدید توسط فقهاء ۳۷۰
- ۵۴۴
- متون فقه پژوهی ، اجتهاد ۳۰۱
- متون فقه پژوهی ، احکام حکومتی ۳۲۲
- متون فقه پژوهی ، جامعیت ۱۷۶
- متون فقه پژوهی ، ضرورت ۴۹۸
- متون فقه پژوهی ، مصلحت ۴۹۹
- متون فقه پژوهی ، مقاصد و غایات ۵۴۳
- مجتهد مطلوب در حکومت اسلامی ۲۱۱
- مجتهد واقعی اجتهاد مصطلح ۲۷۱
- مجمّل الشبهات التي تثار حول تطبيق الشريعة الاسلاميه في العصر الحديث ۳۴
- محاضرات في اسباب اختلاف الفقهاء ۳۳۳
- مدخل الى فلسفة الفقه ۵۲۹
- مذكرة في حكمة التشريع الاسلامي ۵۴۲
- مرجعیت و اجتهاد در فقه شیعه ۲۸۷
- مسائل جدید ؛ مطابق با فتوای محمد حسین شیرازی ۳۵۳
- المسائل المتسجدته ۳۷۱
- مأخذ شناسی مسائل مستحدته پزشکی ۳۶۸
- مباحث پلورالیسم دینی ۵۹۵
- مبادئ اسلام و فلسفه احکام ۵۳۷
- مبادئ الروح العصرية ، الديانة المتجددة ، القانون و المجتمع ۵۸
- مبانی اجتهاد (تأثیر معرفت بشری در معرفت دینی) ۲۵۷
- مبانی تطبیق پذیری قوانین اسلامی با تحولات اجتماعی ۲۷۴
- متی تستفیر الاحکام و لماذا؟ ما السياسة الشرعية ۱۷۵
- متی يجوز الاجتهاد و متى لا يجوز ۲۹۰
- متون دینی ، هرمنوتیک ۶۰۷
- متون فقه پژوهی ، مناظ و ملاک

المصلحة المنفعة ۴۵۶	مصالح مرسله ۴۴۶
المصلحة وارتباط الاحكام الشرعية بها	مسجد و هنر در فقه ۳۵۵
۴۸۷	المصالح المرسله ۴۳۳
مصلحت و پايمه هاى قهسى آن	المصالح المرسله او الاستصلاح سد ذرايع و
۴۸۹	استحسان ۴۵۸
مطهرى و قرائنهاى مختلف از دين	المصالح المرسله و الاستحسان ۴۵۳
۵۵۴	المصالح المعتبره فى التشريع الاسلامى
معالم طريقه السلف فى اصول الفقه	۴۷۸
۲۳۴	مصالح فردى و اجتماعى ۴۶۵
مع التشريع الاسلامى فى امتدادته و فى	مصالح الناس مقصوده فى التشريع ۴۷۵
مصادره الخالده ۲۵۴	مصالح نظام ۴۹۱
معرفت دينى در بستر زمان و مكان ۵۷۴	مصلحت در فقه ۴۷۳ ، ۴۹۲
معرفت شناسى اجتهاد ۲۴۶	مصلحت در فقه اماميه و اهل تسنن
معرفت شناسى دينى : تقدى بر قبض و	۴۴۹
بسط تثوريك شريعت ۵۷۵	مصلحت شرعى و حاكميت سياسى
معرفت شناسى و اجتهاد ۴۲۸	۳۲۳
معرفى اجمالى : منطق و مبحث علم	المصلحة فى التشريع الاسلامى ۴۶۴
هرمنوتيك ، اصول و مبانى	المصلحة فى الشريعة الاسلاميه
علم تفسير ۵۹۷	۴۸۴ ، ۴۷۲
معناى پويماى فقه از ديدگاه آيت الله	المصلحة العامة فى القانون و التشريع
صانعى ۱۵۵	الاسلامى ۴۴۸

اسلام ۲۰۷	مفهوم التجديد بين السنة النبوية و ادعياء
مقايسه بين احكام حكومتى و	التجديد المعاصرين ١١٠
احكام ثانويه ٣١٨	مفهوم پويايى فقه و ثبات احكام ٢٥
مقايسه بين احكام دولتى و احكام	مفهوم كامل بودن فقه ٩٣
ثانويه ٣٢١	مقاصد الاحكام ٥٠٢
مقررات ثابت و متغير اسلام ١٠٥	مقاصد التشريع الاسلامى ٥٣٥
المقصد العام من التشريع ٥١١	مقاصد شريعت ٥٤٠
مقصود از باطن آيات قرآن چيست ؟	مقاصد الشريعة ٥١٨
٦٠٩	مقاصد الشريعة الاسلامية ٥٠١
مكتب و مصلحت ٤٩٣ ، ٤٦٦	مقاصد الشريعة الاسلامية ٥٢١
ملاحظات حول مقال الاسلام فى الزمان	مقاصد الشريعة الاسلامية و مكارمها ٥٣٢
و المكان ٨٥	مقاصد الشريعة بين محمد الطاهر
ملاحظات منهجية حول موضوع	ابن عاشور و علل
لتجديد فى الفقه الاسلامية ٣٢	القاسى ٥٠٧
ملاحظاتى در باب پلوراليسم ٥٥٦	مقاصد الشريعة العامة ٥١٩
من الاجتهاد الى نقد العقل الاسلامى	مقاصد الشريعة و مفهوم الكسب و
١٨٤	الاتفاق ٥٣١
من فلسفة التشريع الاسلامى ٥١٥	المقاصد العامة للشريعة ٥٣٣
مناهج الاجتهاد فى الاسلام الفقهيه و	المقاصد العامة للشريعة الاسلامية
لعقائدية ٢٧٦	٥٢٧
مناهج الاجتهاد و التجديد فى الفكر	مقاله هاى انديشه و فقه سياسى

- الاسلامى ٢٢٦
 المناهج الاصولية فى الاجتهاد بالرأى فى
 التشريع الاسلامى ٢٢٧
 منتخب المسائل المتجددة ٢٥٢
 منطقة الفراغ ٢٣١
 منطقة الفراغ فى التشريع الاسلامى ٢١٢
 مؤسسة الاباحة فى الشريعة الاسلامية
 ١٩٩
 موسوعة النظم و الحضارة الاسلامية ٩٦
 مؤيدات مبدأ العدل و المصلحة من مصادر
 التشريع التى لانص فيها ٢٥٧
 مهام جديدة لاجتهاد جديد ٢٥٣
- ن**
- نحو تطوير التشريع الاسلامى ١٧١
 نسبيت معرفت دينى در اندیشه
 استاد مطهرى ٥٥٧
 النصوص و تفسير الاحكام بتغيير
 لزمان ٧٧
 نصوص و وثائق من الفقه السياسى
- الاسلامى ٢٨٩
 نظرة الى الاجتهاد فى العصر الحديث
 ٢٥٩
 نظرية الاباحة عند الاصوليين و
 الفقهاء ٢٧٧
 نظرية الاستحسان فى التشريع
 الاسلامى و صلتها بالمصلحة
 المرسله ٤٨١
 نظرى در باره تحول حقوق اسلامى در
 جهان اسلام ١١٤
 نظرية الضرورة الشرعية ، حدودها و
 ضوابطها ٢٣٢
 نظرية الضرورة الشرعية ، مقارنة مع
 القانون الوضى ٤٥٩
 النظرية العامة للشريعة الاسلامية تحدد
 ذاتيتها و طبيعة هدفها العام
 ٥١٣
 نظرية المصلحة فى الفقه الاسلامى ٢٢٧
 نظرية المقاصد عند الامام الشاطبى ٥١٧
 نظريه تحول اجتهاد يا تحول شريعت
 ٢١٢

- نظریه تحول شریعت با تحول زمان و
مظاهر آن از دیدگاه فقه
اجتهادی ۵۰
- نظریه دولت در فقه شیعه ۴۱۸
- نظریه قرائت‌های مختلف از دین
سوفسطایی گری ۵۶۴
- نقائص اجتهاد مصطلح در حوزه های
علمیه ۱۸۱
- نقد پلورالیزم دینی ۵۷۳
- نقد درونی و بیرونی فقه موجود ۱۴۴
- نقد مکتب‌های اصولی از دیدگاه
شهید مصطفی خمینی
۲۷۲
- نقد نظریه پلورالیسم دینی از منظر
درون دینی ۵۷۲
- نقد و بررسی ادله قبض و بسط
تئوریک شریعت ۵۹۳
- نقدی بر پلورالیزم دینی ۵۵۳
- نقدی بر تقسیم بندی فقه به سنتی و پویا
۱۵۹
- نقدی بر شیوه های استنباطی
- پیشینیان ۲۱۳
- نقدی بر قرائت رسمی از دین (بجراتها ،
چالشها ، راه حل) ۵۸۲
- نقدی در پاسخ به ابهامات صراطهای
مستقیم: پیرامون غلط
اندازهای پلورالیزم دینی ۵۸۹
- نقش اجتهاد در رشد و توسعه
حقوق اسلامی ۲۹۷
- نقش اختلافات فقهی در اختلافات
سیاسی و اجتماعی و
شرایط و راه حل آنها ۳۴۷
- نقش امام خمینی در احیای تفکر اسلامی
و فقه سنتی ۸۲
- نقش امام خمینی در تجدید بنای نظام
امامت ۵۳
- نقش امام در تحول فقه ۱۷۲
- نقش امام در سیر تحول و تکامل فقه
۱۶۳
- نقش بینشها و برداشتها در اختلاف
فتاوی ۳۴۴
- نقش حکومت اسلامی در شکوفایی و

اجتهاد شیعی ۱۴۱	گسترش فقاہت ۳۸۷
نقش و اهمیت فراگیری علوم جدید برای حوزه های علمیه ۱۳۹	نقش دو عنصر زمان و مکان در استنباط ۶۵
نقش و تأثیر فقه اسلام در حیات اجتماع ۱۸۰	نقش زمان در تطور فقه ۶۰
نگاه تحلیلی به اسلام و مقتضیات زمان ۸۹	نقش زمان در علاج تعارض اخبار ۶۳
نگاهی به سیر تحول و تطور فقه ۵	نقش زمان و مکان در اجتهاد ۶۷، ۵۱
نگاهی به علل ضرورت تخصصی شدن مباحث فقهی در حوزه های علمیه ۲۸۵	۱۷۳،
نگاهی به موانع فقه ۱۷۴	نقش زمان و مکان در اجتهاد احکام شرعی ۱
نگاهی تاریخی به مسأله فقه و زمان ۱۶۷	نقش زمان و مکان در اجتهاد از دیدگاه امام خمینی ۸۶
نگاهی دیگر به مباحث اجتهاد ۲۹۸	نقش زمان و مکان در اجتهاد از دیدگاه شهید صدر ۸۳
نگرشی بر کنگره بررسی مبانی فقهی امام ۹۷	نقش زمان و مکان در استنباط ۱۶۸
نگرشی بر مفهوم فقه پویا و سنتی ۲	نقش زمان و مکان در روند اجتهاد ۱۵۳
نگرشی پیرامون فقه پویا و فقه سنتی ۱۱۵	نقش زمان و مکان در فقه و اجتهاد ۱۲۷
	نقش علوم بشری در اجتهاد ۴۳۰
	نقش عنصر زمان و مکان در

هرمنوتیک، کتاب و سنت فرایند تفسیر وحی ۶۰۸	نگرشی جدید بر اصول فقه تطبیقی ۲۹۱
هرمنوتیک و اندیشه های تفسیری امام خمینی ۶۱۲	نواندیشی دینی و فقه زمان ۱۱۶ نواندیشی و اجتهاد ۳۰۳
هزار و یک مسأله فقهی (مجموعه استفتاءات) ۲۷۷	نوآوری فقهی امام خمینی (ره) ره توشه راهیان امام ۵۴
یادداشتی درباره هرمنوتیک و انواع آن ۶۰۴	نوآوری های فقهی در احکام بانوان بانسگی ۳۶۵
	نوع اجتهاد مطلوب از دیدگاه امام خمینی ۱۸۵
	نوع اجتهاد مطلوب از دیدگاه امام خمینی (ره) ۲۴۲
	نیازها و ضرورتها در درس خارج ۲۸۹

و. ۵۰

واقع نگری در بینش فقهی امام ۱۵۴
وحدت جوهری ادیان و پلورالیسم دینی ۵۹۲
هرمنوتیک در علوم انسانی ۶۱۱